Jaargang 112. Dingsdag, 3 Mei 1853. No. 35.

GRONINGER COURANT.

ALGEMEEN DAGBLAD voor de Stad en Provincie Groningen.

Bij deze Courant behoort een Bijvoegsel.

Voorts wordt bij deze Courant aan de geabonneerden verzonden: *Bijblad* no. 6, inhoudende: *Verslag van de Handelingen der Staten Generaal en van den Gemeenteraad van Groningen.*

SCHUTTERIJ.

BURGEMEESTER en WETHOUDERS der Gemeente *Groningen*, gelet hebbende op art. 1, 2, 6 en 9 der wet op de Schutterijen van den 11den April 1827 (*Staatsblad* no 17), brengen bij deze ter kennis van een' ieder, dat de Registers der inschrijving voor de dienst der Schutterij zullen geopend worden op den 17den Mei aanstaande:

Dat tot deze inschrijving verpligt zijn, en daartoe mitsdien worden opgeroepen, alle ingezetenen dezer Gemeente, die in het jaar 1828 zijn geboren; dat mede tot deze inschrijving zijn verpligt die, welke geboren zijn in 1819 tot 1827 ingesloten, en zich hier ter Stede, sedert de vorige inschrijving, uit andere plaatsen met de woon hebben nedergezet, waaronder ook zijn begrepen de militairen, die sedert dien tijd hun paspoort verkregen en zich alhier gevestigd hebben, alsmede de zich in deze Stad gevestigd hebbende vreemdelingen (waardoor verstaan worden zij, die hun voornemen, om zich in dit Rijk neder te zetten, hebben aan den dag gelegd, hetzij door eene uitdrukkelijke verklaring, hetzij door het werkelijk overbrengen van den zetel van hun bestaan herwaarts, zonder dat de tijdelijke uitoefening van een bedrijf of handwerk, in eenige ondergeschikte betrekking, als zoodanig voornemen wordt aangemerkt); dat van de inschrijving niemand der bovengenoemde personen, al vermeende hij tot de vrijgestelden of uitgeslotenen te behooren, is uitgezonderd, en dus ook niet die personen, welke reeds hun ontslag uit de Schutterlijke dienst hebben bekomen; zullende degenen, die bevonden zullen worden, zich niet vóór den 1sten Junij aanstaande te hebben doen inschrijven, ambtshalve ingeschreven en door den Schuttersraad verwezen worden tot eene geldboete, terwijl zij daarenboven zonder loting bij de Schutterij zullen worden ingelijfd, indien het zal blijken, dat er tijdens de verzuimde inschrijving geene redenen tot uitsluiting of vrijstelling ten hunnen aanzien bestonden. En ten einde de inschrijving behoorlijk geschiede, en zij, die daartoe volgens de gemaakte bepaling verpligt zijn, niet komen te vervallen in de straf, op de verzuimde inschrijving vastgesteld, zoo worden dezelve ten ernstigste aangemaand, om zich van een geboorte-extract te voorzien en zich alzoo van hunnen juisten ouderdom te verzekeren; voorts uitgenoodigd, om op de navolgende dagen, des voormiddags van 9 tot 12 uur, zich ter inschrijving te vervoegen aan het Bureau van Inkwartiering in het Raadhuis alhier, daarbij tevens de *roode Letter* en het *Nommer* van hunne woning opgevende, te weten: die, welke wonen in de roode letters

A, B, C, D, E, F, G, H, I, K, L en M, op **WOENSDAG** den 18den Mei 1853;

N, O, P, Q, R, S, T, U, V, W, X, IJ en Z, op **DONDERDAG** den 19den Mei 1853.

Voorts gelet hebbende op art. 7 van Zijner Majesteits besluit van den 7den September 1828 (*Staatsblad* no. 35), roepen mede bij deze op alle personen, welke, als gehuwd of als weduwenaars met kind of kinderen, in het afgeloopen jaar in de termen zijn geweest om uit dien hoofde in de tweede klasse van de algemeene rol der Schutterij te worden gebragt, doch sedert dien tijd de bevoegdheid hebben verloren om in die klasse te verblijven, en dus alsnu in de eerste klasse der voor dit jaar te stellen algemeene Schuttersrol geplaatst moeten worden, om van dusdanige verandering van omstandigheden schriftelijk kennis aan Burgemeester en Wethouders te geven, of zich daartoe ter Stads Secretarij aan te melden, des middags van 12 tot 1 uur, vóór de aan te vangen inschrijving, en dus uiterlijk tot den 17den Mei aanstaande; zullende, wanneer deze kennisgeving door de belanghebbenden mogt zijn verzuimd, en zij dus dien ten gevolge niet bij de Schutterij zouden zijn ingelijfd, door Burgemeester en Wethouders proces-verbaal tegen hen moeten worden opgemaakt en aan de regtbank toegezonden, ten einde op de nalatigen toe te passen de strafbepaling van art. 1 der wet van den 6den Maart 1818 (*Staatsblad* no. 12), houdende eene geldboete van ten hoogste *f* 50—00 en eene gevangenis uiterlijk van drie dagen, hetzij ieder afzonderlijk of wel beide straffen te zamen.

Wijders brengen Burgemeester en Wethouders ter kennis van diegenen, welke hun 34ste jaar hebben voleindigd, en bij de Schutterij ingelijfd zijn geworden, dat zij, *indien zij zulks verkiezen*, hun ontslag kunnen reclameren; waarom een iegelijk, die van dit regt wenscht gebruik te maken, aangemaand wordt, zulks ter kennis van Burgemeester en Wethouders dezer stad te brengen, door het doen eener schriftelijke verklaring, vergezeld van eene geboorteacte, die ten behoeve der schutterij zonder zegel wordt afgegeven, en deze stukken ter secretarij te bezorgen, uiterlijk vóór den 17den Mei aanstaande; vermits al degenen, welke zulks niet mogten verrigten, beschouwd zullen worden hun ontslag niet te verlangen en als Vrijwilligers te blijven dienen.

En opdat deze kome ter kennis van de Ingezetenen, zal dezelve in de *Groninger Courant* geplaatst en voorts aangeslagen worden.

Gedaan in het Raadhuis te *Groningen*, den 2den Mei 1853.

Burgemeester en Wethouders: J. SLOT.
De Secretaris: HORA SICCAMA.

AANBESTEDING VAN SLIJKBAGGEREN.

BURGEMEESTER en WETHOUDERS der Gemeente *Groningen* zijn voornemens, door hunnen GECOMMITTEERDE, bij *enkele inschrijving* aan te besteden: **Het SLIJKBAGGEREN in, en het UITDIEPEN van de HAVENS en DIEPEN in en buiten de Gemeente *Groningen*, voor het jaar 1853,**

De Voorwaarden, waarnaar deze Aanbesteding zal plaats hebben, zullen, van heden, ter SECRETARIJ dezer Gemeente ter lezing liggen, terwijl nadere INLICHTINGEN te bekomen zijn bij den STADS-BOUWMEESTER.

De Inschrijvingsbiljetten, ingerigt overeenkomstig hetgeen daaromtrent is bepaald bij de Algemeene Voorwaarden, door den Raad vastgesteld den 9den April 1853, moeten vóór of uiterlijk op DONDERDAG den 12den Mei 1853 aan het Raadhuis worden bezorgd.

De opening dier Biljetten en de provisionele Toewijzing aan den laagsten Inschrijver, onder nadere goedkeuring, zal in het openbaar plaats hebben op VRIJDAG den 13den Mei 1853, des voormiddags te 10 uur, in een der VERTREKKEN van het RAADHUIS.

GRONINGEN, 2 Mei 1853.

Burgemeester en Wethouders: J. SLOT.
De Secretaris: HORA SICCAMA.

De **BETAALMEESTER** te *Groningen* geeft kennis, dat ten zijnen Kantore kunnen worden ontvangen de RENTEN der PROVINCIALE GELDLEENINGEN, verschijnende op den 1sten Mei 1853, alsmede de AFLOSSING der uitgelote OBLIGATIEN nos. **91** en **127** van de Leening voor de Wegen en Kanalen in het *Westerkwartier*; nos. **35**, **46**, **66** en **89** van de Leening voor het Uitdiepen van de Binnen-Æ.

GRONINGEN, 29 April 1853. RENGERS.

NIEUWSTIJDINGEN.

NEDERLANDSCH OOST-INDIE.

BATAVIA, 12 Maart.

De berigten nopens de tinmijn-ontginning te Biliton blijven bij voortduring zoo gunstig, dat reeds in Mei aanstaande eene aanzienlijke hoeveelheid van dat metaal wordt verwacht aan de markt te Batavia, en wel tot eene hoeveelheid van ongeveer 1500 pikols, van 125 pond ieder. Dien ten gevolge heeft het Indische gouvernement besloten, om reeds nu gevolg te geven aan eene toezegging, die bij den aanvang der ontginningen aan den baron *Vincent van Tuyll* was gegeven, namelijk om, in geval van welslagen der belangrijke onderneming, waarvan hier de rede is, een geregeld en krachtig bestuur te vestigen op Biliton. Reeds heeft men aanstalten gemaakt tot de vestiging eener sterkte, met de benoodigde bezetting van militairen, terwijl ook het burgerlijk bestuur daar zal worden gevestigd. De ijverige en bekwame ambtenaar *Diekhoff*, thans op Banka, wordt aangewezen als de eerste burgerlijke gezaghebber, die voor Biliton zal worden benoemd.

— Op den 19den Februarij is alhier van Hongkong met het Ned. schip *Cornelis Smit*, gezagvoerder *van der Wal* aangekomen en in het hôtel der Nederlanden afgestapt, de weleerwaarde heer *H. D. van Gennip*, Protestantsch zendeling-leeraar, die op dat eiland gedurende een geruimen tijd als zoodanig onder de Chinezen is werkzaam geweest en, naar het schijnt, ook hunne kleeding heeft aangenomen, alzoo hij zich alhier daarin vertoont. Deze heer, een Groninger van geboorte, is dezelfde, van wien vroeger berigt werd, dat hij op den 17den Augustus te voren te Hongkong door twee Chinezen deerlijk was gewond en mishandeld, waarvan hij echter gelukkig heeft mogen herstellen. Door den beroemden zendeling-leeraar *Gutzlaff* naar Hongkong ontboden, vond evenwel die heer z. w. eerw. bij zijne aankomst aldaar overleden, welke droevige omstandigheid voorzeker een ongunstigen invloed op zijne zending uitgeoefend zal hebben. Naar men wil, zal de heer *van Gennip* zich nu te Batavia vestigen om zijne roeping onder de Chinezen, aldaar woonachtig, te vervolgen.

AMERIKA.

HOLLANDSCHE KOLONIE SHEBOYGAN, 6 April.

Men verzoekt ons te berigten, dat *G. J. Walvoort* tot secretaris der Hollandsche handelmaatschappij verkozen is, in plaats van den heer *I. R. Muller*, die als zoodanig zijn ontslag heeft gevraagd en verkregen. Tot penningmeester is herkozen *H. J. Traas* en tot commissarissen zijn verkozen *C. Sholes*, *L. Zeeveld*, *G. Berenschot*, *A. Stokdijk*, *C. Schreuder*, *G. Brandt* en *W. Wiljen.*

— Men meldt ons uit Grand Rapids, den 29sten Maart 1853: „Volgens schrijven uit Liverpool blijkt het, dat de heer *Bonnema* den eersten Maart van Holland vertrokken is naar Liverpool, met 85 Hollandsche passagiers, die z.e.d. voor zijne rekening overbrengt naar N. A. — Het plan was om met de stoomboot hunne reis voort te zetten naar Philadelphia, doch reeds te veel lading aangenomen hebbende, kon zij dit aantal passagiers niet aannemen en aangezien het zeer kostbaar is om met 80 menschen lang in die stad te vertoeven, heeft de heer *Bonnema* van de eerste scheepsgelegenheid moeten gebruik maken, en tot dat einde een zeilschip aangenomen, hetwelk den 15den Maart onder zeil zoude gaan en hen naar New Orleans overbrengen. Het was nog onzeker of zij zich in Iowa of Wisconsin zouden nederzetten.

Daar even had ik het genoegen een Amerikaansch heer *van Keokuk*, niet ver van Pella, te zien; z. ed. deelde mij mede, dat de Hollanders in Pella meer en meer vooruitgaan, dat de meesten hunner alom worden geacht, en dat de Amerikanen er vooral trotsch op zijn, mannen zoo als de heeren *Scholten* en *Bousquet*, wier karakter en begaafdheden zij zeer hoog waarderen, onder hunne burgers te mogen tellen.

De Yankees zijn al reeds zoo wijs, dat zij de Hollandsche dochters als het hoogste sieraad beschouwen, wat een man zich kan aanschaffen; van daar dat reeds velen zich onder de bescherming van onze Hollandsche meisjes gesteld hebben, en haar voor het huwelijks-altaar eeuwige liefde hebben toegezworen.

De Hollanders en voornamelijk de heer *Scholten*, zijn zeer werkzaam om den county-zetel in Pella gevestigd te zien en dit zal waarschijnlijk gelukken.

Over het algemeen is hunne gezondheid goed en zijn allen tevreden met hun lot.

— De beroemde Amerik. ondernemer van publieke vermakelijkheden, de heer *Barnum*, heeft aangeboden al de belastingen der stad New-York (4 millioen dollars) te betalen, elk kind der stad in eene goede school te doen opvoeden, iedere familie eene uitgelezen bibliotheek van 100 boekwerken te schenken en daarenboven 3 vaten meel, aan iedere dame oud of jong een zijden kleed en iederen heer een volledig stel kleederen, benevens vrijen toegang tot het museum te geven, wanneer men hem wil toekennen de som, welke in de 7000 wijnhuizen der stad gedurende een jaar wordt verteerd en voor die tijdruimte het verkoopen van sterke dranken door die huizen wil verbieden. Rekent men, dat ieder wijnhuis gemiddeld 10 dollars daags ontvangt, zoo verkrijgt men ruim 25 millioen dollars!

DUITSCHLAND.

De Pruissische Eerste Kamer heeft in hare zitting van den 26sten dezer, met eenige wijzigingen het wets-ontwerp aangenomen tot gemeentelijke organisatie voor de steden der oostelijke provinciën, welk ontwerp reeds door de Tweede Kamer is aangenomen, en thans op nieuw aan die Kamer moet worden toegezonden.

In de zitting der Tweede Kamer van dien dag is besloten tot de lezing eener petitie, bepaaldelijk aan haren president gerigt en voorzien van duizend onderteekeningen, waaronder die van alle afgevaardigden van Berlijn en van den heer *Alexander von Humbold*, en strekkende om voor alle godsdienstige belijdenissen gelijke regten te vragen, en de toelating der Joden tot staats- en gemeentelijke bedieningen.

Men weet, dat de Eerste Kamer de Israëlieten van alle gemeentelijke bedieningen heeft uitgesloten. De petitie verheft zich tegen deze beslissing, en de Tweede Kamer, zich voor de lezing verklarende, schijnt in dezen niet met de Eerste Kamer in te stemmen.

— Te Berlijn is thans bekend geworden en heeft daar vrij wat sensatie verwekt de inhoud van eene breve door den Paus in Februarij l.l. aan de R. Katholijke bisschoppen in Pruissen gerigt, waarin hij ten opzigte der gemengde huwelijken tot de strengste principes van de kerk terugkeert. Tot het sluiten er van wordt de goedkeuring van den Paus vereischt en slechts in buitengewone gevallen van de bisschoppen; de niet-Katholijke verloofde moet de gelofte doen, alle kinderen in de Katholijke godsdienst te zullen opvoeden; eindelijk moet bij die huwelijken de vorm worden in acht genomen, bij het concilie van Trente voorgeschreven. — Reeds heeft de bisschop van Trier eene instructie van zijne onderhoorige clerus tot naauwgezette opvolging van deze breve geschreven.

— Het Pruissisch-Oostenrijksch tolverdrag is den 30sten April door de Tweede Kamer van Pruissen aangenomen. Het gouvernement zal eerstdaags voorstellen doen tot het verminderen van de regten op den invoer van ijzer.

— Veel opzien heeft te Berlijn gebaard de op den boete- en bededag door den domprediker *Krummacher* gehouden predikatie, waarin hij zijnen hoorders uiteenzette, dat, als zij eene werkelijke en ware boete willen doen, zij met al hunne Berlijnsche medeburgers, als ook met geheel het Pruissische volk, uit vrije beweging den Koning moeten verzoeken, „den gelukkigen toestand, waarin het land vóór de uitvaardiging der grondwet verkeerde, te herstellen."

— Uit officiële stukken blijkt, dat het totale cijfer der Pruissische staatsschuld op den 31sten Dec. 1850, 182,601,011 th. 15 sg. 10 p., en op den 31sten Dec. 1851, 189,486,747 th. 22 sg. 9 p. was.

— Voor de bank van Darmstadt is niet minder dan 106 millioenen ingeschreven, zoodat voor elk ingeschreven bedrag van 26,500 guldens, slechts eene actie van *f* 250 zal kunnen worden verleend. Reeds worden de actiën met 25 pc. winst verkocht.

— De *Schlesische Zeitung* meldt, dat op het platte land in den omtrek von Glatz een brief in omloop is, gedrukt met gouden letters op blaauwen grond, welke, zooals verhaald wordt, in de St. Pieterskerk gevonden en aldaar door den aartsengel *Michael* nedergelegd is. De brief bevat aanmaningen tot boetedoening en profeteert, dat er op den 12den April 1854 groote veranderingen op onze planeet zullen plaats hebben. Zoo de menschen bij voortduur onboetvaardig blijven, zegt de brief, zal de wereld over zes jaren vergaan.

— Oostenrijk verlangt van den Bond eene betaling van ongeveer 107 millioen fl., wegens oorlogskosten in 1848 en 1849, en wel voor de oorlogen in Italië en Hongerije, op den zonderlingen grond, dat door deze oorlogen de Duitsche grenzen zijn beschermd.

— Men verwacht, dat, in de eerste dagen van de maand Mei aanstaande, de Koningen van Pruissen, van Beijeren en van België aan het keizerlijk hof van Oostenrijk een bezoek zullen brengen.

— De *W. Zeitung* meldt, dat de Keizer, bij kabinetsschrijven van den 23sten April, den hr. *J. Ettenreich*, als belooning voor hetgeen hij bij den aanslag van den 18den Februarij gedaan heeft, tot den Oostenrijkschen ridderstand heeft verheven, zoowel wat hem als wat zijne nakomelingen betreft.

GROOT-BRITTANJE.

LONDEN, 29 April.

Naar men verneemt, is ons gouvernement voornemens den graaf *v. Ellesmere*, sir *Ch. Lyell* en den heer *Wentworth Dilke* naar de New-Yorksche tentoonstelling af te vaardigen, ten einde een verslag daarvan in te zenden. Deze deputatie zal door het fregat *Leander* en het stoomschip *Basilisk* naar Amerika vertrekken.

— Het eerste exemplaar van het *Geïllustreerd Signalement*, een blad hetwelk onze politie begint uit te geven, is dezer dagen hier ontvangen. Het is door de politie te Manchester vervaardigd en bevat, behalve de gewone persoonsbeschrijving, een zoo goed getroffen gedaguerreotypeerd beeld van den vermisten persoon, een' ontvlugten booswicht, dat de aanduiding met woorden daardoor bijkans overtollig wordt. Naar het schijnt, geniet thans iedere beruchte dief of bedrieger, bij zijne komst in de gevangenis, de eer van geportretteerd te worden.

— De Katholijke bisschop van Birmingham, dr. *Ullathorne*, en dr. *Moore*, president van het collegie van Ascott, zijn in hechtenis genomen. Zie hier de reden. Vóór eenige jaren wilde een Katholijk eene missie stichten in Oxfordshire en bestemde daartoe 60 aandeelen in de bank van Monmouthshire, welke hij plaatste op naam van de eerw. heeren *Ullathorne* en *Moore*, die alzoo tot hun onheil in de administratie van die bank gemengd werden. Althans die bank ging *failliet*, en om hunne verantwoordelijkheid te dekken, offerden zij ieder eene som van *f* 12,000; doch die som is niet voldoende, en men heeft thans nog *f* 48,000 van elk gevorderd, welke zij volstrekt niet in staat zijn te leveren; uit dien hoofde zijn zij gearresteerd, totdat zij voor het hof hun onvermogen zullen verklaard hebben.

— De werkzaamheden, om door een onderzeeschen telegraaf Nederland met Engeland te verbinden, hebben l.l. Maandag een' aanvang genomen te Ipswich, door het leggen van eene elektrieke lijn tusschen die plaats en Orfordness.

Van den 30sten. Het Huis der Lords heeft gisteren avond het wetsontwerp tot toelating der Joden in het parlement verworpen.

In het Huis der Gemeenten heeft lord *Palmerston* verklaard, dat de vervolgingen tegen *Hale*, ten wiens huize te Rotherhithe eene groote hoeveelheid wapenen en ammunitie was gevonden, op zijne bevelen waren ingesteld, gelijk ook hij het toezigt over het huis van *Kossuth* had bevolen.

FRANKRIJK.

PARIJS, 26 April.

Twee Duitschers, hier gekomen om een toestel te koopen tot het slaan van valsche Engelsche munt, zijn in hechtenis genomen.

— De werken ter voltooijing van het Louvre zijn heden in verschillende gedeelten voor de gezamenlijke som van 15,827,000 fr. aanbesteed.

— De heer *Louis Veuillot*, redacteur van de *Univers*, is sedert twee dagen te Parijs teruggekeerd. Hij heeft onverwijld een bezoek bij den aartsbisschop gebragt, om hem te bedanken voor het intrekken van het verbod, tegen de *Univers* uitgevaardigd.

Van den 29sten. Er hebben onderscheidene arrestatiën plaats gehad ter zake van het heimelijk invoeren van buitenslands gedrukte blaauwboekjes.

(*Zie het vervolg der Nieuwstijdingen, enz. in 't Bijvoegsel.*)

ZEETIJDINGEN.

Binnengekomen te Amsterdam den 27 April, kapit. *Kruisinga* de Vrouw Itea, van Hamburg; den 28sten *Vlas* Hendrika, van Londen; *Rijnberg* Jonge Jacob, van Frederikstad; den 28sten *de Groot* Maria Reifina, van Liverpool. — Te Texel den 29 April, *Bieze* Vriendschap, van Livorno; *de Jonge* Hendrika, van Bordeaux; *Zeilinga* Maria, van Frederikstad. — In het Vlie den 28 April, *Stuit* Catharina Elisabeth, van Frederikstad; *de Jong* Hendrika, van Osterrisöer. — Te Helvoet den 28 April, *Poort* Catharina, van Riga. — Te Brouwershaven den 26 April, *Bart* Eefkea Maria, van Barcelona. — Te Vlissingen den 26 April, *Jonker* Sallandt, van Bourges; den 27 April, *Smit* Margina, van Almeria. — Te Passaroeang den 26 Febr., *Smit* Prins Hendrik, van Soerabaija. — Te Jaffa den 14 April, *Wolthekker* Sophia Klazina, van Londen. — Te Constantinopel den 25 Maart, *Tjakkes* Maria Elisabeth, van Malaga naar Galatz; den 10den *van der Borg* Geerdina Elisabeth, van Valarica; voor den 14den *Potjer* Titia, van Liverpool. — Te Santander den 20 April, *Groenewold* Afina Jonker, van Clijde. — Te Baijonne den 25 April, *Patje* Annegina, van Bilbao. — Op de Loire den 25 April, *Bossinga* Ceres, van Amsterdam. — Te Livorno den 20 April, *Fekkes* Tjatinga Aurelia, van Cevita Vecchia. — Te Cette den 20 April, *Franken* Johanna, van Alicante. — Te Londen den 26 April, *Prins* Odilia en Maria, van Seville; den 27sten *de Jong* Catharina Cornelia, van Rotterdam; *Kramer* Annette Catharina en *Konterman* Vrouw Renske, beide van Antwerpen. — Te Rochester den 27 April, *Pluktje* Hermanna Hendrika, van Groningen. — Te Gravesend den 28 April, *Hangelbroek* Antje Witzenborg, van Groningen. — Te Guernseij den 23 April, *Gerritsma* de Jonge Gerrit, van Rotterdam — Te Grangemouth den 25 April, *Koning* Gesina en den 26sten *Dik* Henriette, beide van Rotterdam. — Te Stockton den 26 April, *Astuling* Doethea Christina, van Rotterdam. — Bij Dartmouth den 24 April, *Faber* Twee Vrienden, van Newcastle naar Porto. — Te Liverpool den 24 April, *de Boer* Vriendschap, van Amsterdam. — Te Deal den 26 April, *Duinker* Zeemanshoop, van Amsterdam naar Liverpool. — Te Falmouth den 25 April, *Douwes* Geerdina, van Hamburg naar Cardiff, heeft den volgenden dag de reis voortgezet. — Te Newport den 24 April, *van der Veen* Mevr. Winkel, van Cardiff. — Te Cardiff den 26 April, *de Jonge* Pollux, van Waterford. — Te North Shields [illegible] 6 April

de Groot Hermanus, van Rotterdam; *Oldenburger* Catharina, van Groningen; *Oldenburger* Gerritje Koumans, van Harlingen. — Te Sunderland den 24 April, *van Aken* Hendrika Dorentea, van Amsterdam; den 26sten *van der Veer* Twee Gebroeders, van Harlingen; *Oldenburger* Astrea, van Leer. — Te Hamburg den 25 April, kapit. *de Groot* Adriana, van Varel; den 26sten *Meijer* Magdalena Henriette, van Stade; *Gust* Vrouw Margretha, van Amsterdam. — Te Cuxhaven den 25 April, *Mulder* Goede Verwachting en *Velthuis* Vr. Margaretha, beide van de Zoutkamp. — Te Brake den 23 April, *Mulder* Marchiena, van Cardiff; *Valom* Agatha, van Newcastle; *Foelders* Weldaad, van Amsterdam. — Te Swinemunde den 23 April, *Sap* Thelina, van Amsterdam. — Te Dantzig den 23 April, *Gort* Alida, van Holtenau; den 25sten *de Boer* Margaretha Jantina, van Egersund. — Te Memel den 22 April, *Drewes* Twee Gezusters, van Londen; *Gnodde* Alida Sophia, van Rendsburg; den 24sten *van der Woude* Gezina Gezina, van Londen. — Te Ny-Hellesund van den 1—7 April, *de Jonge* Jantiena Engelina, van Delfzijl naar Osterrisöer. — Te Flekkeröe van den 11—15 April, *de Jonge* Goede Verwachting, van Zwolle naar Elsöer. — Te Agger-Kanal den 21 April, *de Groot* Annechina Jantina, van Groningen. — Te Holtenau den 23 April, *de Jonge* Jantina, van Stettin naar Londen. — In het Eider-Kanaal den 21 April, *Woudstra* Jonge Kerst en *Peekelder* Berendina, beide van Rostock naar Gent; den 24sten *Bontekoe* Vr. Geertruida, van Makkum naar 't Kanaal; *Bolhuis* Gesina, van Hamburg naar Eckernförde; *Mester* het Vertrouwen en *Legger* Jezelina, beide van Amsterdam naar Dantzig; *Kramer* Agatha Jacobina, van Bremen naar Stettin; *van Sluis* Tjakina, van Harlingen naar Dantzig; den 25sten *de Jonge* Jantina, van Stettin naar Londen; den 27sten *de Vries* Twee Gebroeders, van Delfzijl naar de Oostzee; *Hoekstra* Zwaantina, van Hamburg naar Kiel. — De Groote Belt gepasseerd den 20 April, *Bekkering* Christina, van Kiel naar Liverpool. — Te Tonningen den 24 April, *Edema* Margretha Gezina, van Hamburg naar Stettin; den 25sten *Scholten* Regina Hillechina, van Hamburg naar Colding; *Esbra* Elisabeth, van Hamburg naar Hardersleben; *Pronk* Roelina, van Harburg naar de Oostzee; den 26sten *Olthoff* Meldina, van Hamburg naar Karreb.m.

Binnengekomen te Texel den 30 April, kapit. *de Groot* Twee Zusters, v. Londen. — In het Vlie den 29 April, *de Jonge* Goede Verwachting, v. Osterrisöer. — Te Vlissingen den 28 April, *Stief* Charlotte, v. Memel. — Te Calcutta den 21 Maart, *Mugge* Zwijger, v. St. Ubes. — Te Malta den 14 April, *de Jonge* Fennegiena Arentina, v. Galatz. — Te Londen den 28 April, *Hangelbroek* Antje Witsenborg, v. Groningen. — Te Poole den 28 April, *Giezen* Juffer Hillegonda, v. Groningen. — Te Arbroath den 26 April, *Sap* Joanna Jacoba, van Antwerpen.

Vertrokken den 27 April, kapit. *Hazewinkel* Roelfina Kuiper, naar Petersburg; *Pronk* Gesina Pronk, naar Koppenhage; *Ellens* Lammegina Margonda, naar Gothenburg; *Flik* Katharina, op avontuur; den 28sten *Franken* Goede Verwachting, naar Saramacca; *Drent* Morgenster, naar Koningsbergen; *Meijer* Vrouw Alida, naar Leer; den 29 *Dijkstra* Geertina, naar Hamburg; *Lukkien* Jettina Roelina, naar Rendsburg. — Van Texel den 28 April, *Wijgers* Johannes Hermanus, naar Suriname; *Potjewijd* de Vrede, naar Nickerie, via Engeland; *Kleijn* Graaf van Limburg Stirum, naar de Westkust van Amerika; *Bonjer* Johanna Brons, naar Venetiën; *Mink* Wilhelmina en *Zwaal* Barend, beide naar Triest; *Mulder* Harmonie, naar Napels; *Glim* Hendrika Margaretha, naar Marseille; den 29sten *van Wijk* Anna en Arnoldina, naar Suriname; *van Duinen* Elisabeth, naar Venetiën; *van der Laan* Jacoba Alida, naar Triest; *Smith* Frederika, naar Drammen. — Uit het Vlie den 25 April, *Staal* Tjadda, naar Libau; *Dekker* Epimachus, naar Dantzig; *Teensma* Jacoba, naar Rostock; *de Groot* Drie Gezusters, naar Christiansand; *Adema* Antje, naar Drobach; *Koops* Lammechina en *Baas* Wilmina, beide op avontuur; den 26sten *de Groot* Arendina, naar Christiansand; *Kok* Newa, naar Holmstrand; den 27sten *Visser* Margaretha, naar Colberg; den 28sten *Korter* Riga, naar Riga; *Koster* Argo, naar Dantzig. — Van Helvoet den 28 April, *Pybus* Hoop en Verwachting, naar Boston. — Van Brielle den 28 April, *Bossinga* Amicitia, naar Grangemouth; *Sprik* Juliana Louisa, naar Pernau; den 29sten *Borgman* Cornelis Dasse Viëtor, naar Liverpool. — Van Maassluis den 28 April, *Butter* Twee Gebroeders, naar Landerneau; *Schuring* Engberdina Anna, naar Dundee; *de Boer* Maria, naar Dantzig. — Van Vlissingen den 27 April, *Smit* Margina, naar Almeria; den 28sten *Coerkamp* Gebroeders Coerkamp, naar Koningsbergen. — Van Batavia den 28 Febr., *van der Wal* Cornelis Smit, naar Soerabaija. — Van Probolingo den 2 Maart, *Immink* Samarang, naar Passaroeang. — Van Singapore den 9 Maart, *Jaski* Catharina Johanna, naar Batavia. — Van Paimboeuf den 25 April, *Munneke* Baudina, naar Harlingen. — Van Antwerpen den 27 April, *Bakker* Johanna Elisabeth, naar Petersburg; *Meijer* Wubbina Catharina, naar Lubeck. — Van Grangemouth den 26 April, *Mester* Hensina, naar Petersburg. — Van Deal den 28 April, *Kok* Jacobus, van Londen naar Geelong; *Duinker* Zeemanshoop, van Amsterdam naar Liverpool. — Van Plymouth den 26 April, *Scholtens* Sjoumenta, naar Cardiff. — Van Drogheda den 24 April, *Zoeterkerk* Margaretha en *Nepperus* Elisabeth, beide naar Bayonne. — Van Hamburg den 28 April, *Scholten* Vr. Mettina, naar Harlingen; den 29sten *de Groot* Lucas Wildervank, naar Koningsbergen; *de Winter* Margaretha, naar Dantzig; *de Boer* Aurora, naar Petersburg; *Smit* Morgenster, naar St. Brieux. — Bremermerhaven den 24 April, *Wolkammer* Eenige Broeder, naar Noorwegen; *Top* Klasina Margaretha, naar Stettin; den 25sten *Bleker* Hendrika Jacomina, naar Altona; den 28sten *Bakker* Vrouw Jantje en *Bieze* Sophia, beide naar Sappemeer. — Van Cuxhaven den 25 April, *Boomgaard* Margaretha, naar Dublin; *Dik* Meinkina, naar Dundee. — Van Wismar den 24 April, *Scholtens* Hendrika, naar Kolding. — Van Dantzig den 28 April, *Hazewinkel* Hendrik, naar Amsterdam.

Vertrokken van Amsterdam den 29 April, kapit. *Douwes* Klasina Maria, n. Nantes; den 30sten *Gnodde* Antilope, n. Curacao; *Schaap* Bernhard en Elisa, n. Hull; *Karst* Martha Alida, n. Petersburg; *Nieboer* Henderika, n. Memel. — Uit het Vlie den 29 April, *Zwaal* Gijsbert Jan, n. Drobach. — Van Helvoet den 30 April, *van Houten* Argus, n. Nantes. — Van Vlissingen den 30 April, *Bakker* Johanna Elisabeth, n. Petersburg; *Meijer* Wubbina Catharina, n. Lubeck; *Lever* Catharina Elisabeth, n. Hamburg. — Van Akyab den 11 Maart, *Viëtor* Hesther, n. Amsterdam. — Van Triest den 20 April, *Stomp* Leentje, n. Rotterdam; den 22sten *Potjer* Ynske Wildervank, n. Falmouth. — Van Livorno den 20 April, *Smit* Elisabeth van Leiden, n. Clyde. — Van Antwerpen den 30 April, *Hazewinkel* Delia, n. Dublin; *van der Zee* Jonge Albert, n. Hamburg. — Van Southampton den 28 April, *Drewes* Tjakkien, n. Groningen. — Van Liverpool den 28 April, *Visser* Johanna Petronella, *Postema* Martha en *de Boer* Zwaantina Hendrika, alle 3 n. Petersburg; *Roelfsema* Jonge Jan, n. Arendsburg; *de Groot* Margaretha Gesina, *Kiefl* Jantina Jekkina, *Huisman* Onrust en *Besseling* Elsina, alle 4 n. Nerva; *Breeland* Ida Reina, n. Riga. — Van Belfast den 26 April, *de Jonge* Petrus Jacobus, n. Liverpool.

Zoutkamp, 1 Mei. Binnengekomen den 28 April, kapit. *de Jonge* Jantina, van Newcastle.

Vertrokken den 27 April, kapit. *Kuiper* Engelina Pietronella, naar Windau; den 29sten *de Haan* Jantina Gesina, naar Londen. Zeilklaar kapit. *Jonkhoff* de Eendragt, naar Noorwegen.

Oostmahorn, 1 Mei. Ter reede gearriveerd den 27 April, kapit. *Bolmeijer* Uit Vriendschap, van Leer naar Zaandam.

Vertrokken den 27 April, kapit. *de Vries* op Hoop van Zegen, van Amsterdam naar Hamburg; *Kuiper* de Twee Gebroeders, van Amsterdam naar Norden; den 29sten *Jonkhoff* Eendragt, naar Noorwegen en *de Haan* Jantina Gesina, naar Londen, beide van Groningen; den 30sten *Erasmus* Dorothea, van Harlingen naar Leer; den 1 Mei *Balk* Wilhelmina, van de Zeltkamp naar Hamburg.

Kapit. *Bolmeijer* rapporteerd, dat de bakens op het Uithuizerwad nog niet geplaatst zijn.

Delfzijl, 1 Mei. Binnengekomen den 27 April, kapit. *de Groot* de Vr. Gezina, van Osterrisöer; den 28sten *Pronk* Geertruida, *Molenkamp* Aaltje en *van der Leest* Johanna Berndina, alle 3 van Leer; *Boneker* de Vr. Maria, van Oldenburg; *Schuur* de Hoop, van Bremen; den 30sten *Schoof* Adam, van Laurvich.

Vertrokken den 28 April, kapit. *Muntendam* Jacoba, van Amsterdam naar Hamburg; *Strackholder* Annette, naar Norden; *Dirks* Fenna, naar Emden; *Visser* Tietje, naar Hamburg; den 29sten *van Ingen* Helena Brons, naar Libau; *Siemers* Jantje en *Klofkorn* Henriette, beide naar Emden; *Pot* de Hoop, *Middel* Bouwina, *Sterenberg* de Vriendschap, *Pot* Renske, *Gust* de Goede Hoop, *Riepma* Agatha en den 30sten *Huisman* Aurora, alle 7 naar Noorwegen.

Termunterzijl, 1 Mei. Binnengekomen den 25 April, kapit. *Beerthuis* Thedina, van Ditzum; den 26sten *Deters* Maria Margaretha en den 28sten *Lodewijks* Arendina Sophia, beide van Leer; *Koops* de Vr. Grietje, van Hamburg; den 30sten *Burman* Ida, van Leer.

Vertrokken den 25 April, kapit. *Mooi* Winschoterzijl en *Dik* de Vier Gezusters, beide naar Noorwegen; den 26sten *de Vries* de Vr. Anna, naar Norden; den 27sten *Mooi* Grietje Huisman, n. Noorwegen; *Pasman* de Vr. Elisabeth en *Burman* de Vr. Geziena, beide naar Leer; den 28sten *Rasker* Grietina, naar Norden; *Ugen* Anna Sieberdina en *Munning* Anje, beide naar Noorwegen; den 30sten *Koops* de Vr. Grietje, naar Norden; *Boswijk* de Vr. Henderika, naar Noorwegen.

Groningen, 29 April. Gisteren is alhier binnengekomen de nieuwgebouwde schoonergaljoot Cornelia Alida, kapit. *P. Vorenkamp*, van Sappemeer, groot pl. m. 80 last, gebouwd bij *U. O. van der Werff*, te Hoogezand; — en den 30sten de schoonergaljoot Alida, kapit. *J. I. Prins*, van Appingedam, groot ruim 80 last, gebouwd bij *J. Bodewes*, te Sappemeer.

Van het kofschip Willem Hendrik, kapit. *C. C. Hangelbroek*, den 1 December 1852 van Berwick vertrokken naar Hamburg, is sedert niets vernomen.

LIJST DER NEDERLANDSCHE SCHEPEN welke de Sond gepasseerd zijn.

24 April. Peper, Alida, v. Amst. n. Libau, m. ballast.
Doewes, Harmonie, v. Boness n. Stettin, m. ijzer.
Steffens, Johanna, v. Amst. n. de Oostzee, m. ballast.
de Jonge, Castor, v. Grangem. n. Stettin, m. steenen.
Brouwer, Noordster, v. Amst. n. Libau, m. ballast.
Nannings, Vriendschap, v. Amst. n. Libau, m. ballast.
25 — Zaag, Alwina, v. Wismar n. Hull, m. raapzaad.
26 — Duit, Frouwina, v. Amst. n. Memel, m. ballast.
Oldenburger, Sara Maria, v. Amst. n. Libau, m. ballast.
Mellema, Herm. Hesselaar, v. Amst. n. Dantzig, m. koffij.
27 — de Boer, Willem, v. Harlingen n. Dantzig, m. dakpannen.
Wijkmeijer, Margaretha, v. Amst. n. Windau, m. ballast.
de Jonge, Etiena, v. Amst. n. Windau, m. ballast.
v. d. Veen, Johanna Gezina, v. Edam n. Libau, m. ballast.
Brouwer, Elizabeth, v. Harlingen n. Libau, m. dakpannen.
Bos, Eendragt, v. Delfzijl n. de Oostzee, m. ballast.
de Boer, Johannes, v. Harlingen n. Dantzig, m. dakpannen.
Nuisker, Prudentia, v. Amst. n. Windau, m. ballast.

De Wind den 24 April W.N.W., N.N.W., O., stilte; den 25sten Z.O., Z.Z.O., O.Z.O.; den 26sten Z.Z.O., Z.O.; den 27sten O.Z.O.; N.; den 28sten N.

SCHEEPSVRACHTEN.

Stettin, 25 April. Naar Londen 3 sh. 6 d. per qr. tarwe, 16 sh. 6 d. per ton raapolie, 16 sh. per ton zink; Rotterdam *f* 22 per last spiritus met 1 duk. per 10 last, *f* 15,50 per last zink van 2000 kil.

Koningsbergen, 23 April. Oostkust van Engeland 4 sh. 3 d., Londen 4 sh. 6 d. per qr. tarwe. Voor Holland worden een paar schepen gezocht.

Van den 25sten. Een Eng. schip is tegen 4 sh. per qr. tarwe naar de Oostkust bevracht.

Memel, 23 April. Grimsbij 19 sh. 6 d., Londen 21 sh. per load, Dundee 39 sh. per ton vlas.

Stockholm, 22 April. Voor de schepen hier overwintert, zijn de volgende vrachten gesloten: naar Hull 17 sh. en 5 pCt.; Amsterdam en Rotterdam *f* 29 en 5 pCt. per ton ijzer; Vlaardingen *f* 30 en 5 pCt. per last teer.

220ste STAATSLOTERIJ.

Trekking der Eerste Klasse.

4de Lijst. No. 15019 een prijs van *f* 1000.

PRIJS VAN HET ROGGEBROOD, volgens den prijs der Rogge aan de Beurs te Groningen.

MAANDAG, 2 Mei 1853, GEENE VERANDERING.

PRIJZEN DER GRANEN, ZADEN, ENZ.

GRONINGEN, 29 *April.*

TARWE.	Zw. Zand 66 ℔ *f* 5,90	Bl. Voer 38 ℔ *f* 2,70
Oude 70 ℔ *f* 7,75	Veen 66 » » 5,75	» 40 » » 2,85
N. Oml. 68 » » 6,65	» 68 » » 6,05	Zw. Voer 36 » » 2,65
» 70 » » 7,15	GERST.	» 38 » » 2,80
» 72 » » 7,65	Winter [illegible] ℔ *f* 4,50	» 40 » » 2,90
» Old. 68 » » 6,40	» 56 » » 4,75	BOONEN.
» » 70 » » 6,90	» 58 » » 5,00	Paardeb. *f* 5,50,75,90
» » 72 » » 7,40	Zomer » »	ZADEN, ENZ.
» » » »	» » »	Gr. Gort p. m. *f* 7,75
ROGGE.	Knobbe 60 » » 5,00	*f* 8,25
Inl. 64 ℔ *f* 5,55	» 62 » » 5,30	Par. 100 N. ℔ *f* 11,50
» » 66 » » 5,95	HAVER.	*f* 12
» » 68 » » 6,35	Dikke 38 ℔ *f* 2,70	Old. Koolz.
» » 70 » » 6,75	» 40 » » 2,85	Oml. dito *f* 10,50,75
» » » »	» 42 » » 3,00	Oostfr. dito *f* 10,50,75
BOEKWEIT.	» 44 » » 3,15	*f* 11,30 *f* 11,50
Gr. Zd. 64 ℔ *f* 5,75	» 46 » » 3,25	G. Mosterdz. v. *f* 6 tot *f* 8
» » 66 » » 6,05	» 48 » » 3,35	Raapolie p. v. *f* 34,25
» » 68 » » 6,35	» 50 » » 3,50	Prijs der Boter.
	Bl. Voer 36 » » 2,60	Hooib. ½ ton *f* 15,75
		a *f* 16,25

Tarwe weinig aan en vooral de beste soorten iets hooger te plaatsen. — Rogge aan consumtie 10 cent hooger verkocht. — Boekweit weinig gevraagd en iets lager moeijelijk te plaatsen. — Gerst lusteloos en vorige prijzen niet te bedingen. — Dikke Haver prijshoudend; Voersoorten iets vlugger. — Boonen in een doen. — Gort flaauw. — Koolzaad werd hooger gehouden.

AMSTERDAM, 29 *April.* Tarwe prijsh. aan cons.: 129 ℔ b. Pools. *f* 308; 128 ℔ dito *f* 298; 128 ℔ mindere dito *f* 288; 134 ℔ Kubanka *f* 265; 131 ℔ Wismar *f* 292; 128 ℔ Rijn *f* 260. — Rogge mede goed prijshoudend aan cons. en binnenl. verzending. In entr.: 117 ℔ n. Arch. *f* 170; 119 ℔ n. Petersb. *f* 172. In cons.: 124 ℔ Fransche *f* 195; 119 ℔ n. Petersb. *f* 179; 120, 121 ℔ Odessa *f* 177, *f* 180; 120 ℔ Rijn *f* 188. — Gerst in een doen: 97 ℔ n. Old. Winter *f* 148; 104 ℔ n. Fransche *f* 160 aan den molen. Nog verkocht 114 ℔ p. j. Holst. *f* 170. — Boekweit slap: 114 ℔ puike grove Fransche *f* 167.

Koolzaad dadelijk 1 p. vl. hooger, najaar onveranderd; Holstein 58½ p. vl.; op 9 vat in April 62 p. vl.; Sept., Oct. en Nov. 62 p. vl. — Lijnzaad in een doen: 109, 110 ℔ Riga *f* 255, *f* 257½. — Raapolie dadelijk en op levering iets williger, bleef op het laatst der beurs tot de genoteerde prijzen zeer gezocht; op 6/w. *f* 35,75; Vlieg. *f* 34,75; Mei *f* 34,50; Sept. *f* 35,25 a *f* 35,50—35,50; Oct. *f* 35,50 a *f* 35,75; Nov. en Dec. *f* 35,75 a *f* 36. — Lijnolie op 6/w. *f* 30,50; Vlieg. *f* 29,50; Mei *f* 29,25. — Hennepolie op 6/w. *f* 37,75; Vlieg. *f* 36,75.

LONDEN, 27 *April.* De weêrsgesteldheid was sedert Maandag zeer schoon, en ofschoon slechts kleine aanvoeren plaats hadden, zoo is de handel loom op Maandags prijzen. De aanvoer bestond in: 1950 qrs. Tarwe, 3180 qrs. Gerst, 6090 qrs. Haver, 880 z. en 3930 vaten Meel.

Van den 29sten. Van Inl. Tarwe was de aanvoer klein, doch daarentegen ruim van buiten 's lands. De handel bleef lusteloos, hoewel houders geene geneigdheid betoonden om lager los te laten. Gerst iets flaauwer. Haver 6 p. lager. Boonen en Erwten onveranderd.

VEE- en PAARDENMARKTEN.

WILDERVANK, 28 *April.* In deze gemeente werd heden eene paarden- en beestenmarkt gehouden. De aanvoer van paarden was gering, zoodat de handel hierin van weinig beteekenis was. De aanvoer van hoornvee was nog al tamelijk. De vaalmelkte hadden eenen buitengewonen hoogen prijs tegen 10 tot 12 cent de 5 ons in de beste soorten, over het geheel is hierin echter weinig gedaan. De aangevoerde kalfkoeijen zijn bijna allen verkocht, de prijzen stegen voor de beste soorten van *f* 60 tot *f* 85 à *f* 90.

UITHUIZEN, 28 *April.* Heden werd alhier de eerste voorjaarsmarkt gehouden. De aanvoer was vrij aanzienlijk, maar de verkoop was in den beginne slap, doordien de prijzen te hoog waren gesteld, later op den dag werd de markt iets williger. Vaalmelkte, de beste soorten van 10 tot 12 cent de 5 ons. Melkkoeijen weinig ter markt. Het weder was gunstig en er heerschte groote levendigheid.

SMILDE, 26 *April.* Op de markt heden hier gehouden was veel handel; vooral waren koeijen en varkens zeer gezocht, voor de eerste werden prijzen van *f* 30 tot over honderd gulden besteed, en voor varkens werd van *f* 8 tot *f* 25 à *f* 26 bedongen. Paarden waren er slechts twee aangebragt. Ook was het getal schapen en geiten niet groot, maar wel kooplust voor dezelve.

MEPPEL, 29 *April.* De hier gehoudene voorjaars-veemarkt was Dingsdag wel bezet. Er waren 927 runderen benevens 67 paarden ter verkoop aangevoerd. De prijzen waren van de guste koeijen van *f* 50 tot *f* 115 en van de aanstaande kalfde koeijen van *f* 60 tot *f* 110. Van beide deze soorten waren de besten zeer gezocht en de handel daarin levendig, ofschoon over het geheel wegens de nog achterlijke weiden ze als zoodanig niet kon geroemd worden.

De verkoop der paarden was ook redelijk en de prijzen matig.

LEEUWARDEN, 28 *April.* Op de j.l. Dingsdag alhier gehouden voorjaars-paardenmarkt waren wederom niet veel paarden aangebragt. Daar intusschen nog al eenige kooplust voor binnen- en buitenlandsche rekening bestond, konden goede prijzen worden bedongen.

LEEUWARDEN, 29 *April.* Op de markt van heden werden verkocht, per Ned. ℔: rundvleesch 40 cts.; schapenvleesch 38 cts.; varkenvleesch, versch 56 cts., gerookt 65 cts. Boter *f* 00,95.

LONDEN, 29 *April.* De veemarkt was goed voorzien en de prijzen van het vleesch hebben zich op de hoogte van l.l. Maandag gesouteneerd.

PRIJSCOURANT DER EFFEKTEN.

Amsterdam, 30 *April.*

Nederl., Werk. Schuld 2½ pCt. $63\frac{9}{16}$, $63\frac{11}{16}$, $63\frac{11}{16}$; Dito Dito 3 pCt. $74\frac{13}{16}$, 75, $74\frac{7}{8}$; Dito Dito 4 pCt. $94\frac{5}{8}$, $94\frac{11}{16}$, $94\frac{11}{16}$; O. I. Leening 4 pCt. $94\frac{5}{8}$. — Belgie, 2½ pCt. $52\frac{1}{16}$, $52\frac{1}{8}$; Dito bij *Rothschild* 2½ pCt. 52½. — Spanje, Onbep. Stukken 1 pCt. $23\frac{13}{16}$, $23\frac{7}{8}$, $23\frac{7}{8}$; Dito Binnenl. à 6/m. 3 pCt. $42\frac{7}{8}$, $42\frac{15}{16}$, $42\frac{15}{16}$; Coup. Bewijzen $6\frac{7}{16}$, $6\frac{9}{16}$, $6\frac{9}{16}$. — Portugal, te Londen 5 pCt. 41¼, $41\frac{3}{8}$, 41¼; Dito Dito 4 pCt. 39.

Rusland, Obl. *Hope* 1798 en 1816 5 pCt. $108\frac{5}{8}$, 108¾; Dito 1828 en 1829 5 pCt. $107\frac{5}{8}$; Cert. bij Dito 1831 en 1833 4½ pCt. $101\frac{3}{8}$; Dito bij *Hope* 4 pCt. 92¼, $92\frac{3}{8}$; Dito bij *Stieglitz* en *Co.* 4 pCt. $91\frac{5}{8}$. — Polen, Certificaten 4 pCt. 86½; Dito Aand. met Loten 500 fl. *f* 164. — Oostenrijk, Metall. 5 pCt. $81\frac{7}{8}$, 82; Dito Nieuwe 1847 2½ pCt. 42, $42\frac{1}{8}$; Dito 1851 en 1852 2½ pCt. $41\frac{15}{16}$, $42\frac{1}{8}$; Dito Nieuwe 5 pCt. $93\frac{5}{8}$, 93¾; Weenerb. bij *Goll en Co.* 4 pCt. 69¾; Amerik. Bank-Actiën $5\frac{3}{16}$; Dito Orig. $4\frac{13}{16}$, $\frac{7}{8}$; Sardinië 5 pCt. 94; Denem. 5 pCt. 104; Braz. 5 pCt. 99; Dito 1843 5 pCt. $100\frac{5}{8}$; Mexik. 25¾, 26, $25\frac{7}{8}$; Venez. Uitg. $16\frac{5}{8}$; Grieken 5 pCt. $7\frac{3}{8}$, $\frac{7}{16}$; Thes. Amst. 104½.

Bij geringe affaire waren heden Integralen en 3 pCt. iets flaauwer, 4 pCts. prijshoudend. — Van vreemde effekten waren Spaansche, uitgezonderd Bewijzen Coup., die iets lager waren, nagenoeg onveranderd. — Overigens was er weinig handel of variatie. Alleen Mexik. op het lager afkomende merk derzelve van Londen, meer aangeboden.

Bl. Gr. Onb. St. $7\frac{3}{8}$, $\frac{5}{8}$; Mexic. Onb. St. $25\frac{7}{16}$, $\frac{3}{8}$.

Koers van het Geld: Beleening 2½, Prolong. 2½, Disconto 2 pCt.

Laatste Prijzen te 5 uur. Integr. 2½ pCt. $63\frac{5}{8}$ a $\frac{11}{16}$; Spaansche 1 pCt. $23\frac{7}{8}$; Binnenl. 3 pCt. $42\frac{15}{16}$; Metall. 5 pCt. $81\frac{15}{16}$.

AMSTERDAM, 1 *Mei.* Effecten Societeit, te 4½ uur. Integralen $63\frac{5}{8}$, $\frac{11}{16}$, $\frac{5}{8}$, $\frac{9}{16}$. Spaansche 1 pCts. 24. Binnenl. 3 pCts. $43\frac{1}{16}$, $\frac{1}{8}$. Bew. Coup. $6\frac{11}{16}$, $\frac{5}{8}$. Portug. 4 pCts. 39½. Belg. bij R. 2½ pCts. $52\frac{5}{8}$. Metall. 5 pCts. $82\frac{9}{16}$, $\frac{5}{8}$. Dito 1852 $82\frac{9}{16}$. Dito 2½ pCts. 1851 en 1852 $42\frac{5}{8}$, $\frac{7}{16}$, ½, $\frac{9}{16}$. Mexik. $25\frac{7}{8}$. Dito Onbep. 25½. Bl. Grieken v. 500 £ 7½.

Tot de genoteerde koersen vertoonde heden in Oostenr. en Spaans. ondsen de handel nog al eenige levendigheid.

ADVERTENTIEN.

*** De **COMMISSIE** voor den **TENTOONSTELLING** van ***PAARDEN***, ***RUNDVEE***, ***SCHAPEN***, ***ENZ.***, welke op VRIJDAG den 13den dezer maand hier ter Stede zal gehouden worden, heeft het van haren pligt geacht te bepalen, *dat* geen *rundvee uit besmette kringen, nooh Schapen uit de Gemeenten Uithuizen en Uithuistermeeden, wegens de aldaar heerschende pokziekte, zullen toegelaten worden.*

Groningen, 2 Mei 1853.

Namens de Commissie voornoemd:
M. BACKER.

*** De **COMMISSIE** van **TOEZIGT** over de **NORMAALSCHOOL** voor **GYMNASTIE** berigt, dat er bij voortduring gelegenheid is, om onder behoorlijk toezigt en leiding **JONGELIEDEN**, zoowel JONGENS als MEISJES, in afzonderlijke Leeruren **Onderwijs** te doen genieten in **Gymnastische Oefeningen.**

De Prijs voor de 3 maanden is bepaald op een Gulden, waarvoor men tweemaal in de week van het onderwijs kan gebruik maken.

Voorts heeft de Commissie bepaald, om den Zomer-Cursus der Lessen te beginnen den 3den Mei 1853, en wordt jeder, die genegen mogt zijn zijne **Kinderen** of **Pupillen** in genoemde Oefeningen te laten deelnemen, verzocht, zich te vervoegen bij den Onderwijzer **N. RIJKENS**, in de Oude Ebbingestraat.

Groningen, 2 Mei 1853.

De Commissie voornoemd:
H. BEEKHUIS DAMSTÉ, *Voorzitter.*
B. BRUGSMA.
R. G. RIJKENS.
Dr. P. TRESLING.
R. J. SCHIERBEEK, *Secretaris.*

PROGRAMMA van eenen **Ploegwedstrijd**, alleen met **Arendploegen**, te houden door de *Noorderafdeeling van het Genootschap: ter bevordering van Nijverheid*, *op Donderdag* den 2 Junij 1853.

Art. 1. Het doel van dezen ploegwedstrijd is, om aan te moedigen:
a. het goede en nette *ploegen.*
b. het *vervaardigen* van goedwerkende ploegen, met de minst eischende trekkracht.

Art. 2. Om dit doel te bereiken, looft de afdeeling de volgende prijzen uit:
a. voor *ploegen.*
1ste prijs: één zilveren horlogie,
2de „ „ „ horlogieketting,
3de „ „ „ horlogiesleutel, en
b. voor *vervaardigers* van ploegen:
1ste prijs: 20 gulden.
2de „ 10 „

Een ieder wordt ter mededinging uitgenoodigd, doch moet zich minstens acht dagen vóór den dag van den wedstrijd bij een' der ondergeteekenden aangeven. Bij te groot aantal mededingende ploegers, zullen de eerst aangegevenen worden toegelaten, zoo ver de ruimte van het te ploegen stuk land zulks toelaat.

Art. 4. Elke mededingende ploeger moet met een, door twee paarden bespannen arendploeg, op een nader aan te wijzen stuk land, onder de gemeente *Uskwerd*, des middags om één uur op den dag van den wedstrijd aanwezig zijn, om aldaar, naar omstandigheden, twee à vier akkers te ploegen. — De ploeg moet voorzien zijn van een klein ijzer (kouter) en zoodanig in orde wezen, dat zulks op het ploegveld niet behoeft veranderd te worden. Elk ploeger moet opgeven door wien zijn ploeg is gemaakt.

Art. 5. De akkers, ter breedte van tien voeten, moeten worden omgeploegd, de buitenakkers in *vijf*, en de binnenakkers in *zes* omgangen, en ter diepte bij den derden omgang van *acht* of *tien* oude duimen, naar de verkiezing der Directie.

Art. 6. Eene commissie van *vijf* personen zal het werk beoordeelen en daarbij letten op regte voren en egaal van breedte, deze goed omgekeerd en sluitende; en eene eenigzins bolvormige ligging der akkers en van gelijke breedte.

Art. 7. De *vervaardigers* van arendploegen, die ploegen ter mededinging inzenden, moeten deze bezorgen, op een daartoe nader aan te wijzen stuk land, onder de gemeente *Uskwerd*, des middags om één uur, op den dag van den wedstrijd. — De ploegen, voorzien van een klein ijzer, moeten dadelijk voor 't gebruik geschikt zijn.

Art. 8. Al deze ploegen zullen door één' persoon worden bestuurd, tenzij de inzender er zelf een voor mogt aanwijzen, en zal hiermede worden geploegd ter diepte van minstens *acht* en ter breedte van *tien* oude duimen.

Art. 9. Eene commissie van *vijf* personen zal deze ploegen beoordeelen en daarbij letten, bij goed werken der ploegen, op de minst vereischende trekkracht, aan te wijzen door eenen krachtmeter.

Art. 10. In geval van geringe mededinging zullen, zoo het geleverde ploegwerk, of de ingezondene ploegen op zich zelven de belooning niet waardig zijn, de prijzen niet worden gegeven, of naar 't oordeel der beoordeelaars worden gewijzigd.

Art. 11. In geval ten dage van den wedstrijd, er *één* of *meer* Leden van de beoordeelende Commissiën mogten afwezig zijn, zal de Directie in de aanvulling hiervan voorzien.

Het Bestuur der Afdeeling:
J. ARKEMA, te *Warffum.*
C. REINDERS, te *Warffum.*
H. K. WELT, te *Uskwerd.*
J. S. ARKEMA, te *Uskwerd.*
H. MULDER de VRIES, te *Uskwerd.*

GROOT VOKAAL- EN INSTRUMENTAAL CONCERT

van Mejufvrouw ***JULIE BRANDT***, op **WOENSDAG** den 4den Mei, in den SCHOUWBURG alhier.

Entrée *f* **1.25.**

ENTRÉEBILJETTEN te bekomen en PLAATSEN te bespreken, van af **heden**, bij den Bureaulist **P. DE KONING**, in de Zwanenstraat, boven MOMBERGEN.

HUWELIJKS-, GEBOORTE- EN STERFBERIGTEN.

*** Ondertrouwd:

Dr. **J. H. DAMMAN DE WITT**
met
W. M. F. RINSMA.

Groningen, 29 April 1853.

*** Getrouwd:

Mr. **C. HARTMAN BUSMANN**
met
A. A. WICHERS.

Groningen, 27 April 1853.

*** Getrouwd:

J. DOBBENGA, van *Groningen*,
met
A. PIETERS.

Haren, 28 April 1853.

*** Getrouwd:

J. A. TONSOR, van *Amsterdam*,
met
G. BELS, van *Groningen.*

Amsterdam, 28 April 1853.

*** Getrouwd:

G. DE VRIES,
van *Groningen*,
met
A. SCHOMAN.

Zuidbroek, 28 April 1853.

*** Getrouwd:

D. E. ZUIDEMA, van *Zuidbroek*,
met
L. W. BIERLING, van *Groningen.*

den 28 April 1853.

*** Getrouwd:

G. B. BUINING, van *Winschoten*,
met
A. ZUIDEMA.

Meeden, 29 April 1853.

*** Pieterburen, 27 April 1853. Heden beviel van eene DOCHTER H. Adriani, geliefde Echtgenoot van
Dr. **B. KLOEK.**

***** Den 29sten April 1853 is, op den Huize *Wijchgels-Heim*, te *Schildwolde*, bevallen van eene welgeschapen *DOCHTER* Vrouwe ANNE ANGELIQUE GAEL CUNÆUS-WIJCHGEL VAN SCHILDWOLDE.

Eenige kennisgeving.

***** Heden beviel van een' welgeschapen ZOON D. GRASHUIS, geliefde Echtgenoote van

B. HECKMAN, H.z.

GRONINGEN, 28 April 1853.

***** Heden beviel van eene DOCHTER F. C. NANNINGA, geliefde Echtgenoot van

Dr. **J. CAMPHUIS.**

UITHUISTERMEEDEN, 28 April 1853.

***** Heden morgen overleed, na een veeljarig smartelijk lijden, mijne geliefde jongste Dochter HENDERIKA CHRISTINA, in den ouderdom van ruim 38 jaren.

J. LAGE,
Wedw. J. EISVELD.

GRONINGEN, 30 April 1853.

***** Heden beviel van eene welgeschapen DOCHTER TIESSEA TIESSEN, geliefde Echtgenoot van

A. KROON.

NOORDBROEK, 30 April 1853.

***** Heden beviel voorspoedig van eene DOCHTER Vrouwe C. J. QUINTUS, geliefde Echtgenoot van

J. C. F. D' AULNIS.

GRONINGEN, 1 Mei 1853.

***** Op den 25sten April 1853 overleed te *Vorden*, de Heer GERRIT VAN OLST, tot diepe droefheid van zijne Familie en Naastbestaanden; zullende, volgens zijn uitdrukkelijk verlangen, geene uitwendige teekenen van rouw worden aangenomen.

***** Heden overleed, na een zevenjarig voorbeeldig lijden, onze geliefde DOCHTER JOHANNA ANNEGIENA KUITERT, Wedw. wijlen E. EISSING, in den ouderdom van 38 jaren, nalatende twee Kinderen.

GRONNINGEN, 29 April 1853.

C. KUITERT.
J. KUITERT, geb. WOLTERS.

Eenige kennisgeving.

***** Het ZOONTJE mij den 8sten April l.l. geschonken werd mij heden weder door den dood ontrukt.

GRONINGEN, 1 Mei 1853.

K. ONNEKES, J.z.

Eenige kennisgeving.

***** Op den 1sten Mei 1853 overleed op den Huize *Hogema*, onder *Roderwolde*, Provincie *Drenthe*, onze dierbare Vader S. J. DE WAARD, in den ouderdom van ruim 63 jaren. Zacht was zijn overgang; wij hopen dat de Almagtige hem in betere gewesten heeft overgebragt, in wiens wijze bestellingen wij berusten.

H. DE WAARD.
Namens mijn' Broeder en beide Zusters.

***** Bij **G. B. VAN GOOR**, te *Gouda*, komt van de Pers:

DE ONVERMOEIDE SPEELMAKKER,

OF VOLLEDIGE VERZAMELING VAN NUTTIGE EN AANGENAME SPELEN, UITSPANNINGEN, LIGCHAAMS-OEFENINGEN EN ANDERE BEZIGHEDEN, zoowel in huis als in de opene lucht;

VOOR JONGENS EN MEISJES.

Versierd en opgehelderd door eene menigte fraaije **HOUTSNEE-FIGUREN.**

Eenig in zijne soort mag dit Werkje genoemd worden, en onmisbaar tevens voor elk, die gezonde Ligchaamsbeweging en Oefening van den geest, in uren van uitspanning, van wakkere Jongens en Meisjes nuttig en aangenaam oordeelt. Aan dien deugdelijken inhoud gaat een bevallig uiterlijk gepaard, daar het geheel door vele keurige Houtsneden is versierd. Zonder twijfel maakt deze **Speelmakker** dan ook het beste gezelschap uit, waarmede de Jeugd kan kennis maken. — Prijs *f* 3, en net **gebonden** *f* 3,40.

***** Bij **W. BECKING**, te *Doesborgh*, komt van de pers en is bij de meeste Boekhandelaars te bekomen: **Het 2de Stukje** van de **ZONDAGSBIBLIOTHEEK**, bevattende ***het leven van WESSEL GANSFOORT.*** Prijs 90 Cents.

AANBESTEDING.

BURGEMEESTER en WETHOUDERS van de Gemeente ***MARUM*** gedenken, op WOENSDAG den 18den Mei 1853, des voormiddags te 10 uur, in het GEMEENTEHUIS te *Marum*, over te gaan tot de **aanbesteding** van het **UITDIEPEN van het LANGS- en DWARSDIEP;** waarvan het Bestek van af den 1sten Mei e.k. ter lezing voorligt in het GEMEENTEHUIS voornoemd.

MARUM, 26 April 1853.

Burgemeester en Wethouders der Gemeente Marum:
J. F. OBBES.
Ter ordonnantie van dezelven:
A. E. PALSMA.

Het GEMEENTEBESTUUR van *GRIJPSKERK* maakt bij deze bekend, dat de **VOORJAARS-VEEMARKT** te ***GRIJPSKERK*** voortaan zal plaats hebben op den **TWEEDEN ZATURDAG in de maand Mei**, en alzoo dit jaar invalt op **Zaturdag den 14den Mei** en *niet* op *Dingsdag den 3den Mei*, zoo als in eenige Almanakken verkeerdelijk is vermeld.

GRIJPSKERK, 23 April 1853.

Het Gemeentebestuur voornd.:
A. J. HESSELINK.
De Secretaris:
T. E. TEENSTRA.

Societeit de Harmonie.

Aan de belanghebbenden wordt bekend gemaakt, dat op VRIJDAG den 29sten April zijn **uitgeloot** de navolgende **AANDEELEN, No. 8, No. 69, No. 135 en No. 161,** welke op de ZATURDAGEN in **deze maand**, tegen **inwisseling** der **stukken** kunnen worden **afgelost**, ten Huize van den Heer **A. R. SORMANI**, in de Oude Boteringestraat.

Aan de LEDEN der SOCIETEIT wordt berigt dat op **Hemelvaartsdag MUZIJK** in de **Societeit** zal zijn, **des avonds van zeven tot elf uur.**

GRONINGEN, 2 Mei 1853.

Namens de Directie:
A. VAN CALCAR,
Secretaris.

***** De ondergeteekende neemt bij deze, door *vertrek naar elders*, AFSCHEID van alle **VRIENDEN** en **BEKENDEN.**

J. MULLER.

DILIGENCE-BERIGT.

Iederen morgen om zeven uur vertrekt er van het Logement van den Heer **H. VAN DER LAAN**, te *Groningen*, voor PASSAGIERS en GOEDEREN, een **welingerigten gemakkelijke POSTWAGEN**, over **Zuidbroek, Winschoten** en **N. Schans** naar **Leer**, in correspondentie op **Oldenburg, Bremen** en **Hamburg.**

De MARKTDAGWAGEN wordt gedurende de Zomermaanden **gestaakt;** evenwel zal er iederen morgen **om 8 uur gelegenheid zijn** naar ***Groningen***, met de Dienst van den Heer **BUWALDA**, die des namiddags **om half 5** wederom van ***Groningen*** vertrekt.

G. MONKHORST.

FRIESCHE STOOMBOOTREEDERIJ.

De **STOOMBOOTEN** ***FLEVO*** en ***FRISO*** vertrekken geregeld van ***Amsterdam*** naar ***Harlingen*** en van ***Amsterdam*** naar de ***Lemmer***, — eerstgemelde in verband met eene **DILIGENCEDIENST** van ***Harlingen*** over ***Leeuwarden*** naar ***Groningen***, en laatstgenoemde met eene **BINNEN-STOOMVAART** en **BARGEDIENST** van ***Lemmer*** over ***Stroobos*** naar ***Groningen***, en **DILIGENCEDIENSTEN** van ***Lemmer*** over ***Sneek*** naar ***Leeuwarden***, en van ***Lemmer*** over ***Joure*** naar ***Heerenveen.***

Vertrek:

Van *Amsterdam*, der *Flevo*: DINGSDAG, DONDERDAG en ZATURDAG, des morgens te 7 uur.

Van *Amsterdam*, der *Friso*: MAANDAG, WOENSDAG en VRIJDAG, des voormiddags te 11 uur.

Van *Harlingen*, der *Flevo*: WOENSDAG, VRIJDAG en ZONDAG, des morgens te 8 uur.

Van de *Lemmer*, der *Friso*: DINGSDAG, DONDERDAG en ZATURDAG, des middags te 12 uur.

Van *Groningen*, der *Diligence* over *Leeuwarden* naar *Harlingen*: DINGSDAG, DONDERDAG en ZATURDAG, des avonds te 11 uur.

Van *Groningen*, der *Barge* over *Stroobos* naar de *Lemmer*: MAANDAG, WOENSDAG en VRIJDAG, des avonds te 10½ uur.

Van *Leeuwarden*, der *Diligence* naar *Lemmer*: DINGSDAG, DONDERDAG en ZATURDAG, des morgens te 7 uur

bij den Heer KNIERUM, Logement *de Phoenix*, in de St. Jacobstraat, alwaar mede, even als te *Amsterdam* aan het KANTOOR van gemelde Dienst, **doorloopende kaartjes**, van *Leeuwarden* naar *Amsterdam* en omgekeerd, zullen worden afgegeven:

Voor de Groote Kajuit, der *Friso* en *Diligence* *f* 6—80.
„ „ Voorkajuit „ „ „ „ 3—80.

STOOMBOOT HARLINGEN.

DIENST TUSSCHEN

Amsterdam, Enkhuizen en Harlingen,

in onmiddellijk verband met de **DILIGENCE-DIENST** over ***LEEUWARDEN*** naar ***GRONINGEN***, ***vice versa.***

Vertrek van *Amsterdam* naar *Harlingen*: des ZONDAGS, WOENSDAGS en VRIJDAGS, 's morgens te 7 uur.

Vertrek van *Harlingen* naar *Groningen*: **direct** na AANKOMST van de STOOMBOOT.

Vertrek van *Groningen* naar *Leeuwarden*: des ZONDAGS, WOENSDAGS en VRIJDAGS, 's avonds te 11 uur.

Vertrek van *Leeuwarden* naar *Harlingen*: des MAANDAGS, DONDERDAGS en ZATURDAGS, 's morgens te 5 uur.

Vertrek van *Harlingen* naar *Amsterdam*: MAANDAGS, DONDERDAGS en ZATURDAGS, 's morgens te 8 uur.

Vrijdag den 6den Mei 1853,

des namiddags te 3 uur, zullen, vóór de Behuizing van wijlen JAN BARTELDS DELKER, in de Sledemenderstraat te *Groningen*, publiek worden verkocht:

4 KALFKOEIJEN, 4 VAALMELKTE KOEIJEN; voorts eene partij MELK- en BOERENGEREEDSCHAPPEN, waaronder KOPEREN EMMERS. Te bezien des voormiddags van den Verkoopdag.

Mr. J. W. QUINTUS, *Notaris.*

Ten overstaan van *Mr.* **J. W. QUINTUS**, Notaris te *Groningen*, zal, op ZATURDAG den 7den en MAANDAG den 9den Mei 1853, telkens des voormiddags te 10 uur te beginnen, ten verzoeke en voor de Behuizing van de Wedw. en Erven G. T. TIESSENS, voor de Ebbingepoort te *Groningen*, publiek worden verkocht: Een zeer nette en deftige **INBOEDEL**, bestaande in MAHONIE- en EIKENHOUTEN MEUBELEN, waaronder eene extra fraaije staande **KLOK** met **SPEELWERK**, KABINET, BUREAU met PORSELEINKAST, ENZ., SPIEGELS, SCHILDERIJEN, PORSELEIN, GLAS-, AARDE- en VAATWERK, KOPER-, IJZER-, TIN- en BLIKGOED, best LINNEN en BEDDEGOED, **GOUD** en **ZILVER**, eene **ARRESLEDE** met **BELGEREIDE**, eenige **KERN-** en **MELKGEREEDSCHAPPEN** en hetgeen meer zal worden gepresenteerd. Te bezien op Vrijdag den 6den Mei 1853, des namiddags van 2—6 uur.

Ten overstaan van Mr. **J. W. QUINTUS**, Notaris te *Groningen*, zal, op WOENSDAG den 18den Mei 1853, des voormiddags te 10 uur te beginnen, voor de Behuizing door wijlen Mejufvrouw de Weduwe G. L. DOORNBOS, Noordzijde aan de Noorderhaven te *Groningen* bewoond geweest, publiek worden verkocht: Een zeer nette **INBOEDEL**, bestaande in EIKENHOUTEN KABINET, PULPITRUM, LADE-, UITTREK- en andere TAFELS, fraai OUDERWETSCH PORSELEIN, SPIEGELS, SCHILDERIJEN, KOPER-, TIN- en BLIKGOED, LINNEN, best BEDDEGOED, VROUWEN LIJFSTOEBEHOOREN, **GOUD** en **ZILVER**, waaronder een GOUDEN OORIJZER, en hetgeen meer zal worden gepresenteerd. Te bezien daags vóór den Verkoopdag, des namiddags van 2—5 uur.

LEEST MET ATTENTIE!

HEDEN NAMIDDAG te twee uur, vervolg van den verkoop van PORSELEIN en AARDEWERK en **WOENSDAG** voormiddag te tien uur zal verder vóór en in het Boelhuis in de Gelkingestraat, **door onverwacht vertrek naar elders**, publiek voetstoots worden verkocht: een royale **INBOEDEL**, bestaande in LINNENKAST, SECRETAIRES, CHIFFONNIÈRE, TAFELS, waaronder eene met MARMEREN BLAD, STOELEN, PENDULE, THEESERVIEZEN, beste KOOKKAGCHEL, BEDDEGOEDEREN en veel meer andere GOEDEREN tot een' goeden Inboedel behoorende; om de kortheid des tijds, Woensdag morgen van 9—10 uur te bezien.

FOKKO NIEWOLD BOSCH.

WOENSDAG DEN 11DEN MEI 1853,

des morgens te 10 uur en vervolgens, zullen, ten verzoeke van den Heer Mr. J. GANDERHEIJDEN, Advokaat, wonende te *Groningen*, in hoedanigheid als Curator in het Faillissement van J. L. LA GRO, Jr., Koopman, wonende te *Groningen*, publiek, *op gewoon krediet*, voor de Behuizing door den Gefailleerde bewoond, in de Heerestraat alhier, worden verkocht: de tot genoemd Faillissement behoorende **ROERENDE GOEDEREN**, bestaande in:

Briljante KROONEN, LUSTRES, MODERATEUR- en andere LAMPEN, PORSELEINEN, KRISTAL en GLASWERK, PENDULES, ZIJN VERLAKTE BREDEN, eene TOONBANK met SCHUIFRAMEN, WINKELKASTEN en hetgeen meer te bezien zal zijn daags bevorens, des morgens van 10—12 en des namiddags van 2—6 uur.

HEKKEMA & BARLINCKHOFF.

BOELDAG VAN SLOOPHOUT,

op ZATURDAG den 7den Mei 1853, te één uur precies, aan den Dijk te *Garnwerd*, ...

HOUTVEILING,

onder werkelijke Houtkoopers,

op ZATURDAG den 7den Mei 1853, des voormiddags te 11 uur, ten Huize van den Logementhouder W. D. KRUIZENGA, te *Winneweer*, aan het Damsterdiep, van eene partij nieuw aangevoerde **HOUTWAREN**, bestaande in BALKEN, JUFFERS, KOLDERS, ELLINGS, VUREN DEELEN, RIBBEN, ENZ.

M. P. WENNIGER, *Nots.*

***** Twee BOVEN-VOORKAMERS met SLAAPKAMERS, aan de Groote Markt, gemeubeleerd of ongemeubeleerd ***TE HUUR.*** Te bevragen aan het BUREAU der COURANT.

VERHUISD

naar de **HEERESTRAAT, tusschen den Boog en de Poort**, in het Huis vroeger bewoond door den Heer L. DE JAGER,

Dr. L. ALI COHEN.

Verplaatst,

het **KANTOOR** van de Wedw. P. DOORNBOSCH, naar buiten de Apoort, Zuidzijde, *Hoendiep.*

De ondergeteekende is **verhuisd** naar de **St. JANSSTRAAT**, waar hij zijne *Lessen* en *Vertalingen* zal voortzetten.

T. RAVEN, H.z.

De ondergeteekende maakt aan zijne geëerde Stad- en Landgenooten bekend, dat hij VERHUISD is uit de Poelestraat naar de **STEENTILSTRAAT**, het 6de Huis van den Boog, en zich aldaar verder aanbeveelt als **Stoelmaker** en **Wieldraaijer** en alles wat in het Vak van **Draaijen** te pas komt, alsmede in het LEVEREN van beste **Hollandsche Biezen** tegen den zuinigsten prijs.

GRONINGEN, 1 Mei 1853.

G. S. HEMMES.

NB. Bij denzelven is ook eene **VOOR-BOVENKAMER *TE HUUR.***

Leest Hier!

De ondergeteekende maakt aan zijne geëerde Begunstigers bekend, dat hij zijne **Affaire** van de Poelestraat en van de N. Boteringestraat heeft **overgeplaatst** naar de **GULDENSTRAAT**, en van **heden** af daar alleen Bestellingen worden aangenomen. Verzoeke vriendelijk gunst en rekommandatie.

H. R. BUWALDA,
Stalmeester.

De ondergeteekende berigt aan zijne geëerde Begunstigers, dat hij is VERHUISD van de **N. Ebbingestraat** naar de **KATTENHAGE**, bij het Maagdenboogje; blijvende zich verder vriendelijk aanbevelen.

GRONINGEN, 2 Mei 1853.

A. BINGMAN,
Barbier en Geadmitteerd Aderlater.

GEZUSTERS DE KNIJFF,

Groote Markt, Zuidzijde het ***Stadshuis***, hebben de eer te berigten, dat zij ontvangen hebben de **MODES** en **STOFFEN** *voor het Saizoen*, waarmede zij zich beleefdelijk aanbevelen.

De nieuwe **PARIJSSCHE MODELLEN** van

DAMES HOEDEN, MUTSEN, ENZ.,

zijn ontvangen bij de ondergeteekende, welke zich vriendelijk in die betrekking aanbeveelt.

A. P. DE GEUS,
Oude Ebbingestraat, lett. A no. 77.

De ondergeteekende berigt dat zij de **DAMES HOEDEN- en MUTSEN-AFFAIRE** van de Jufvrouw F. VAN SLOGTEREN, in de Behuizing lett. D, no. 121, in de Poelestraat, op den hoek van de Peperstraat, heeft **overgenomen** en als **Opvolgster** van de vorige Eigenaresse en onder hare leiding en door eene bekwame **Modiste** zal voortzetten. Zij is reeds ruim voorzien van alle soorten van MODE-STROOHOEDEN **en heeft ontvangen de nieuwste Modellen van de Zijden Hoeden.** Zij beveelt zich beleefdelijk aan, zoowel in het VERSTELLEN en OPMAKEN van alles wat tot deze Affaire behoort, als tot het leveren van NIEUW WERK.

T. VAN DER VEEN,
Wedw. B. PEKELAER.

Feldbrugge & Co.,

Groote Markt, Lett. A No. 9, hebben de eer te berigten, dat zij alhier hebben opgerigt eene AFFAIRE in **FRANSCHE, DUITSCHE** en **ENGELSCHE KRAMERIJEN, GARENS, LINTEN, MODEARTIKELEN, ENZ. ENZ.** Belovende eene reële en uiterst civiele bediening.

GEENE BLEEKVELDEN MEER!

Dépot van Bleekwater (*Eau de Javelle*) van J. VAN GEUNS, te *Haarlem.*

Dit sinds eenige jaren proefondervindelijk bewezen nuttig, voordeelig en onschadelijk BLEEKVOCHT is voor gewone Huishoudelijke Bleeking, met de noodige aanwijzing van gebruik te bekomen bij den Boekh. **M. GAASBEEK**, te *Groningen.*

Den HANDEL in **KOFFIJ, THEE** en **KRUIDENIERSWAREN overgedragen** hebbende aan mijnen Zoon, bedank ik mijne Begunstigers voor het genoten vertrouwen, en beveel mijnen Opvolger aan.

J. L. LOOT.

Volgens bovenstaande de AFFAIRE van mijnen Vader **overgenomen** hebbende, beveel ik mij daarin ten vriendelijkste aan.

GRONINGEN, 1 Mei 1853.

A. LOOT.

Bij deze maak ik mijne geëerde Stad- en Landgenooten bekend, dat ik de **SLAGERIJ** in de Brugstraat, lett. G no. 202, aan mijnen oudsten Zoon heb **overgedragen**, welke een jaar de genoemde SLAGERIJ voor mijne rekening heeft waargenomen. Ook zijn bij mij verkrijgbaar beste gerookte **NAGELBOUTEN**, als ook beste **GEROOKTE OSSETONGEN.** Ik beveel mij verder in eens ieders gunst en rekommandatie, terwijl men zich van eene prompte en nette bediening kan overtuigd houden.

I. L. SCHAAP, *Vleeschhouwer*,
in de Oude Ebbingestraat.

VERZOEKE ATTENTIE!

De ondergeteekende is zoo vrij en maakt zijne Stad- en Landgenooten bekend, dat de **SLAGERIJ** in de Brugstraat, welke hij een jaar voor zijnen Vader heeft waargenomen, door hem is overgenomen; hij beveelt zich verder zeer beleefdelijk in eens ieders gunst en rekommandatie, als bij zich door eene nette en prompte bediening zal trachten waardig te maken. Bij denzelven is steeds puik best **RUND-, KALFS- en SCHAAP-** of **LAMSVLEESCH** verkrijgbaar; alsook zullen bij hem heden eene beste vette **JONGE KOE** en een best blank **ZOETEMELKS KALF** worden geslagt.

De ondergeteekende adverteert mits deze, dat hij zijnen **HANDEL** in **MANUFAKTUREN, ENZ.**, finaal heeft **gekwiteerd**, en dat zijne Zonen **H. & J. VAN MEEKREN**, die de zaken **overgenomen** hebben, en met ijver gedenken voort te zetten, zich zoowel als hij, met de **ontvangst** der nog uitstaande **Pretensiën** zullen belasten.

Onder dankbetuiging voor het zoo ruimschoots genotene vertrouwen, beveelt hij zijne Opvolgers minzaamst aan; zich vleijende, dat zij, door uitgebreide Connexiën als anderzins, zich de gunst van het Publiek zullen weten *waardig* te maken.

M. S. ENGERS.

Als boven, den **HANDEL** in ***MANUFAKTUREN, GARENS, LINTEN, VEREN*** en ***BEDDETIJKEN*** **overgenomen** hebbende, en in het ouderlijke Huis (Langestraat, no. 8, alhier) continuerende, zoo nemen wij de vrijheid, ons langs dezen weg ten vriendelijkste te rekommanderen.

Wij hebben reeds **nieuwen Voorraad** van meest **alle Artikelen** aangekregen, en zullen ons *steeds* beijveren, om onzen Begunstigers, zoowel door zuinige prijsnotering als prompte en nette bediening, in *elk* opzigt genoegen te geven.

N.B. De **overgenomene Goederen** worden tot **spotprijzen** opgeruimd.

WINSCHOTEN, 28 April 1853.

H. & J. VAN MEEKREN.

De ondergeteekende BEDANKT het geëerde Publiek voor de gunst, welke hem 23 jaren is geschonken als **LOGEMENTHOUDER** in het ***REGT-*** en ***GEMEENTEHUIS*** te *Hoogezand*, waarvan nu Eigenaar is geworden **M. J. NEVEN**, in de hope, dat het geëerde Publiek ook aan dezen Opvolger zijne GUNST moge bewijzen.

HOOGEZAND, 1 Mei 1853.

H. J. NIEBOER.

De ondergeteekende heeft de eer aan het geëerde Publiek bekend te maken, dat door hem is aangekocht en aanvaard het van ouds vermaarde **LOGEMENT** het ***GEMEENTE-*** en ***REGTHUIS*** te *Hoogezand*, waarin eene welingerigte ZAAL, zeer geschikt tot het geven van Concerten en Partijen en het houden van talrijke Bijeenkomsten; zich in de gunst van het geëerde Publiek aanbevelende, zal hij alles aanwenden om zich die gunst waardig te maken.

HOOGEZAND, 2 Mei 1853.

M. J. NEVEN.

LOGEMENT

ZOMERZORG.

De ondergeteekenden hebben de eer aan het geëerde Publiek te berigten, dat zij op den 1sten dezer, het fraai en op het aangenaamste van het Dorp **Hoogezand** gelegen Logement ***ZOMERZORG***, met deszelfs welaangelegde WANDELWEGEN. TUINEN, en voor UITSPANNING welingerigt BOSCH en AANHOORIGHEDEN, vroeger bewoond door den Heer Mr. J. RENGERS HORA SICCAMA van *Farmsum*, hebben geopend, alwaar gelegenheid is om APPARTEMENTEN en DAGELIJKSCHE DINÉS te bekomen.

HOOGEZAND, 1 Mei 1853.

GEZ. BUWALDA.

J. WIJNSTOK, *Steenhouwer*,

maakt door deze aan zijne Stad- en Landgenooten bekend, dat hij THANS woonachtig is aan het **Diep** bij den **Ebbingeboog.** Hij beveelt zich beleefdelijk aan in het LEVEREN van al hetgeen tot zijne AFFAIRE behoort en belooft eene prompte en zuinige behandeling.

DE GERENOMEERDE

Parfumerien

van **E. RIMMEL**, te ***Londen***, *Parfumeur van H. M. de Koningin van Engeland*, zijn voor *Groningen* te bekomen bij **J. F. OTTE**, aldaar.

UIT DE HAND TE KOOP:

Eene *fraai geteekende* **MAKKE EZELIN.** Adres aan het BUREAU dezer COURANT.

Men vraagt een aantal halfsleten **VENSTERS**, met RUITEN van middelmatige grootte, en een paar **DEUREN**, UIT DE HAND TE KOOP. Adres aan het BUREAU dezer COURANT.

De *IJ- en Amstelbode* van l.l. Zaturdag had een berigt uit Vianen, waaraan wij zoo veel mogelijk *algemeene bekendheid* moeten geven.

Mevrouw V......, te Vianen aan de Lek, had het ongeluk, voor ongeveer een jaar hare spraak te verliezen; zij beproefde alles wat de kunst aan de hand gaf om uit den deerniswaardigen toestand te geraken, die haar het gezellig verkeer en zoo vele andere genoegens van het leven ontroofde, doch zonder eenige vrucht. Voor niet lang, gaf deze Dame den Bode KROUËL last, haar een' Goldbergerschen Ketting bij den Heer BOSCH in de Lijnmarkt te Utrecht te koopen, en nadat zij dien omstreeks drie dagen gedragen had, werd haar vurigste wensch vervuld; zij was niet meer eenzaam te midden van velen, niet meer afgezonderd in den kring van familie en vrienden; zij kon, even als vroeger, zich weder met de haren onderhouden, en het gezellige genoegen van het leven smaken.

De vreugde der haren was dan ook groot over deze gelukkige gebeurtenis en gaf aanleiding tot een familiefeest, dat op den daaraanvolgenden avond gevierd werd, en waarbij men zich de wondervolle en nog in diep geheim gehulde geneeskracht der Kettingen met dankbaarheid herinnerde.

De Echte Kettingen zijn in onderstaande Dépôts te bekomen.

Te *Amsterdam* in het VERKOOPHUIS; te *Appingedam* bij MEIJER EN ZOON; te *Assen* bij H. P. A. VAN GORCUM; te *Delfzijl* bij A. W. C. KEYZER; te *Groningen* bij C. RIKKERS en M. GAASBEEK; te *Hoogezand* bij F. M. DIKEMA; te *Meppel* bij de Wedw. BRANDERHORST; te *Pekel-A* bij J. T. FELDBRUGGE; te *Veendam* bij S. SAVENYE; te *Winschoten* bij G. WASMAN; en in de overige Steden des Rijks.

J. v. U. TONKENS, Onderwijzer te *Groningen*, verlangt ten spoedigste eenen **ONDERMEESTER** van **den 3den Rang.**

Men vraagt eene **JUFVROUW**, P. G., om daags eenige uren ONDERWIJS te geven aan één of meer KINDEREN in de **Nederd.** en **Fransche talen, rekenen, schrijven, aardrijkskunde, geschiedenis, enz.** Adres bij den Boekhandelaar H. R. ROELFSEMA, in de O. Boter.straat.

EEN BOEKBINDERSKNECHT,

die tevens met eene **LINIËERMACHINE** kan omgaan, en van goede Getuigschriften voorzien, kan dadelijk vast Werk bekomen bij J. CAMPEN, Boekhandelaar te *Sneek*. *Brieven franko.*

De ondergeteekende vraagt dadelijk een' **LEERLING** in zijn' ***IJZERWINKEL***; bij voorkeur die eenige opleiding in den HANDEL genoten heeft. Brieven franko.

WINSCHOTEN, 2 Mei 1853.

JOH. S. MESTINGH.

IJZERGIETERIJ.

G. J. BOSCH,

Fabrikant, in de Brugstraat te Groningen,

KOPER. **NIEUW ZILVER.**

berigt door deze, dat hij heeft **opgerigt** eene **IJZERGIETERIJ**, waarin **alle soorten van Voorwerpen** Gegoten zullen kunnen worden, als: **MOLEN-, BRUG-** en **SLUISWERKEN, SCHEEPSPOMPEN, KLUIZEN, PALWERKEN, LIEREN, enz.**, zoowel in KOPER als in IJZER; **LANDBOUWGEREEDSCHAPPEN**, waaronder de zoozeer gezochte AMERIKAANSCHE ARENDPLOEG, enz.; **TUINSTOELEN** en **-BANKEN, BEELDEN, ORNAMENTEN, KOLOMMEN, PAAL-** en **HEKWERKEN, PLATEN, POTTEN, KAGCHELS, VUURMONDEN, DAK-, KERK-** en **HUISRAMEN, TABAKSINSTRUMENTEN, PERSEN**, en verder **alles**, wat in eene ***IJzer-*** of ***Kopergieterij*** gevraagd zal kunnen worden; terwijl zij, die deze Gieterij met hunne gunst zullen vereeren, vriendelijk worden uitgenoodigd, de MODELLEN of TEEKENINGEN **in tijds** te willen inzenden. Ook levert hij **alle soorten van SCHEEPS-** en **TORENKLOKKEN**, in alle zwaarte, terwijl hiervoor een Jaar wordt ingestaan. Hij beveelt zich minzaam in ieders gunst en zal trachten door eene nette en zuinige Bediening en Goede Bewerking het vertrouwen zijner Begunstigers waardig te worden.

BERIGT AAN MIJNE GEACHTE BEGUNSTIGERS,

Stad- en Gewestgenooten.

W. WEGERIF, in de Oude Boteringestraat te *Groningen*, heeft de eer te berigten, dat hij binnen weinige dagen eene aanzienlijke partij **SOLIEDE LINNENS** van de Voorjaarsbleek zal **ontvangen** (welke soorten, wil men beproeven of dezelve ook met Katoen vermengd zijn, vooraf niet van de appretuur behoeven bevrijd te worden, om de zeer eenvoudige reden, dat dezelve, zoo als bekend is, niet het minst zijn opgemaakt).

OP NIEUW ONTVANGEN:

GORDIJNLINNENS, WATERTWISTEN, NETELDOEKEN, en MEUBELDAMAST voor GORDIJNEN; — onderscheidene soorten LINNEN en HALFLINNEN AFGEWERKTE STELLEN SERVETGOED, DAMASTEN ONTBIJTSERVETTEN, SCHOTSCHE en ANDERE SHIRTINGS, MADDAPOLLAMS, PIQUÉ- en KOORDROKKEN, LINNEN en FAÇON LINNEN ZAKDOEKEN van *f* 2.40 en hooger, LINNEN BATISTE DAMES ZAKDOEKEN van *f* 2.— per $\frac{1}{2}$ Dozijn, $\frac{1}{2}$ LINNEN ONTBIJTSERVETTEN van *f* 1.50 per $\frac{1}{4}$ Dozijn, IDEM, ZUIVER LINNEN voor 6 personen van *f* 1.60 per Stuk en hooger, enz. Voor de deugdzaamheid van een en ander blijvende instaan, houd ik mij voortdurend beleefdelijk aanbevolen.

GRONINGEN, 2 Mei 1853.

W. WEGERIF.

Berigt voor de Dames!!!

AANGAANDE DEN VERKOOP VAN EEN AANZIENLIJK MAGAZIJN VAN LINNEN GOEDEREN,

van H. J. SACHSE & COMP., van *Berlijn.*

Gelijk bekend is, hebben de nog altijd ONAFGEDANE ZAKEN VAN HET DUITSCHE TOLVERBOND veelvuldige verwarring in den Koophandel voortgebragt, en onder anderen een' ALGEMEENEN STILSTAND VAN VERTIER EN EENE OPHOOPING VAN GOEDEREN IN AL DE FABRIJK-OORDEN VAN DUITSCHLAND DOEN ONTSTAAN. Ook **WIJ ONDERGETEEKENDEN** zien onzen **VOORRAAD VAN LINNENS** dermate aangegroeid, dat wij, ten einde in deze krisis de Kontanten vóór de onafgebroken Werkzaamheden onzer TALRIJKE ARBEIDSLIEDEN DISPONIBEL TE HEBBEN, gedwongen zijn, OP BUITENGEWONE MAATREGELEN EN WEGEN BEDACHT TE ZIJN, **OM EEN GEDEELTE VAN ONZEN VOORRAAD TE PLAATSEN.** Wij hebben derhalve besloten, **EENE GROOTE PARTIJ LINNEN GOEDEREN** TOT AANZIENLIJK VERMINDERDE PRIJZEN (minder dan onze eigene Fabrijksprijzen) *tegen Kontante Betaling*, in het *Wapen van Amsterdam*, bij de Wedw. N. DE MULDER, in de Heerestraat alhier, EDOCH SLECHTS VOOR EEN' KORTEN TIJD, tot eene spoedige Opruiming, ten Verkoop te stellen. (Zulk eene beduidende VERMINDERING VAN PRIJS, zoo als wij alhier toestaan, zouden wij in *Duitschland* niet durven aanbieden, dewijl daardoor, bij den wederkeer van betere tijdsomstandigheden, de Verkoop tot onze gewone reële Prijzen onmogelijk zou gemaakt worden). — Er wordt dus hierdoor aan Kooplieden en Partikulieren eene gelegenheid tot het verkrijgen van billijke en waarlijk degelijke **LINNEN GOEDEREN** aangeboden, zoo als welligt nimmer weder het geval zal zijn.

Ten einde alle wantrouwen nopens de echtheid en degelijkheid der **GOEDEREN** reeds vooraf te doen ophouden (hetgeen wij noodzakelijk achten, daar wij onderrigt zijn, dat in vroegere jaren Buitenlandsche Kooplieden dit Land afgereisd en LINNEN GOEDEREN verkocht hebben, welke als onecht bevonden zijn, en daardoor een gegrond wantrouwen hebben verwekt), verpligten wij ons tot de navolgende Waarborgen:

Ten EERSTE beloven wij dengenen, die in een, voor zuiver Linnen verkocht **STUK LINNEN** het geringste mengsel van Katoen ontdekt, **EENE SCHADELOOSSTELLING VAN *f* 1000.**

Ten TWEEDE zal, zoo het verlangd wordt, bij den Verkoop van elk, voor zuiver Linnen verkocht **STUK LINNEN**, eene Attestatie van zuiver Linnen met het nommer van het Stuk, door ons onderteekend afgegeven worden.

Ten DERDE wordt benedenstaand ALLEEN ZEKER door de Vereeniging voor Handwerksnijverheid in *Pruissen* bekroond en door de Regering gepubliceerd **MIDDEL** aangegeven, hoe iedereen in ongeveer 10 minuten zich er van kan overtuigen, of in het LINNEN **KATOEN** aanwezig is of niet. Het is deze methode, die door bijna alle Professoren in de Chemie, zoowel te *Weenen*, *Munchen* en *Berlijn*, als ook te *Amsterdam*, als het onbedriegelijkste middel wordt erkend en aanbevolen.

PRIJS-COURANT.

(BEPAALD VASTE PRIJZEN.)

HUISHOUDINGSLINNEN,

van 22 Ned. Ell. of 33 Oude Ell. tot Hemden voor Werklieden en tot Bedlakens voor Dienstboden, het Stuk a $7\frac{1}{2}$ en 8 Fl.; FIJNE GAREN-LINNENS, het Stuk van 32 Ned. Ell. of 48 of 50 Oude Ell. voor 12 Hemden, a 12 en 13 Fl.; GRASBLEEK-LINNEN voor Fijne Overhemden, het Stuk a 14, 15, 16, 17 en 18 Fl.; BOHEEMSCH GAREN-LINNEN, voor Lijf- en Bedlinnen geëigend, a 16, 17, 19 en 21 Fl.; BOHEEMSCH HUISMANS-LINNEN, een zeer aanbevelingswaardig Weefsel, voor Fijne Manshemden en sterke Bed-Overkleedsels geëigend, het Stuk a 17, 19, 21, 24 en 26 Fl.; RUSSISCH HENNEP-LINNEN (Echt), wegens de bijzondere duurzaamheid zeer geëigend voor Bedlakens en Manshemden, geappreteerd zoowel als ruw, zoo als het van het Weefgetouw komt, het Stuk a 16, 18, 20 en 25 Fl.; HERNHUTTER-LINNEN, voor Vrouwenhemden en Kinder-Linnengoed, het Stuk 38 Ned. of 60 Oude Ell. a 16, 18, 20, 24 en 28 Fl.; IERSCH LINNEN voor Fijn Linnengoed, het Stuk van 37 Ned. Ell. of 56 Oude Ell. a 31 tot 54 Fl.; KONINGS-KROON-LINNEN voor extra Fijne Hemden voor Heeren, het Stuk a 26, 27, 28, 34, 40 tot 60 Fl.

WITTE ZAKDOEKEN.

GEÏMITEERDE ZAKDOEKEN (Nagemaakt Linnen), het $\frac{1}{2}$ Dozijn a 40 Cents, betere soort a 60 Cents, beste soort a 1 Fl.; FIJNE LINNEN ZAKDOEKEN voor Kinderen, het $\frac{1}{2}$ Doz. a 1 Fl.; insgelijks voor Dames, met breede Randen, vierkant, naar den nieuwsten smaak, het $\frac{1}{2}$ Doz. a $1\frac{1}{2}$, 2 en $2\frac{1}{2}$ Fl.; betere soort voor Heeren en Dames het $\frac{1}{2}$ Doz. a 3, $3\frac{1}{2}$, 4 en 5 Fl.; FIJNE GAREN-BATIST-ZAKDOEKEN, het $\frac{1}{2}$ Doz. a $3\frac{1}{2}$ en 4 Fl.; extra fijne a 5 en 10 Fl.; ECHTE BATIST-LINNEN DAMES-ZAKDOEKEN (*Batiste Claire*) van Linnen, het $\frac{1}{2}$ Doz. a 3, $3\frac{1}{2}$, 4 en 5 Fl.; BATIST LINON, Echt Fransch, tot alle Prijzen.

PELLE EN DAMAST TAFELGOED.

ONTBIJT-TAFELLAKENS (half Linnen, meest Linnen), het $\frac{1}{4}$ Doz. a 2 Fl., grootere soort voor 6 Personen het $\frac{1}{4}$ Doz. a $3\frac{1}{2}$ Fl., zeer groote voor 10 a 12 Personen het Stuk a *f* 1.60 en *f* 2; *zuiver Linnen*, het Stuk voor 6 Personen a *f* 1.75 en *f* 3; KLEINE KINDER TAFELSERVETTEN (half Linnen), het $\frac{1}{2}$ Doz. a *f* 1.50; grootere soort in *zuiver Linnen* het $\frac{1}{2}$ Doz. a 3 en 4 Fl.; geheel groote soort het $\frac{1}{2}$ Doz. a 2 en $2\frac{1}{2}$ Fl.; EEN TAFELLAKEN MET 6 SERVETTEN a 3 en $3\frac{1}{2}$ Fl.; EEN DITO MET DITO, grootere soort, a 4 en 5 Fl.; EEN TAFELLAKEN MET 8 SERVETTEN a 6 en 7 Fl.; EEN TAFELLAKEN MET 6 SERVETTEN, in *zuiver Linnen*, a 5, 6 en 7 Fl.; EEN GROOT TAFELLAKEN (half Linnen) MET 12 SERVETTEN a 6, 7 en 8 Fl.; EEN DITO MET DITO, in *zuiver Linnen*, a 9, 10, 12 en 18 Fl.; EEN DAMAST TAFELLAKEN MET 6 SERVETTEN a 7, 8, 10 en 12 Fl., fijnere en grootere soort a 11, 12, 14, 16 en 18 Fl.; EEN GROOT DAMAST TAFELLAKEN MET 12 SERVETTEN, in zuiver Linnen, a 14, 16, 18 en 20 Fl.; grootere soort van Keper Hennep-Damast, allerfijnst, a 20, 22, 24 tot 50 Fl.; EEN DAMAST-TAFELGARNITUUR, voor 18 en 24 Personen, in verhouding tot de Garnituur voor 12 Personen gerekend; JAQUARD-TAFELGARNITUUR, in zuiver Linnen, voor 6 Personen, a 7 en 10 Fl.

NB. Al de Damast-Garnituren zijn van de beste kwaliteit en naar de nieuwste teekeningen gewerkt en aan de Dames wordt vergund een Servet af te knippen en te doen wasschen; en in geval het Werk en de Kwaliteit na het wasschen niet even schoon zijn als vóór hetzelve, dan zal het gekochte Goed teruggenomen en het bedrag er voor teruggegeven worden. HANDDOEKEN in alle soorten, half Linnen en in zuiver Linnen het $\frac{1}{2}$ Dozijn à 2 Fl., enz.; GEKLEURDE TAFELKLEEDEN voor Ronde en Vierkante Tafels in Katoen, zuiver Linnen, Naturel en Chamois, het Stuk à 1 Fl. 15 Cts., 2, 3, 4 en 5 Fl.; WITTE DAMAST THEESERVETTEN, slechts in zuiver Linnen, het Stuk à 3. 4, 5 en 6 Fl.

Het MAGAZIJN bevindt zich in de **HEERESTRAAT**, in het ***Wapen van Amsterdam***, bij de Wedw. **N. DE MULDER.** (*MAAR VOOR EEN KORTEN TIJD.*)

Het **MAGAZIJN** is **geopend** van des morgens 7 tot des avonds 8 uur.

Commissies van Buiten de Stad worden niet geëffectueerd, dan wanneer het Bedrag der **BESTELDE GOEDEREN** er bijgevoegd is. — BRIEVEN FRANCO.

De Verkoop zal slechts voor eenige dagen plaats hebben.

H. J. SACHSE & COMP., van *Berlijn.*

Middel om Katoen van Linnen te onderscheiden.

Men knipt van het te onderzoeken stuk een klein lapje af, bevrijdt het van de zich daarin bevindende appretuur en laat het droogen, dompelt het ongeveer 2 minuten in voor ca. 10 cent gecondenseerd zwavelzuur, spoelt het dan een weinig in koud water af en drukt het tusschen eenige stukjes vloeipapier uit; als het dan in de lucht gedroogd, zal men zien, dat de in het stukje voorhanden katoenen draden alle verdwenen zijn en het linnen weefsel als elet overig blijft.

... BOLHUIS HOITSEMA.

BIJVOEGSEL
tot de Groninger Courant van den 3den Mei 1853, *no.* 35.

(*Vervolg der Nieuwstijdingen.*)

PARIJS, 28 April.

De heer *Guizot*, de beroemde Protestantsche staatsdienaar van wijlen Koning *Lodewijk Philips*, heeft dezer dagen eene merkwaardige getuigenis afgelegd van het toenemende godsdienstig leven in Frankrijk. Den 23sten dezer hield hij, — zoo als wij reeds hebben medegedeeld, — als voorzitter van het genootschap tot aanmoediging van het lager onderwijs onder de Fransche Protestanten, in deszelfs gewone jaarlijksche vergadering eene aanspraak, en zeide onder anderen: ,, In den schoot van het Protestantisme gist het en is eene groote beweging aangevangen, eene beweging waarvan gewigtige maar nog onkenbare gevolgen in het verschiet liggen. En het is niet de Protestantsche kerk alleen welke ons dat schouwspel aanbiedt.

Ook in de Katholijke kerk heerscht eene groote beweging. Gij hebt hare kerkvergaderingen weder zien openen. Verscheidene van hare groote godsdienstige vereenigingen herleven en breiden zich uit. De banden die de vrije werking der Katholijke kerk belemmerden, zijn haar meestal afgenomen. Alom openbaart zich in haar midden eene groote werkzaamheid van godsdienstige, letterkundige en wetenschappelijke strekking; met kracht herneemt zij den ijver en de invloedrijke werkzaamheid van vroeger dagen.

,, Terwijl de politieke vrijheid kwijnt en op den achtergrond geraakt, doen de Christelijke vrijheden zich weder gelden; uit de politieke wereld gebannen, vinden het vrije leven en de geestelijke beweging in de Christen kerk eene wijkplaats."

Verder betoogde de heer *Guizot* dat die herleving van den godsdienstzin een gevolg was van den bangen nood van 1848, en het eenige redmiddel hetwelk Frankrijk uit zijn' tegenwoordigen staat van rusteloosheid, moedeloosheid en verdeeldheid duurzaam kon redden.

Van den 1sten Mei. De *Moniteur* bevat het berigt, dat de onpasselijkheid, waaraan de Keizerin sedert eenige dagen lijdende was, het gevolg is van eene ontijdige bevalling. De toestand van H. M. was gisteren allezins bevredigend.

BELGIE.

BRUSSEL, 29 April.

In de zitting der Belgische Kamer van Vertegenwoordigers van den 27sten dezer is de beraadslaging over de onderscheidene voorstellen tot wijziging der wet op de burgerwacht hervat, en zijn reeds, hoewel met eene geringe meerderheid, besluiten genomen die, in geval zij niet door eene nadere stemming der Kamer of door een' anderen tak der wetgevende magt gewijzigd worden, volgens het oordeel der warme liberalen op de slooping der instelling zelve zullen uitloopen.

De *Indépendance Belge* zoekt het vermoeden op te wekken, dat de partij die de burgerwacht tracht te ontzenuwen, zwanger gaat van plannen voor wier uitvoering de gewapende burgerij, die ook voor het behoud der constitutie waakt, een hinderpaal zou kunnen zijn.

— Wij lezen in den *Moniteur des Campagnes*;

,, Eenige eigenaars en landbouwers, zeer bekend door hunne verkleefdheid aan de plattelandsche belangen, stellen zich voor, zegt men, te Brussel eene centrale kas te stichten voor den landbouw. Zoo wij wel onderrigt zijn, zou deze associatie niet alleen tot doel hebben de gedachten van vooruitgang, die zich van alle kanten opdoen, te bevoordeelen, maar ook nog de belangen van den landbouw bij het bestuur te verdedigen."

— De heer *Dumortier*, lid der kamer van vertegenwoordigers, en de heer *de Decker* zijn gisteren ten hove ontboden en door den Koning op het kasteel te Laeken ten gehoore toegelaten.

NEDERLAND.

's GRAVENHAGE, 30 April.

Bij Koninklijk besluit van den 25sten dezer is aan jhr. mr. *L. de Witte van Citters*, op het daartoe door hem gedaan verzoek, verleend een eervol ontslag uit de betrekking van voorzitter van den hoogen raad van adel, met dankbetuiging voor veeljarig ijverig dienstbetoon.

— De heer *L. J. van der Kun*, inspecteur van den waterstaat, die sedert het begin der vorige week ambtshalve afwezig was, is eergisteren van zijne inspectie te 's Hage geretourneerd.

— Wij vernemen dat ook de heer *J. C. Baud*, voormalig minister van koloniën, heeft bedankt voor de portefeuille van koloniën, welke hem door het ministerie is aangeboden.

(*N. Rt. Ct.*)

— Men wil weten, dat de voorloopig met de Ned. Handelmaatschappij geslotene nieuwe overeenkomst, welke, volgens het laatste artikel, nietig zou zijn, ingeval zij niet voor den 1sten Junij door de Kamers werd bekrachtigd, door den minister van koloniën is opgezegd. De overeenkomst zou alzoo als niet gesloten moeten worden beschouwd.

— Het onderhoud, dat de heer *Dullert*, toen hij vóór zijn vertrek uit de residentie bij den Koning is toegelaten, gehad heeft, schijnt zeer belangrijk geweest te zijn. Het heeft meer dan een uur geduurd.

— Naar men verneemt, heeft de hooge raad den dag van pleidooijen in zake de ingestelde revisie van jhr. *R. van Andringa de Kempenaer* contra de erfgenamen van wijlen Z. M. *Willem II*, bepaald op den 20sten Mei.

— Men verneemt, dat de Pruissische gezant bij het Nederl. Hof, graaf *v. Königsmark*, die gewoonlijk des zomers verlof erlangt, om zich naar zijne goederen te begeven, dit jaar te 's Gravenhage zal verblijven.

Van den 1sten Mei. Men verneemt, dat het huwelijk van Z. K. H. Prins *Hendrik* met H. D. H. de hertogin *Amalia van Saksen-Weimar-Eisenach*, den 21sten dezer te Weimar zal voltrokken worden.

— De Turksche minister van buitenlandsche zaken heeft, onder dagteekening van den 8sten April, ter kennis van de vreemde gezantschappen te Konstantinopel gebragt, dat de wegens den opstand van Montenegro bevolene blokkade van een gedeelte der Turksche kusten, ten gevolge van het herstel der rust aldaar, is opgeheven.

— In deze residentie is aangekomen graaf *G. Schimmelpenninck*, minister van staat.

AMSTERDAM, 28 April.

De inenting der longziekte van het rundvee is dezer dagen in de nabijheid der stad Haarlem toegepast in geheel gezonde stallen, bij de heeren *van Tets*, in de Vogelenzang, en *v. Wickevoort Crommelin*, te Berkenrode. Een ieder, die de uitwerking van dit behoedmiddel op het vee verlangt gade te slaan, kan zich aldaar vervoegen.

— Woensdag j.l. heeft de lijkplegtigheid van den heer *Ch. Metz*, voorzitter der Luxemburgsche kamer van afgevaardigden, te Luxemburg plaats gehad. Minstens 10,000 personen hadden zich aan de deputatiën uit de steden en gemeenten bij den stoet aangesloten. Zes leden van den gemeenteraad van Arlon, de burgemeester en eenige notabiliteiten der stad vertegenwoordigden Belgie. De Luxemburgsche geestelijkheid weigerde hare medewerking tot de begrafenis, ofschoon de overledene van de sacramenten was voorzien door den abt *Muller*, zijn vriend, professor en lid der Luxemburgsche kamer van afgevaardigden.

LEIDEN, 26 April.

Heden morgen is een man op de Hooglandsche Kerkgracht door een' hond, welke men vermeende dol te wezen, in het been gebeten; de hond is daarna afgemaakt.

TILBURG, 26 April.

De pauselijke nuntius, mgr. *Belgrado*, was gisteren hier. Z. eerwaarde heeft aan mgr. *Zwijsen*, aartsbisschop van Utrecht, zijne commissie overgegeven; heden vertrok de nuntius over 's Bosch naar Limburg. Het is niet zeker, dat de aartsbisschop zich te 's Hertogenbosch zal vestigen, daar z. eerw. sedert eenigen tijd een prachtig kasteel in aanbouw heeft in de Harensche heide, nabij het groot seminarie.

ROERMOND, 27 April.

Heden heeft de pauselijke nuntius den heer *Paredis* als bisschop van Roermond geïnstalleerd, in alle stilte. Des namiddags zijn beide prelaten naar Weert vertrokken.

ARNHEM, 27 April.

Ook in de gemeente Zevenaar zijn de werkzaamheden ter verlenging van den Rijnspoorweg aangevangen, alwaar even als bij deze stad, ten deele Engelsche arbeiders gebezigd worden. Men werkt er in eene westwaartsche rigting, zoodat van beide zijden de rivier de Yssel genaderd wordt.

NIJMEGEN, 29 April

Wij vernemen, dat door den hoogen raad bij arrest van den 26sten dezer, is verworpen het beroep in cassatie, ingesteld door den persoon van *A. A. Beijnen*, verantwoordelijk drukker en uitgever van het dagblad *de Gelderlander*, Nieuwe Nijmeegsche courant, tegen een arrest van het provinciaal geregtshof van Gelderland, waarbij in hooger beroep is geconfirmeerd een vonnis der arrondissementsregtbank alhier, houdende veroordeeling van denzelven ter zake van laster tegen den weleerw. heer *J. M. Triebels*, R.-K. pastoor en deken ter dezer stede, tot gevangenisstraf van drie maanden, geldboete van *f* 500, en ontzetting der burgerregten voor den tijd van tien jaren; en op de vordering der beleedigde partij aanplakking van het vonnis in al de parochiën van dit decanaat c. e.

UTRECHT, 27 April.

Wij kunnen thans als zeker mededeelen, dat de weleerw z. gel. heer *Joannes Philibertus Deppen*, gewezen hoogleeraar aan het seminarium te Haaren bij 's Bosch, tot coadjutor van mgr. den aartsbisschop *Joannes Zwijsen* benoemd is, met het regt van opvolging voor het bisdom van 's Hertogenbosch. De nieuw benoemde bisschop-coadjutor heeft bereids in Utrecht, in tegenwoordigheid van mgr. *Belgrado*, den pauselijken internuntius, bezit genomen van die stukken, welke nu onder hem dienen te berusten, en voorloopige beschikkingen genomen om zich alhier te komen vestigen. Of deze benoeming regtstreeks door Rome geschied is, betwijfelt men, althans er wordt gezegd, dat de aartsbisschop *Zwijsen* volmagt van den Pauselijken Stoel had om zelf zijnen coadjutor aan te stellen.

's HERTOGENBOSCH, 29 April.

De dijk- en water-oorlog is aangevangen; het Hamelspoel, dat het water keert, komende van Grave en uit de Peel, is op last van hooger hand verlaagd, ten gevolge waarvan verschillende gaten zijn geloopen, dat deed het water voor den Groenendijk zoodanig stijgen, dat dezelve bezweek ter lengte van 12 el en ter diepte van één el; dit gat is echter wederom gedigt en de dijk wordt trouw door de militaire wacht bewaakt. Intusschen is het nu de beurt aan den Meerdijk, welke overloopt en almede op bevel schijnt te zijn verlaagd; het water komt nu voor den achterdijk, daarop staan 300 mannen te arbeiden om te keeren en dezen zullen met moed en volharding wederstand bieden; *dus van Grave tot Baardwijk eene barre zee*, en ongelukkig is het plan tot redding, met de zoo ongelukkige opgewondenheid ter zake van de weder-invoering der R.-K. bisschoppelijke hierarchie wederom op den achtergrond geschoven.

LEEUWARDEN, 28 April.

Wederom zijn 66 runderen afgemaakt, door longziekte aangetast. — Totaal 7727 runderen.

— De harddraverij alhier ter gelegenheid der voorjaarspaardenmarkt gehouden, om twee fraaije met zilver gemonteerde hoofdstellen, daartoe door het stedelijk bestuur uitgeloofd, had gisteren plaats. Er waren 18 paarden, allen uit deze provincie, ingeschreven. De prijs werd behaald door het zwart langstaart ruinpaard van den heer *H. Eskes*, te Kollum, bereden door den pikeur *H. Luurs*. De laatste rid werd mede gedaan door den zwart langst. ruin van den heer *Pieter de Boer*, te Leeuwarden, door hem zelven bereden.

— Met genoegen vermelden wij dat er te Dockum 12 Amerikaansche arendploegen zijn aangekomen, waarvan er 1 is bestemd voor Metslawier, 1 voor Hantum, 2 voor Anjum en de overige voor Ternaard; een bewijs dat ook de Friesche landbouwer meer en meer de gehechtheid aan het oude laat varen en niet wil blijven stilstaan dáár, waar elders, vooral in Engeland, de verbetering in alles wat den landbouw betreft, met snelle schreden voorwaarts gaat.

— Bijgestaan door den bekwamen verloskundige *Joh. v. d. Kooi* van Metzlawier, beviel den 25sten dezer te Nijkerk, van drie welgeschapene kinderen, zijnde twee jongens en een meisje, de vrouw van *Pieter Sakes v. d. Herberg*, arbeider alhier. De kraamvrouw en de drie jonggeborenen bevinden zich in een' gewenschten toestand, en ofschoon de ouders in geen staat van volslagen gebrek verkeeren, zullen ze evenwel de blijken van deelneming, die men hun mogt willen bewijzen, dankbaar erkennen.

— Men berigt uit Dockum, dat het in die stad en omliggende plaatsen, adressen van dankbetuiging aan den afgetreden minister *Thorbecke* begint te regenen.

— Z. M. heeft benoemd tot pres. der arrond.-regtb. te Sneek, mr. *G. Andreae Pz.* Voorts is aan mr. *B. Haga*, op zijn verzoek, verleend eervol ontslag als regter-plaatsv. in de arrond.-regtb. te Sneek.

ASSEN, 30 April.

Volgens de bij ons ontvangen berigten, staat het winterkoren in dit gewest ten gevolge van het koude en schrale weder, over het algemeen niet gunstig; het krijgt eene gele kleur en op vele plaatsen begint het onkruid de rogge meester te worden; velen voorspellen dan ook een minder goeden oogst. Dit is vooral het geval met de vroeg gezaaide rogge, de laat gezaaide staat iets gunstiger, doch niet zoo gunstig als in andere jaren.

MEPPEL, 29 April.

Vrijdag werd hier de voorjaars-vergadering van de afdeeling Meppel van het genootschap ter bevordering van den landbouw in Drenthe gehouden. Een aanzienlijk getal leden was tegenwoordig.

— Bij den gemeenteraad alhier is ingekomen eene missive van den minister van justitie, waarbij wordt aangedrongen op de aanstelling van eenen commissaris van politie in deze gemeente.

GRONINGEN, 2 Mei.

Bij besluit van h.h. Gedeputeerde Staten van den 29sten April is, na ontvangen missive van den heer burgemeester der gemeente *Stedum*, van den 28sten dezer, waaruit blijkt, dat op den stal van den landbouwer ARNOLDUS OUDEMAN BONTHUIS, te *Westeremden*, den vorigen dag de longziekte was ontstaan bij een zwartblaarde derde kalfkoe, en na gedaan onderzoek van den rijks-veearts VAN SETTEN, besloten tot dooding van deze koe.

Voorts is verder besloten, met bewilliging van den eigenaar, dat, indien zich op dezen stal, alwaar 27 runderen aanwezig zijn, nog drie runderen mogten bevinden, die door die ziekte zijn aangetast, deze drie te dooden, lijkschouwing te houden en, zoo zij bevonden worden longziek te zijn, alsdan na gedane taxatie de overige runderen ook te dooden.

— Na een verblijf van zes jaren vertrok heden morgen te zes uur van hier naar Venlo, het 1ste bataljon van het 3de regement infanterie, onder kommando van den majoor LOGEMAN.

Een buitengewoon groot aantal ingezetenen uit de stad, benevens de hoofd- en andere officieren van het 8ste regement depôt-bataljon en der vestingartillerie, vergezelden het bataljon een eindwegs buiten de stad.

Te acht uur vertrok van hier naar Leeuwarden het detachement dragonders, terwijl het detachement, hetwelk van Leeuwarden ter hunner vervanging alhier zoude terugkeeren, heden middag te één uur arriveerde.

Met het oog op dit vertrek werd gisteren avond in de gewone bijeenkomst van de societeit *de Harmonie*, door den president, den heer TUINHOUT, als tolk van de leden der societeit, een afscheidsgroet toegedronken aan de h.h. officieren van het heden vertrokken bataljon, terwijl deze voor de officieren beantwoord werd door den heer DIONNANT, die zich en zijne krijgsmakkers in het gunstig aandenken van Groningens ingezetenen aanbeval, met welke zij vele genoegelijke oogenblikken hadden gesmaakt en onder wie zij vele warme vrienden hadden mogen vinden.

Aanstaanden Woensdag zal hier binnenkomen, de staf en twee kompagniën van het 2de battaljon, 7de regement infanterie, waarvan den daaraanvolgende dag eene kompagnie naar Delfzijl zal vertrekken, om de aldaar nog in garnizoen liggende kompagnie van het 3de regement af te lossen, die den 6den alhier zal arriveren. — Den 9den dezer komt hier binnen de regementstaf en 3de kompagnie, insgelijks van het 2de battaljon, 7de regement.

— Werden de leden van de *Groninger Afdeeling der Ned. Vereeniging tot afschaffing van Sterken Dronk*, Maandag avond l.l. te leur gesteld, doordien de beschrevene vergadering, uit hoofde van eene hevige ongesteldheid van de echtgenoot van den heer TIDDENS, in *de Beurs*, toen niet konde doorgaan, het zal hun voorzeker aangenaam zijn te vernemen, dat door de ijverige bemoeijingen van den heer J. G. H. HOLSHEIMER, eerste commissaris van politie te dezer stede, niet minder dan eenendertig agenten van politie als leden zijn toegetreden, te meer, daar zij niet genoodzaakt zijn geworden, maar uit eigene beweging, alleen door het goede voorbeeld van hunnen superieur aangespoord, hiertoe [illegible] gegaan. — Mogten meer zulke ijverige invloedrijke [illegible] zich de goede zaak aldus aantrekken, hoe spoedig zoude de heerschappij van den sterken drank, dien kanker der maatschappij, krachtig gefnuikt worden!

— Bij besluit van den 28sten April heeft Zijne Majesteit goedgevonden de heeren T. L. OOSTING en K. S. [illegible] te benoemen tot dijkregters in het dijkregt van [illegible].

— Heden middag werd in het Provinciehuis [illegible] een der leden van de Ged. Staten, in het bijzijn van [illegible] ingenieur van den waterstaat, onder nadere goedkeuring aanbesteed:

Het doen van eenige herstellingen aan- en het onderhouden van het rijksgebouw, bewoond door den heer Commissaris des Konings in de provincie Groningen, met hetgeen daartoe behoort, ingaande met de kennisgeving der approbatie en eindigende met ultimo December 1853. — Op deze werkzaamheden waren acht inschrijvers: M. HOFKAMP, voor *f* 319, J. RUDOLFS, *f* 300, J. DE VRIES, *f* 297, R. MEIJER, *f* 278, G. J. VAN WERVEN, *f* 271, J. PORTMAN, *f* 234, J. FOLKERINGA, *f* 231 en D. BALK, voor *f* 218. — Alle deze aannemers wonen alhier ter stede.

— In het kiesdistrikt *Appingedam*, zoo als hetzelve bij de wet van den 5den November 1852 (*Staatsbl.* no. 197) is ingesteld, voor de benoeming van leden der Provinciale Staten, is eene kiesvereeniging opgerigt, onder de benaming *Fivelingo*, waartoe aanvankelijk reeds 24 afdeelingen, te zamen 554 leden tellende, zijn toegetreden. In eene eerste, den 30sten April gehoudene, vergadering van afgevaardigden van al de onderscheidene afdeelingen, werd in de eerste plaats overgegaan tot de keuze van een bestuur, en zijn alzoo benoemd: tot voorzitter, de heer H. H DE HAAN; vice-voorzitter, de heer mr. L. J. VOS; secretaris, de heer T. K. LAND; vice-secretaris, de heer mr. J. KONING UILKENS, en tot penningmeester de heer mr. S. REINDERS.

Vervolgens overgegaan zijnde tot het opmaken van het resultaat van de in de afdeelingen plaats gehad hebbende stemming van kandidaten voor het lidmaatschap der Provinciale Staten, is gebleken, dat de uitslag daarvan is geweest, dat op de navolgende heeren waren uitgebragt het daarbij vermeld aantal stemmen:

Op P. W. TICHELAAR 370 stemmen, mr. D. BONTHUIS 348, P. W. WIERTSEMA 308, T. J. RITSEMA 52, E. MEIJER 46, W. HOUWING 42, J. R. VAN LENNEP 39, dr. J. SMIT 36, mr. E. VAN LOON 35, E. E. CLEVERINGA 32, mr. J. KONING UILKENS 28, en J. T. HUISMAN 27; terwijl de overige stemmen op een groot aantal andere personen waren verdeeld.

Ingevolge het reglement der vereeniging, werden de vier eerstgenoemde personen als éérste kandidaten der vereeniging geproclameerd; terwijl, om tot een dubbeltal te geraken, uit de overige acht personen door de afgevaardigden der afdeelingen, te zamen uitbrengende 33 stemmen, bij volstrekte meerderheid van stemmen een viertal werd gekozen, waarvan de uitslag is geweest als volgt:

Mr. J. KONING UILKENS 21 stemmen, W. HOUWING 20, J. R VAN LENNEP 19, E. E. CLEVERINGA 17.

Waarmede het eerste viertal aangevuld zijnde, is alzoo het resultaat geweest, dat tot kandidaten van de kiesvereeniging *Fivelingo*, voor de aanstaande vervulling van vakatures in de Provinciale Staten zijn geproclameerd de navolgende heeren:

P. W. TICHELAAR, aftredend lid der Prov. Staten, te Loppersum; mr. D. BONTHUIS, aftr. lid der Prov. Staten, te Farmsum; P. W. WIERTSEMA, aftr. lid der Prov. Staten, te Bierum; T. J. RITSEMA, landbouwer te Garsthuizen; mr. J. KONING UILKENS, advokaat te Wirdum; WESSEL HOUWING, logementhouder te Appingedam; J. R. VAN LENNEP, te Kolham, en E. E. CLEVERINGA, burgemeester te 't Zandt.

— Door de besturen der gemeenten *Vlagtwedde* en *Onstwedde* zijn thans, ter voorkoming van het ontstaan der longziekte op de meenteweiden, reglementen vastgesteld, volgens welke in de gemeenten Vlagtwedde geene runderen uit andere gemeenten op de weide mogen worden aangenomen, en binnen de gemeente Onstwedde niet dan nadat zoodanige runderen door eenen veearts zullen zijn onderzocht.

— Naar men verneemt, zal het zangfeest der liedertafel Oldambt en Westerwolde, dit jaar weder gehouden worden te *Veendam*, op den 17den Junij, terwijl de repetitie zal plaats hebben te Beerta, op den 3den Junij.

— Men schrijft uit de *Leek*: ,, In deze gemeente, waaronder 5 kerkdorpen ressorteren, is onlangs, ter wering der bedelarij, eene zeer nuttige inrigting tot stand gebragt onder den naam van: ondersteuning der geringere klasse door werkverschaffing. Ten dien einde heeft men, bij vrijwillige inteekening, de aanzienlijke som van ruim *f* 1800 verkregen, waartoe men zich door eene wekelijksche bijdrage, welke met Maart is aangevangen, gedurende 1 jaar verbonden heeft, terwijl men zich daarenboven over een renteloos voorschot van een' menschenvriend groot *f* 500 mag verblijden. Men heeft dan ook reeds de ervaring opgedaan, niet alleen, dat bij den laat ingevallen winter in veler behoeften is voorzien, maar vooral, dat in de veenkolonie Zevenhuizen, in verbinding met de daar sedert een paar jaren bestaande matten-weefschool, de bedelarij nagenoeg is opgehouden; terwijl het niet onopgemerkt mag blijven, dat reeds verscheidene personen, van beiderlei kunne, hun eigen brood, meer ruimschoots, verdienen. Er is dan ook reeds gepubliceerd, dat geene bedelarij meer zal worden gedoogd.

— Uit *Peize* wordt ons het volgende berigt: ,, In ons dorp is eene duiventil. Hiervan schijnen de ingezetenen veel last te hebben, althans voor eenigen tijd hebben zich eenige landbouwers alhier aan Ged. Staten dezer provincie gewend, ten einde de registratie, die met Julij e.k. was vervallen, en dus op nieuw moest worden aangevraagd, te weigeren. Op dit adres werd echter geantwoord, dat, wijl het hier niet de oprigting eener nieuwe til, maar wel de handhaving van een bestaand regt gold, Ged. Staten, volgens art. 31 en 35 der nieuwe jagtwet, niet bij magte waren zulks te weigeren.

,, Adressanten hebben echter gemeend, dat de aangevraagde registratie, op grond van art. 55 dierzelfde wet, wel degelijk kan — en op de klagten der ingezetenen — moest worden geweigerd, waarom zij zich op nieuw per rekest aan den min. van binnl. zaken gewend hebben, ten einde die registratie te weigeren, en alzoo aan de zoo zij vermeenen billijke klagten een einde te maken.

,, Men ziet met gespannen verwachting een definitief antwoord in dezen te gemoet."

— In verband tot hetgeen te dezer stede reeds verhandeld is over de zoo aanbevelenswaardige aanfokkerij van het voor de Londensche markt geschikte konijn, deelen wij mede, dat, naar wij vernemen, bij het vele merkwaardige, dat de aanstaande tentoonstelling te *Dragten* zal aanbieden, ook behoort een konijn van buitenlandsch ras, dat nu al, ofschoon nog niet vet zijnde, vijf Ned. ponden zwaar is, — een gewigt, hetwelk dat van den zwaarsten haas reeds overtreft.

— In den gemeenteraad van *Zierikzee* is besloten, een adres aan Z. M. aan te bieden ter wering en voorkoming van het losloopen van honden, daar de plaatselijke maatregelen onvoldoende zijn, als zich voor elke gemeente alleen tot hare grenzen bepalende.

— Bij de heeren gebr. VAN HASSELT, te *Kampen*, is eene inteekening opengesteld op eene zeer belangrijke onderneming, die voor Noord-Holland, Utrecht, Gelderland, Overijssel en Drenthe van het grootste belang is, namelijk eene stoombootvaart direct op Londen, tot overbrenging van passagiers, doch voornamelijk van landbouw-produkten, boter, vee, enz. Een groot gedeelte der aandeelen, ad *f* 600, is reeds geplaatst.

— De *Staats-Cour.* bevat in twee bijvoegsels bij het nommer van Woensdag, die Woensdag-avond zijn uitgegeven, niet minder dan negentien stukken betrekkelijk de invoering der bisschoppelijke hierarchie. De meeste dezer zijn reeds vroeger bekend geweest, bij een vijftal wordt vermeld dat ze vroeger niet aan de Staten Generaal waren medegedeeld.

,, Ter voldoening — aldus vangt de *Staats-Cour.* aan — aan de bevelen des Konings, wordt het volgende medegedeeld:

,, De Koning was altijd van meening geweest, en heeft zulks herhaaldelijk te kennen doen geven in antwoord op verschillende voordragten van den toenmaligen minister van buitenl. zaken en adviezen van den raad van ministers,

,, dat er geen verschil bestaat daarover, dat volgens de beginselen der grondwet, de R. K. kerk hier te lande de vrijheid heeft haren inwendigen toestand naar verkiezing te regelen, behoudens het toezigt der regering to behoud van orde

en rust, en tot handhaving der wetten.

„De vraag was alleen, hoe de nadere regeling van de R. K. kerkelijke inrigting in het aanwezen zou geroepen worden.

„Met betrekking tot die vraag was verschil; en volstandig heeft Z. M. den aandrang wederstaan, die van den 4den Mei 1850 af bestond, om het initiatief daartoe van wege Z. M. te doen uitgaan; hetgeen dan ook dien ten gevolge zelfs zijdelings niet heeft mogen geschieden.

„De eerste officiële opening aan den Koning bekend, heeft dan ook plaats gegrepen van de zijde van het hof van Rome."

(In het Bijblad bij deze Courant hebben wij den hoofdinhoud van die stukken medegedeeld.)

Kunstnieuws.

(*Ingezonden.*)

Men verneemt, dat mejufvrouw J. BRANDT morgen avond in het schouwburglokaal alhier een vocaal- en instrumentaal concert, *ten haren voordeele* zal geven, onder medewerking van den heer OTHMER, zanger van het hoftheater te Oldenburg. Daar de concertgeefster, door een' zamenloop van omstandigheden en teleurstellingen, zich genoodzaakt ziet dit concert te geven, ten einde van hier naar Berlijn te kunnen vertrekken, alwaar zij een engagement bij de opera heeft aangegaan, zal zij gewis door een talrijk bezoek van ons kunstminnend publiek worden vereerd.

De heer HAGEMAN heeft zich bereidvaardig getoond dit concert te ondersteunen. G.

INGEZONDEN STUKKEN.

Mijnheer de Redacteur!

Ook nog voor benedenstaand antwoord eene plaats in 't eerstvolgend nommer van uwe Courant verzoekende, vertrouw ik dat uwe onpartijdigheid hieraan volgaarne zal gelieven te voldoen.

Niet anders dan schoorvoetende, en slechts gedrongen door mijn geweten, om zoo mogelijk, nog iets te helpen bijdragen, ten einde de opgewekte hartstogten te doen bedaren, tot herstelling van rust en vrede en broederlijke eensgezindheid tusschen de leden der verschillende kerkgenootschappen mede te werken, ben ik er toe overgegaan om mijn vorig couranten-artikel te schrijven.

Om de teêrheid der zaak en onderscheidene andere redenen, mij meer persoonlijk betreffende, had ik mij nu echter voorgenomen, om mij met die netelige zaak niet verder in te laten; maar liever het verzachten en heelen der van weêrskanten geslagene wonden aan den tijd, het rustig nadenken, en het daardoor van zelf komen tot beter beraad der overigens beter dan eenig ander volk ontwikkelde, verdraagzame en vredelievende natie over te laten.

Daar er echter in het bijvoegsel der *Groninger Courant* van gisteren door een' schrijver, die zich teekent X., eenige bedenkingen tegen hetzelve zijn geopperd op gematigden toon, en op eene wijze, dat daarop zonder gevaar om de nog versche wonden op nieuw open te scheuren, eenig bezadigd wederwoord kan volgen, zoo heb ik gemeend, dat het onbeleefd zou zijn om hierop geheel het stilzwijgen te bewaren. — Zonder mij nu voorshands verder in 't publiek met die kwestie in te laten, zal ik voor ditmaal echter eenig kort antwoord op die bedenkingen geven, omdat ik ze van eene strekking beschouw, dat een kort woord zal kunnen volstaan.

De ongenoemde schrijver heeft twee hoofdpunten tegen mij: 1) zegt hij, dat ik zeker niet weet hoe de vrijzinnige minister (toenmaals hoogleeraar) THORBECKE in zijne aanteekeningen op de grondwet het hoofdstuk van de godsdienst uitlegt.

Vooreerst moet ik aanmerken, dat ik op dit oogenblik dat werk niet bij de hand heb, en dus niet in staat ben om de juistheid van des schrijvers aanhalingen of derzelver zin, in hun verband te kunnen vergelijken, en zal ik daarom die aanhalingen met derzelver gevolgtrekkingen zoo als ze door hem zijn gegeven, geheel voor zijne rekening laten; maar ten anderen moet ik er ook toch bijvoegen, dat, hoe hoog ik den nu afgetreden minister schat, alsmede het genoemde werk moge schatten, 't welk door het ontsluijeren der grove gebreken en misbruiken, die van af 1814 in 's lands bestuur plaats vonden, en in zoo menigerlei ander opzigt wel het meest tot de grondwetsherziening van 1848 zal hebben bijgedragen, zoo hebben wij hier echter met die uitlegging ook minder uit te staan. Buitendien hebben die aanteekeningen, reeds in 1841 en 1843 in 't licht verschenen, ook toch slechts betrekking op de grondwet van 1840 en van vroegere grondwetten.

Het is daarom zeker niet de vraag, wat die aanteekeningen van THORBECKE, maar wel wat de grondwet ten opzigte der vrijheid van godsdienst beheist.

En nu geloof ik, dat omtrent de interpretatie van dit punt op eenigen redelijken grond, weinig of geen verschil van gevoelen zal kunnen bestaan!

De schrijver wil het echter met zijne aanhalingen doen voorkomen, alsof die aanteekeningen de grondwettige vrijheid der godsdienst op twee punten zou beperken: 1) tot individuële vrijheid van denken, meening of overtuiging, met de huiselijke godsdienstoefening; en 2) dat de regering tot preventieve maatregelen de toevlagt zou kunnen nemen.

Dit aan te nemen, schijnt mij echter regelregt in strijd met den geest en de letter der grondwet, gelijk met derzelver geschiedenis. — Men leze slechts art. 164 tot en met 170, waarop wij hier en daar ter slechts kortheidshalve zullen verwijzen.

Wanneer er art. 164 staat: „ieder belijdt zijne godsdienstige „meeningen met volkomene vrijheid, behoudens de bescherming der „maatschappij en harer leden tegen de overtreding der strafwet," dan zal dat belijden toch wel niet alleen op het innerlijk geloof of de individuele overtuiging slaan, waardoor hoogstens de inquisitie of de regters over de gewetens zouden zijn buitengesloten! maar dan zal dat belijden, in gezonden zin, toch wel in de eerste plaats beteekenen, zoo als zich dit formeel naar buiten openbaart, in de openbare eeredienst de regeling der kerk, derzelver bestuur en alles wat tot de bijzondere, huiselijke of openbare godsdienstoefening behoort.

Dit valt te meer in 't oog, wanneer er als bijna in eenen adem in het volgende art. van *kerkgenootschappen* wordt gesproken, waar het heet: „Aan *alle kerkgenootschappen* in het rijk wordt gelijke bescherming „verleend;" en in de volgende artikels, „van belijders der *onderscheidene godsdiensten*:" — „van *openbare godsdiensten* en derzelver toelating binnen besloten plaatsen, of daar buiten, in „zoover zij thans, naar de wetten en reglementen is toegela„ten:" — van *openbare bedienaren* en leeraren der *godsdienstige „gezindheden*, en de verzekering van derzelver traktementen, pen„sioenen of andere inkomsten, van welken aard ook," enz.: dat die *volkomene vrijheid* zich dus niet alleen tot de individuele vrijheid van denken of huiselijke godsdienstoefening laat beperken, maar wel degelijk de vrije uitwendige eeredienst, met de autonomie of zelfstandige regelingen der kerkelijke zaken, derzelver bestuur enz. betreft, — zoo lang zich dit uitsluitend tot het kerkelijk terrein bepaalt, — dit zal, gelooven wij, wel niet op eenigen houdbaren grond kunnen worden tegengesproken.

Wat nu het ander punt betreft, — het regt der regering, volgens X, tot preventieve tusschenkomst, welk kardinaal beginsel de schrijver in de grondwet meent te vinden; omdat bij o. a. (altijd echter op grond der meer gezegde aanteekeningen, dus geenszins als zijne eigene opinie) — zegt: „dat na de hierarchie niet gezegd kan wor„den reeds te zijn ingevoerd, omdat de Paus haar bij breve geregtigd heeft verklaard; maar dat zij dan eerst regtens aanwezig is, „als de Staat haar heeft erkend."

Omtrent dit punt beschuldigt de schrijver mij ten onregte, dat ik art. 169 niet zou hebben aangehaald: in mijne woorden » behoudens » gehoorzaamheid aan de wetten van den Staat volgens art. 169" heb ik hierop toch anders wel degelijk ten minste verwezen.

Thans zal ik echter nogmaals de moeite nemen om het art. ten volle af te schrijven: » De Koning waakt, dat alle kerkgenoot» schappen zich houden binnen de palen van gehoorzaamheid aan » de wetten van den staat."

Zoo min in dit artikel als in eenig ander over dit onderwerp, vind ik nu eenigen zweem van het regt der regering tot preventieve tusschenkomst; maar wel tot naauwlettende, des noods gestrenge, repressive maatregelen van politie, en strafbepalingen tegen het overtreden der palen van gehoorzaamheid aan de wetten van den Staat! —

Art. 10 der grondwet erkent het regt der ingezetenen tot vereeniging en vergadering: — doch voegt daarbij dat de uitoefening van dat regt in 't belang der openbare orde door de wet zal worden geregeld en beperkt.

Van zoodanig eene beperking door de wet is er nu ten opzigte van de godsdienst niet eenmaal sprake, en veelmin nog van iets, wat de uitvoerende magt tot preventive tusschenkomst aanleiding zou kunnen geven. Integendeel wordt de preventive tusschenkomst der regering in art. 170 uitdrukkelijk buitengesloten, primo: » De tus» schenkomst der regering wordt niet vereischt bij de briefwisseling » met de hoofden der onderscheidene kerkgenootschappen," en secundo: » noch — behoudens verantwoordelijkheid voor de wet — bij » afkondiging van kerkelijke voorschriften."

En wat kan voorschriften nu hier anders beteekenen dan regeling van kerkelijke zaken en belangen?

Aan het tweede punt van den ongenoemden schrijver genaderd, zie ik, dat ik onwillekeurig langer bij het eerste heb stilgestaan, dan ik mij vooraf had voorgesteld: 'k zal mij daarom thans bekorten en meen dit ook wel zonder nadeel te kunnen doen.

Ten opzigte van de reserves in betrekking tot het reglement der Herv. kerk, zal ik daarom met algemeene trekken nog slechts aanmerken, dat ik, — en ik geloof anderen met mij, dezelve, op grond van het bovengezegde, in betrekking tot de grondwettige emancipatie en zelfstandigheid der kerk, nimmer voor iets anders dan eene soort van vaderlijke vermaning heb beschouwd, die een vroeger afgetreden minister heeft gemeend aan het thans voor mondig erkend kind nog ten slotte te moeten medegeven; opdat zijne nog jeugdige vrijheid niet mogt misbruiken, en opdat het zich toch vooral wachte om zich niet met eens ander mans zaken te gaan bemoeijen; maar te blijven beperken tot zijn eigen, dus tot uitsluitend kerkelijk terrein!

Wij gelooven echter, dat die vermaning tamelijk ijdel en overtollig is geweest; want buiten haar regt op burgerlijk gebied tredende, zou de wereldlijke magt uit den aard der zake wel voor de handhaving van haar regt hebben gezorgd, en binnen de grenzen van haar kerkelijk gebied, zal de kerk, op grond van hare grondwettige onafhankelijkheid en scheiding van den Staat, zich thans bitter weinig om eenige reserve, van welke zijde dan ook, bekreunen, — de zelfstandige houding der synode, in haar bedoeld kerkelijk reglement, in hare genomene besluiten, concept voor de regeling van armbestuur, enz. enz. doorstralende, leveren hiervan wel een tamelijk overtuigend bewijs.

De R.-K. kerk heeft hier te lande voor 1848 niet in zulk een afhankelijken toestand als de Hervormde verkeerd.

De eerste werd toen bij wijze van missie regelregt uit Rome bestuurd; terwijl men van de Hervormde — bijna niet te veel zegt, wanneer men haar toen als een tak van algemeen bestuur aanmerkt en grootendeels door koninklijke besluiten enz. geregeld.

Dit ging zelfs zoo ver, dat in 1816 de eed door de Hervormde predikanten, voor het aanvaarden hunner bediening af te leggen, bij koninklijk besluit is veranderd; hetwelk thans zeker voor niet minder dan een ingrijpen in het jus in sacra zou worden beschouwd.

De gewoonte der regering om zich aldus met de zaken van de Hervormde kerk te bemoeijen, zal zeker hebben medegewerkt, dat een vorig minister van Hervormde eeredienst heeft gemeend, om tot de dwaasheid van een zoodanig ijdel voorbehoud te moeten komen!

Zijn opvolger heeft hetzelve ook niet verdedigd, maar schijnt bij zekere gelegenheid voor zijn' voorganger eenige verschooning te hebben gezocht in de constituerende vergadering of de synode, welke zonder eenige aanvulling of verdubbeling harer leden en dus buiten invloed der leden of lidmaten althans van dat kerkgenootschap, hare statuten heeft ontworpen, hetwelk volgens dien minister in strijd scheen te zijn met hetgeen de aard en zelfstandigheid der leeken uit een Protestantsch oogpunt anders wel scheen te eischen.

Men zal hier echter welligt weer ter sprake brengen de homogeniteit van 't ministerie en die reserves daarom niet alleen voor rekening van den minister van eeredienst willen laten. Men zal in dat geval ook wel weer hoofdzakelijk de schuld op den nu afgetreden minister van binnenl. zaken willen werpen! op de wijze van den schrijver van het stuk „waarom is het ministerie THORBECKE gevallen?" doch in een volgend nommer van den 29sten April zoo bondig en overtuigend door eenige Protestantsche ingezetenen van Groningen wederlegd.

Want wat wordt er thans wel niet aan den heer THORBECKE en de grondwet van 1848 met derzelver gevolgen, door zijne vijanden en de vijanden van die politieke rigting verweten?

Het is thans echter de gelegenheid niet om over de homogeniteit der ministers en de verantwoordelijkheid omtrent regeringsdaden van ieder hunner in 't bijzonder te spreken.

Ten slotte zullen wij liever nog met een enkel woord omtrent de gevolgen van die demonstratie, tegen de vestiging der bisschoppen in Nederland afscheid nemen.

Dat sommige der uitdrukkingen, in de pauselijke allocutie en brêve vervat — dat die invoering als met één' slag, in weerwil van het aanzoek der regering, om vooraf te worden ingelicht, en niet buiten overleg met haar, en dus na kennisneming ook der natie, van haar grondwettig regt gebruik te maken — dat dus die geheele vorm bij eene Protestantsche natie aanstoot moest verwekken, dit ligt wel in den aard der zake, en een protest dier natie tegen zulk een vorm en handelwijze ware wel doelmatig geweest.

Maar de adressen, gelijk dezelve thans veelal waren ingerigt, tegen die zaak zelve en het grondwettig regt der R. Kath. kerk, moest wel de reactionaire partij, die reeds lang naar eene gunstige gelegenheid heeft uitgezien, krachtig in de hand werken voor het bereiken van haar oogmerk; hetgeen thans reeds is geschied, en 't geen verder nog wordt voorbereid, voor eene geheele verandering onzer staatsinrigting. Van de grondwet en het weder in afhankelijken, ondergeschikten toestand plaatsen onzer middel- en nijvere volksklassen.

Deze zullen voortaan alleen weer goed worden geacht, om den aanzienlijken in den lande onderdanig te gehoorzamen, en steeds stijgende belastingen te dragen, ten einde de privilegiën van andere begunstigde klassen en steden, die zich weldra weer zullen uitbreiden, te kunnen goedmaken!

Een paar uittreksels zullen wij ons thans deswege nog veroorloven, uit het onlangs te 's Gravenhage opgerigt dagblad, „*de Grondwet*", dat om deszelfs strekking en soliditeit, gelijk het karakter der mannen, onder wier bestuur dit is opgerigt, algemeen diende te worden gelezen. — » Op den 29sten November van het vorige jaar » zeide de heer VAN HALL bij eene vraag aan de Regering in de » Tweede Kamer o. a.: » Niet, wat de organisatie dier eeredienst » op zich zelve betreft: dat is, geloof ik, eene zaak, die ons, als » wetgevers, geheel vreemd is. Ik geloof, dat, even als de Protes» tantsche, ook de Roomsch-Katholijke eeredienst, zich kan orga» niseren op zoodanige wijze, als zij in hare belangen en in die van » haar geloof noodig oordeelt." En uit een voorafgaand nommer zullen wij ons nog het volgend uittreksel veroorloven: » Als de grondwet » zal worden veranderd of uitgelegd op eene wijze, strijdig met de » beginselen van het afgetreden ministerie; wanneer alzoo onze » Roomsch-Katholijke landgenooten in hun regt, om hunne kerke» lijke organisatie naar believen in te rigten, beperkt zullen worden; » dan zal het vaderland op noodlottige wijs in twee partijen worden » verdeeld; de liefde en de eendragt zullen van onzen bodem ver» dwijnen; wij zullen verzwakken en door onze eigene zwaarte ver» pletterd worden. Maar wij gelooven niet, dat dit het doel zij. » Onze R.-K. landgenooten behoeven niet te vreezen, de Protestan» ten, die de organisatie der R.-K. kerk met leede oogen aanzien, » mogen zich niet vleijen, dat zoo iets gebeure. De godsdienstige » kwestie was slechts een voorwendsel. Men zal, als 't geschieden » kan, de agitatie tot bedaren trachten te brengen; de zaak zal blij» ven, zoo als zij was onder THORBECKE. Maar men zal het libe» rale stelsel hebben doen vallen; men zal langzamerhand de vrij» zinnige wetten, uitvloeisels der grondwet, willen veranderen, daar» na welligt de grondwet; het zwarte boek zal op nieuw zijne in» quisitoriale kolommen zien vullen; de burger zal overal geweerd » worden; Amsterdam zal ten koste van het geheele land worden » begunstigd; met kwistige hand zal worden uitgegeven en be» loond....... de deficits komen achter aan, en ze zijn ook heil» zaam; want als het volk veel zal hebben te betalen, heeft het » geen lust om te politiseren."

Om te komen, waar men wezen wil, zal de reactionaire partij bij de eerstvolgende verkiezingen niets sparen van de vermogende middelen, haar te dienste staande, — zal zij in het donker en openbaar hemel en aarde in beweging en de gemoederen op nieuw in gisting weten te brengen, tot verwijdering van die vertegenwoordigers, welke hare oogmerken in den weg zouden staan.

En bij de vele hulpmiddelen, haar vooral thans ten dienste staande; bij de behendigheid van die partij, om den argeloozen burger uit de nijvere volksklassen, die geene andere dan eerlijke drijfveren kent, noch bij anderen vermoedt, te misleiden; — bij de partijschappen, welke deze ook nog niet zelden verdeelen, en bij mangel aan genoegzame aaneensluiting, gevoegd bij de laauwheid van sommigen omtrent de uitoefening van hun stemregt, zal die toeleg zeer waarschijnlijk gelukken; of mogt dit ook nog aanvankelijk falen, zoo zal die partij echter niet rusten, tot zij middelen vindt, voor de bereiking van haar oogmerk.

In dit geval zouden vooral onze middel-volksklassen, de groote kern der burgerij, zich te laat kunnen beklagen over het verlies der regten, haar door Koning WILLEM II even edelmoedig geschonken, als dezelve haar thans door meergenoemde partij weer even laag en onedel, doch daarom niet minder behendig weêr worden ontroofd.

BEERTA, 30 April 1853. J. F. ZIJLKER.

't Is vreemd en tegelijk te betreuren, hoe ieder meent, ons staatsregt en zijne geschiedenis te kennen, en dan beide maar stoutweg dienstbaar maakt, om gevoelens van personen, ja, de personen zelve te beoordeelen.

Het stuk, geteekend X, voorkomende in het *Bijvoegsel* der *Groninger Courant* van den 29sten April 1853, no. 34, en gerigt tegen den brief van den heer ZIJLKER, geeft daarvan op nieuw bewijs.

De inzender zegt al aanstonds, dat de heer ZIJLKER niet weet, hoe de door hem vrijzinnig genoemde grondwet van 1848 door den vrijzinnigen minister THORBECKE, wiens val hij betreurt, in zijne *Aanteekeningen* op de Grondwet op het hoofdstuk van de Godsdienst wordt uitgelegd, en dan worden de daartoe betrekkelijke artikelen onzer tegenwoordige Grondwet, zijnde die van 1848, 164, 165, 166, 169 vergeleken met hetgeen de heer THORBECKE in zijne aanteekeningen, voorkomende in het 2de deel, omtrent dezelve zegt, en worden de bladzijden van dat werk aan den voet van het ingezonden stuk opgegeven; maar wij vragen, hoe zoude de heer ZIJLKER de dáár opgegevene aanmerkingen kunnen weten? daar hij ze toch niet konde weten, even zoo min als de heer X ze *kent* of *kan* kennen!

De reden is eenvoudig deze: omdat de gezegde aanteekeningen van den heer THORBECKE niet gemaakt zijn op de nu geldende Grondwet, maar op de vroegere, thans afgeschafte van 1840.

Had de heer X slechts, indien hem de geschiedenis van ons Staatsregt niet levendig voor den geest stond — hetgeen toch van een' schrijver niet te veel zoude zijn gevergd geweest — het titelblad van het aangehaalde werk ingezien, dan zoude hij daardoor althans opmerkzaam zijn geworden, dat het eerste deel in 1841 en het tweede in 1843 te *Amsterdam* is uitgekomen bij JOHANNES MULLER, en zoude hij hebben gezien, dat de aanmerkingen van den schrijver onmogelijk betrekking konden hebben op eene wet, die eerst in 1848 is tot stand gekomen; dat titelblad van het werk van den heer THORBECKE zoude alzoo gediend hebben, om zijne wetenschap van de geschiedenis van ons Staatsregt op den regten weg te brengen.

Het behoeft nu wel geen verder betoog, dat al hetgeen de heer X. in het eerste gedeelte van het door hem ingezonden stuk tracht te willen doen uitkomen, omtrent de mindere vrijzinnigheid van den afgetreden minister, geput uit zijne zoogenaamde aanmerkingen op onze Grondwet van 1848, hiermede, als op een' onwaren grondslag steunende, geheel en al vervalt.

Het was ons voornemen niet, om eenige bedenkingen te maken tegen het tweede gedeelte van bovenbedoeld ingezonden stuk, vertrouwende, dat een ander welligt ook dat gedeelte ter toets zoude brengen.

De inzender dezes deelt in de belangen van den dag; — geen staatsburger mag onverschillig zijn, het was naar zijne meening geene geheel af te keuren wet, waarbij door SOLON aan de Atheners werd voorgeschreven, dat, bij verschil van gevoelen, ieder burger eene zekere meening zoude moeten openbaren; maar hetgeen ieder, die weldenkt, zal toestemmen, is voorzeker dit, dat het te wenschen is, dat verschil van meening, hetzij die betrekking hebbe tot de godsdienst, 't zij tot het politieke leven, nooit weder dien onzaligen invloed uitoefene op onderlinge liefde en eensgezindheid, waarvan onze vaderlandsche geschiedenis helaas zoo vele voorbeelden oplevert. IJ.

MIJNHEER DE REDACTEUR!

In antwoord op het door den heer IJ tegen het *eerste* punt mijner bedenkingen op de toespraak des heeren ZIJLKER aangevoerde, zij het mij vergund, het volgende in 't midden te brengen.

't Is naar de letter waar, dat ik mij onjuist heb uitgedrukt, toen ik sprak, alsof de grondwet van 1848 door den heer THORBECKE in zijne aanteekeningen ware uitgelegd.

Gelijk men weet, heeft de heer THORBECKE geene aanteekeningen op de grondwet van 1848, maar van 1840 gegeven. Zijne toelichtingen echter van deze grondwet van 1840 en de veranderingen daarin, bij eventuële herziening, door hem voorgeslagen, zijn in die van 1848 zoo veel gevolgd, dat deze laatste daardoor, voor een goed deel, als een uitvloeisel zijner aanteekeningen op die van 1840 te beschouwen is, en men van vele artikelen kan zeggen, dat zij door hem in die aanteekeningen zijn uitgelegd. Ik kan dus de door mij gebezigde uitdrukkingen zeer wel verdedigen, daar met waarheid kan worden beweerd, dat onze grondwet in 't algemeen, die in 1848 is herzien, niet hernieuwd, door den gewezen minister, met name op het hoofdstuk van de godsdienst, door zijne aanteekeningen is toegelicht. Had ik, in mijn schrijven, achter de woorden: „in zijne aanteekeningen op de grondwet," laten volgen: » n.l. van 1840," zoo had ik mij volkomen juist uitgedrukt.

Het door mij gezegde vindt terstond zijne toepassing op art. 164 der tegenwoordige grondwet. Op art. 188 van die van 1840, aldus luidende: *De volkomen vrijheid van godsdienstige begrippen wordt aan elk gewaarborgd*, teekent de heer THORBECKE het volgende aan: » Aan de commissie van 1815 is denkelijk art. 4 der Fransche charte voor oogen geweest, in verband met art. 10 van de Fransche verklaring." Het eerstgenoemde art. wordt door den schrijver in de noot aangehaald, aldus luidende: *Chacun professe sa religion avec une egale liberté: ieder belijdt zijne godsdienst met gelijke vrijheid.* De schrijver vraagt dan verder: » heeft men het woord *belijden*, *professer*, dat de charte gebruikt, ontzien? Het ware zonder reden geschied, want wat men heeft gezegd, kan geen anderen zin hebben, en men had dien duidelijker gezegd. Deze is, zonder eenigen twijfel, niet de gedachten, maar hare belijdenis vrij te maken. Eene vrijheid, die, volgens de natuur van het begrip, als reeds erkend bij onze vroegere wetgeving zoowel als bij die van andere landen, de vrijheid insluit tot huiselijke godsdienstoefening. Welligt maakt men, bij eene herziening, geene zwarigheid te zeggen: „ieder belijdt zijne godsdienstige meeningen met volkomen vrijheid."

Gij ziet, Mijnheer de Redacteur! hier hebben wij den eigen tekst der grondwet van 1848 uit de aanteekeningen des heeren THORBECKE op die van 1840 woordelijk en letterlijk overgenomen. Ik mogt dus wel van 's mans aanteekeningen op onze tegenwoordige grondwet spreken.

Zoo kon ik dan ook op art. 165 de uitdrukking bezigen: „de beteekenis van het tegenwoordig vigerende is, volgens den heer THORBECKE," daar dit art. in de Grondwet van 1848 genoegzaam woordelijk uit de aanteekeningen, die hij op art. 189 der grondwet van 1840 geeft, genomen is.

Was mijn betoog door kortheid dubbelzinnig in de *uitdrukking*, de *zaak* blijft dezelfde.

Overigens beaam ik ten volle den wensch, waarmeê de heer IJ zijn schrijven sluit, en dien ik volkomen tot den mijnen maak: „dat verschil van meening, hetzij die betrekking hebbe tot de godsdienst, 't zij tot het politieke leven, nooit weder dien onzaligen invloed uitoefene op onderlinge liefde en eensgezindheid, waarvan onze vaderlandsche geschiedenis, helaas! zoo vele voorbeelden oplevert." — 't Is dan ook om alle twistgeschrijf, in deze dagen vooral zoo onzalig, te voorkomen, dat ik, mogt op dit, of op mijn vorig artikel nog verder eenige aanmerking door iemand in druk worden medegedeeld, mij heb voorgenomen, daarop het stilzwijgen te bewaren.

Uw bestendige lezer,

X.

Het concert van den heer HAGEMAN, alhier gehouden op Dingsdag den 26sten April l.l., ten voordeele der algemeene Armen dezer Stad, waarvoor de schouwburgzaal kosteloos was afgestaan, en het orchest mede zonder eenige belooning is werkzaam geweest, heeft niet alleen aan de gespannene verwachting voldaan, maar dezelve verre overtroffen, — de heer HAGEMAN van wiens virtuositeit in het klavierspel men zich geheel overtuigd hield, heeft ook nu weder met zijn heerlijk spel den welverdienden lof mogen inoogsten, en tevens getoond dat de mensch bij een' gelukkigen aanleg en door onvermoeide studiën het op meer dan één instrument tot eene verbazende hoogte kan brengen; immers was het aanzienlijk, talrijk publiek opgetogen over den virtuoos-klavierspeler; in de luide en herhaalde bravo's lag ook de waarachtige hulde aan den wakkeren kunstenaar gebragt, als virtuoos op de viool, — de keuze van stukken door den Concertgever gedaan, zoo voor zijne solo's als voor het orchest, mag allergelukkigst genoemd worden; ontvang dus, geachte toonkunstenaar en stadgenoot, bij de hulde u gebragt, den warmsten dank, voor den ijver en inspanning, die gij op dit door u ontworpen en onder uwe directie zoo voortreffelijk volbragt concert hebt aan den dag gelegd; en ook dank, opregte dank aan u gelukkigen, die met uwe talenten dit concert hebt willen opluisteren; allergunstigst was de indruk die de sopraan-aria op het publiek maakte, en zal het heerlijk duo uit WILLEM TELL bij velen nog lang in herinnering blijven. Het kan u allen, die tot de uitvoering van dit concert het uwe hebt willen bijdragen, toch ook niet anders dan aangenaam zijn geweest dat uwe onderneming van de zijde van het publiek zoo goed is ondersteund geworden; immers verneemt men dat de opbrengst ruim *vierhonderd gulden* is geweest, en u dus niet alleen hulde en eere wordt toegebragt door de talrijke bezoekers van het concert, die gij een' allergenoegelijksten avond voor geest en hart hebt kunnen bezorgen, maar dat uw ijver en uwe goedheid door vele armen in dankbare erkentenis en eere zal worden gehouden, hebt gij door de keurige uitvoering der muzijk op dien avond tranen in de oogen gelokt bij gelukkigen, gij droogt er vele, zeer vele bij uwe arme natuurgenooten. — Dank, nog eenmaal dank zij allen gebragt.

GRONINGEN, 2 Mei 1853.

(Bovenstaand artikel, waarvan de schrijver ons thans bekend is, was reeds voor ons laatste nommer ingezonden doch door ons na het toen daarover gezegde overbodig geacht. De schrijver zegt thans het alsnog òf als ingezonden stuk òf zoo niet, met zijn naam als advertentie te willen hebben opgenomen.)

Correspondentie.

Men overlaadt ons met ingezonden stukken betrekkelijk de invoering der R.-Katholijke hierarchie en de verandering van het Ministerie. Wilden wij aan allen eene plaats verleenen, wij zouden onze geheele Courant er mede moeten vullen; wij bepalen ons daarom tot de opname van die, welke strekken ter beantwoording van vroeger geplaatste artikelen.

Kerknieuws.

Het provinciaal kerkbestuur van Groningen, heeft in hare vergadering van den 27sten April j.l., tot afgevaardigde naar de Algem. Synode der Nederl. Herv. Kerk, voor dit jaar benoemd, den hoog eerw. heer *P. Boelcs*, theol. doct. en predikant te Noorddijk, president van genoemd kerkbestuur.

HOOGEZAND, 29 April. Gisteren is door den kerkeraad der Hervormde gemeente te Hoogezand, uit het vroeger opgemaakte twaalftal predikanten, het navolgende zes- en drietal gekozen, als: *zestal*: *W. C. van der Zwaag*, pred. te Dronrijp; *W. Boekhoudt*, te Krewert; *H. Brouwer*, te Oudkerk; *J. Sinninghe Damsté*, te Bellingewolde; *Witteveen*, te Huizum, en *D. Hendriks*, te Kolham. *Drietal*: *W. C. van der Zwaag*, *H. Brouwer* en *J. Sinninghe Damsté*.

— Bij den kerkeraad der Evang. Luth. gemeente te Tiel is van wege de synodale commissie het volgende drietal kandidaten ontvangen, waaruit een beroep zal moeten gedaan worden, ter vervulling der vakature, ontstaan door het vertrek van ds. *Buckman* naar Middelburg, als: de kandidaten *Eilers*, *Ter Laag* en *Sunder*, te Heusden, Amsterdam en Leerdam. Men verneemt, dat de beroeping in Mei e.k. zal geschieden.

Te *Groningen*, bij de Erven C. M. VAN BOLHUIS HOITSEMA.

BIJBLAD N°. 6.

Behoort bij de Groninger Courant van 3 Mei 1853, N°. 35.

VERSLAG

VAN DE

HANDELINGEN DER STATEN GENERAAL EN VAN DEN GEMEENTERAAD VAN GRONINGEN.

Tweede Kamer der Staten Generaal.

Door den druk is thans bekend gemaakt het voorloopig verslag van de Tweede Kamer der Staten Generaal, nopens het ontwerp van wet tot regeling van het armbestuur, op nieuw aan de Kamer aangeboden. Vrij algemeen heeft men erkend, dat vele der veranderingen, welke de regering in het wets-ontwerp heeft gebragt, verbeteringen zijn, en dat verscheidene bepalingen, welke, wegens hare gestrengheid, in meerdere of mindere mate aanstoot hadden gegeven, aanmerkelijk zijn verzacht. Maar ofschoon deze wijzigingen, behoudens bedenkingen van ondergeschikten aard, met genoegen zijn opgemerkt, heeft men tevens zich niet kunnen ontveinzen, dat de wet in haar hoofdbeginsel geenerlei wezenlijke verandering heeft ondergaan. De regering gaat daarbij van dezelfde opvatting van art. 195 gwt. uit, als bij haar vroeger ontwerp. Zij is niet afgeweken van haar begrip, dat de kerkelijke en bijzondere instellingen van weldadigheid, evenzeer als de algemeene, van de burgerlijke overheid uitgaande instellingen onder het *armbestuur* begrepen, aan door het Staatsgezag vast te stellen regels onderworpen moeten worden. Deze overtuiging heeft op den loop van het onderzoek invloed moeten uitoefenen.

De leden, die reeds bij de overweging van het vorige jaar zich met het stelsel der Regering en met hare opvatting van art. 195 der Grondw. in de hoofdzaak hadden vereenigd, hebben thans zich over 't algemeen aan de beschouwingen, vroeger door hen ontwikkeld, gedragen, of ook naar de memorie van toelichting van het tegenwoordig wets-ontwerp verwezen, waarin de gronden hunner zienswijs nog nader krachtig worden uiteengezet. Eene herhaling van het reeds eenmaal betoogde kwam hun overbodig voor. Daarentegen hebben de leden, die aanvankelijk het beginsel der wet hebben bestreden, verklaard, thans, nu dat beginsel onveranderd is gebleven, in hunnen tegenstand te moeten volharden. Al is het tegenwoordig ontwerp gematigder dan het vroegere, dan volgt toch uit het behoud van het beginsel, de mogelijkheid van de intrekking der bepalingen, welke meer gematigdheid ademen. Deze reden alleen scheen voor enkele leden genoegzaam, om het tegenwoordige ontwerp, als gevaarlijk, te verwerpen.

Meer algemeen heeft men van de zijde der tegenstanders van de wet te kennen gegeven, door de redeneringen der memorie van toelichting niet te zijn overtuigd, dat men omtrent de hoofdpunten in dwaling verkeerde, en is men dan ook van die zijde in eene wederlegging dier redeneringen getreden. Onder die leden waren er verscheidene, die, met verwijzing naar het voorloopig verslag van 1852, zich met nadruk bleven verzetten tegen de, blijkens de memorie van toelichting, zoowel als in de voordragt zelve, onveranderd geblevene hoofdstrekking, waarbij, tegen de grondwet en het welbegrepen belang van den Staat, met miskenning van den aard en van het regt der gezindheden, aan den Napoleontischen centralisatie-geest, en aan het stelsel van het alvermogen van den Staat, hulde gebragt wordt.

Intusschen is, daar dan toch, naar het oordeel van sommigen, tusschen de zienswijs der Regering en die van een zeer aanmerkelijk deel van de leden der Kamer, zulk een onoverkomelijk verschil van gevoelen niet heerscht, als bij den eersten opslag zou kunnen worden vermoed, de vraag gerezen, of de wet niet zoodanig te wijzigen ware, dat zij ook in het oog der tegenstanders aannemelijk wierd. In drie der afdeelingen is die vraag door de meerderheid der aanwezige leden ontkennend beantwoord. Men meende van die zijde, dat, vermits het hier de uitwerking van een beginsel geldt, hetwelk geheel de met zorg bearbeide wet beheerscht, de wijziging doorgaande zou moeten zijn, en dus op onoverkomelijke hinderpalen zou afstuiten. Eene wet, zeide men, kan alleen in haar eigen stelsel worden gewijzigd. Gaat men verder, en tracht men door wijzigingen den geheelen ommekeer van het stelsel eener wet te bewerken, dan wordt misbruik gemaakt van het regt van amendement. — In eene andere afdeeling echter hield men het vrij algemeen daarvoor, dat het tegenwoordige ontwerp wel zoodanig ware te wijzigen, dat de daartegen geopperde hoofdbezwaren geheel of grootendeels vervielen. Men gaf daar niet toe, dat voor het aannemelijk maken der wet eene geheele omverwerping van haar stelsel wierd vereischt. Reeds zou een groote stap tot overeenstemming zijn gedaan, zoo de beginselen, welke hier en daar in de laatste memorie van toelichting omtrent de kerkelijke en bijzondere instellingen van weldadigheid voorkomen, in de wet zelve duidelijker in het oog vielen.

Door degenen, die in de wijziging van de eerste artikelen der wet, welke bij het vorige verslag in bedenking werd gegeven, geen voldoend middel tot wegneming der bestaande hoofdbezwaren zagen, werd op den voorgrond gesteld, dat het hier eene welwillende poging tot toenadering gold, welker bedoeling men geenszins miskende. Maar die poging kon niet leiden tot het beoogde doel; zij zou òf slechts in schijn aan de wet eene andere strekking geven en op woordenspel uitloopen, òf, om werkelijk vrucht te dragen, eene algeheele omwerking der wet noodzakelijk maken. Wierd inderdaad bij de wet niets meer dan een politie-toezigt over de kerkelijke en bijzondere instellingen van weldadigheid ingesteld, men zou tegen hare aanneming zoo zeer niet opzien. Maar dit woord *toezigt* is toch, gelijk zoo vele andere, van zeer rekbaren aard. Over de ware beteekenis daarvan bestaat ook onder degenen, wier oordeel, als het twijfelachtige punten van ons staatsregt geldt, groot gewigt heeft, aanmerkelijk verschil.

Het vraagstuk, of het voorgedragen wets-ontwerp uit een staathuishoudkundig oogpunt aanbeveling verdient, is op nieuw in sommige der afdeelingen opzettelijk ter sprake gebragt. Vele leden toonden daarbij in het gevoelen te volharden, dat de wet in dit opzigt noodlottig zou werken. Naar hunne overtuiging toch, is het eenige redmiddel tot stuiting van het pauperisme daarin gelegen, dat de uitoefening van liefdadigheid aan de Kerk of aan bijzondere instellingen worde overgelaten. Die zoo wenschelijke rigting echter zou door het wets-ontwerp geenszins bevorderd, maar tegengegaan worden. In een aantal bepalingen der wet ligt eene strekking tot uitbreiding der Staats-armenzorg en tot ontmoediging en uitdooving der kerkelijke liefdadigheid. Het is thans op vele plaatsen reeds moeijelijk, geschikte personen voor de betrekking van kerkelijk armverzorger te vinden, welke, zoo zij goed wordt waargenomen, eene groote mate van zelfopoffering vordert. Maar hoe zal het zijn, als die kerkelijke armverzorgers bij de meeste hunner handelingen het oog moeten wenden naar het burgerlijk bestuur, en zich ter zake eener belangeloos, uit menschlievendheid waargenomen betrekking gedurig aan onaangenaamheden, of zelfs aan de veroordeeling in aanzienlijke geldboeten, zien blootgesteld? Hier komt, naar het gevoelen van sommigen, bij, dat de bepalingen omtrent het domicilie van onderstand, en wat daarmede in verband staat, de diaconiën zullen nopen, vrijgeviger in de bedeeling te zijn, dan in het welbegrepen belang der armen wenschelijk ware; dat door die bepalingen de veerkracht der behoeftigen of van hunne betrekkingen, om zich zoo lang mogelijk boven den toestand van armlastigheid te blijven verheffen, zal worden verlamd; dat de arme zich te ligter ook bij de diaconiën om onderstand zal aanmelden, omdat hij weet, dat, bij weigering, de Staat nog altijd dáár is, om hem te hulp te komen.

Dat de vrijwillige liefdadigheid der ingezetenen zal afnemen, naar mate de armenzorg meer eene aangelegenheid van den Staat wordt, is, naar het oordeel van zeer vele leden, aan geenen twijfel onderhevig. De ondervinding leert overal, dat, om voordurend milde giften te verkrijgen, het godsdienstig gevoel in werking moet zijn gebragt. Geheel de geschiedenis onzer instellingen van weldadigheid, inzonderheid ook van onze godshuizen, strekt daarvan ten bewijze. Men heeft ook nu gemeenten genoemd, waar, nadat de diaconiën opgehouden hadden gesubsidiëerd te worden, de ingezetenen weder begonnen zijn, zeer mildelijk tot het onderhoud dier instellingen bij te dragen.

Daarentegen blijft men zich op het voorbeeld der maatschappij van weldadigheid beroepen, om te doen zien, wat er van de vrijwillige giften wordt, als de overtuiging wortel schiet, dat de Staat met de instelling gemoeid is. Er zijn plaatsen genoemd, waar, als op eens, een aantal leden dier maatschappij hunne deelneming hebben opgezegd, omdat zij meenden, dat die instelling eenigermate ten laste van den Staat was gekomen en wel, gelijk men er bijvoegde, ten gevolge van verkeerdheden in het beheer. Het voorbeeld, in de memorie van toelichting aangehaald, omtrent de milde giften bij gelegenheid van den watersnood van 1850, doet daartegen niets af. Men zou er andere voorbeelden van soortgelijken aard bij kunnen voegen, waar de milddadigheid der Natie zich, wat de geldelijke uitkomsten betreft, nog op schitterender wijs openbaarde. Maar daarbij golden het telkens nationale rampen, welke de gemoederen sterk troffen; bijdragen voor allen zonder onderscheid; bijdragen voor ééns. Hier, daarentegen, komt het aan op het voortdurend geven ten behoeve van bepaalde klassen van armen, op het voorzien in jaarlijks terugkeerende, niet zelden gestadig toenemende behoeften. De deelneming daarin slijt dan alleen niet, wanneer het kerkelijke instellingen zijn, welke de liefdadigheid inroepen.

Volgens het gevoelen van vele tegenstanders der wet, kon de strekking eener armenwet niets anders zijn, dan eene overgangswet, hoewel geenszins in dien zin, als men vroeger, niet zonder eenigen grond, heeft ondersteld, dat de regering deze wet wilde beschouwd hebben; maar eene overgangswet, daartoe strekkende, om met beleid en voorzigtigheid de overhelling tot het verkeerde stelsel der wettelijke liefdadigheid, welke nu reeds maar al te zeer bestaat, en bij het in werking komen der voorgedragene bepalingen, op eene ontrustende wijs zou toenemen, voor goed te keeren; om de heillooze gemeentelijke subsidiën trapswijs te verminderen, en eindelijk geheel te doen ophouden, om het terugbrengen van geheel de armenzorg tot de kerkelijke liefdadigheid als einddoel te stellen, en daarop ten slotte zoo weinge uitzonderingen toe te laten, als slechts eenigzins mogelijk is.

Bij de sluiting van het zittingsjaar der Staten Generaal van 1852—1853, zijn aanhangig gebleven de volgende wets-ontwerpen:

I. *Bij de Eerste Kamer:* 1) tot aanwijzing der middelen tot dekking van het te kort over 1848; 2) houdende bepalingen betrekkelijk het bouwen, planten en het maken van andere werken binnen zekeren afstand van vestingwerken van den Staat; 3) regeling van de strafwetgevende magt der waterschapsbesturen, enz.; 4) regeling van het muntwezen in de West-Indiën en ter kuste van Guinea; 5) regeling van den pligt der provinciën om behoeftige gemeenten te hulp te komen; 6) goedkeuring eener dading tusschen het bestuur der domeinen en de gemeente Genemuiden; 7) naturalisatiën van negentien personen; 8) goedkeuring van een traktaat van vriendschap, handel en scheepvaart met de republiek Costa Rica.

II. *Bij de Tweede Kamer:* 1) vaststelling van het reglement op het beleid der regering in Nederlandsch-Indië; 2) vaststelling van een reglement op het beleid der regering in Nederlands West-Indische bezittingen; 3) regeling van 's Rijks algemeene comptabiliteit; 4) zamenstelling van de Algemeene Rekenkamer en tot regeling van hare taak; 5) oprigting van eene bewaarkas; 6) bepalingen ter uitvoering van art. 187 der Grondwet (*inkwartieringen* enz.); 7) pensioen van werklieden en bedienden op daggeld, werkzaam bij inrigtingen van 's Rijks zee- en landmagt; 8) wijzigingen en enkele bepalingen der algemeene wet op het heffen der regten van in-, uit- en doorvoer, enz. van den 25sten Augustus 1822 (*Staatsblad* no. 38); 9) regeling van het armbestuur; 10) regeling der benoembaarheid van vreemdelingen tot landsbedieningen; 11) duurzame regeling van het beheer der gelden wegens verstrekkingen; 12) bijdragen ter bevordering van den aanleg van het uitwaterings-kanaal van Grave naar den Amer en van het scheepsvaart-kanaal tusschen Assen en Groningen; 13) regeling van het toezigt op de landverhuizers; 14) opening van eenen nieuwen termijn ter vervulling der formaliteiten, bedongen bij art. 9 der wet van den 28sten Julij 1850 (*naturalisatie*); 15) regeling der verantwoordelijkheid van de hoofden der ministeriële departementen; 16) regeling van het fonds van koopprijzen van domeinen, dienst 1852; 17) wijziging van hoofdstuk IX *B* der staatsbegrooting van 1853 (*Postkantoor te Amsterdam*); 18) regeling van het gebruik van het koloniaal batig slot over 1851 (*kindergelden enz.*); 19) wijziging van hoofdstuk VI der staatsbegrooting van 1852; 20) bekrachtiging eener met de Nederlandsche handelmaatschappij gesloten overeenkomst; 21) wijziging van hoofdstuk III der staatsbegrooting van 1853 (*onderstand van behoeftige Nederlanders buiten 's lands*); 22) naturalisatie van 10 personen; 23) regeling van de zamenstelling der regterlijke magt en van het beleid der justitie; 24) verzekering der uitvoering van sommige voorschriften van plaatselijke verordeningen.

Bij eene koninklijke boodschap van den 23sten Febr. l.l. werd aan de Tweede Kamer der Staten Generaal aangeboden een wetsontwerp tot regeling van het toezigt op de landverhuizers.

Bij het op den 4den Maart daaraanvolgende plaats gehad hebbend onderzoek in de afdeelingen, zijn de volgende vragen en bedenkingen geopperd.

In de eerste plaats werd door zeer vele leden te kennen gegeven, dat zij met genoegen bemerkt hadden, dat de regering hare aandacht op dit onderwerp had gevestigd. Toen de zucht tot landverhuizing algemeen begon te worden, en het voorbeeld van die enkelen, die hun vaderland verlieten, om in andere oorden verbetering van hun tijdelijk bestaan te zoeken, door meerderen werd gevolgd, scheen van zelf de stroom van landverhuizers uit Midden-Europa over ons land zijne rigting te zullen nemen. In den aanvang werd deze verwachting ook door de ondervinding bewaarheid. Indien toen van regeringswege maatregelen waren genomen, die strekken konden om deze vreemdelingen, welke zich geheel moesten overgeven aan de goede trouw dergenen, waarmede zij overeenkomsten hadden gesloten of zouden sluiten, te beschermen en hen tegen verkeerde handelwijzen der reeders te verzekeren, het ware hoogst waarschijnlijk, dat uit de landverhuizing, zoo voor de ingezetenen als voor den handel en de zeevaart, eene voorname bron van welvaart zou hebben gevloeid.

Men heeft integendeel door verkeerde maatregelen dien stroom gekeerd, zijnen doortogt bemoeijelijkt, zoodat hij heeft opgehouden voor ons te vloeijen, en zich in andere rigtingen verplaatst heeft, waardoor tevens onze handel en zeevaart aanmerkelijk zijn benadeeld. Het was dus met genoegen dat men bemerkte, dat de regering het verkeerde gevolg dier maatregelen trachtte weg te nemen, en op die wijze de eens berokkende schade te vergoeden, al kon men zich niet vereenigen met het gezegde in de memorie van toelichting, „dat de toepassing dier verordeningen tot geene zeer gewigtige bezwaren heeft aanleiding gegeven."

Keurt men algemeen het doel van het wetsontwerp goed, niet allen konden evenwel met de daarin voorgedragene bepalingen genoegen nemen.

Gemeenteraad van Groningen.

Zitting van Zaturdag den 30sten April.

Aanwezig: de heeren SLOT, v. IMHOFF, DOORNBOSCH, v. HEIJNINGEN BOSCH, v. HOUTEN, v. CALCAR, UPMEIJER, WICHERS, CREMERS, DE SITTER, DOMMERING, QUINTUS, v. ITTERSUM, ROELFSEMA, DE LA FAILLE, TRIP, OUDEMAN, SWAAGMAN en MEIJER.

In deze zitting komen de volgende punten ter tafel:

1) *Beraadslaging over het rapport op een paar rekesten van de gebroeders* v. D. LEY. (Het advies der commissie was het adres te wijzen van de hand, maar aan burg. en weth. op te dragen aan den eersten of beide adressanten onderhandsch aan te besteden het oprigten en opruimen van stellaadjes op de botermarkt voor één jaar en het vrije gebruik aan de verkoopers af te staan.)

De voorzitter geeft, na eenige inlichtingen, in bedenking om voor alsnog deze zaak op den ouden voet te laten blijven.

De heer v. HEIJNINGEN BOSCH deelt nader de gronden mede, die de commissie tot haar advies geleid hebben.

De heer TRIP meent, dat het betalen van eenige centen niet de eenige reden is, waarom de verkoopers niet van de stellaadjes wenschen gebruik te maken, maar dat die voornamelijk daarin bestaat, dat zij niet aan ééne plaats gebonden willen zijn. Ook zouden, bij het gratis stellen van stellaadjes voor de verkoopers van boter, die van ijzerwaren, enz. dit met evenveel regt van de stad kunnen eischen.

De heer DE LA FAILLE ondersteunt het voorstel der commissie, als proeve.

De heer QUINTUS zou ijzeren banken willen hebben opgerigt voor de boter, die voor de verzending naar buiten wordt opgepakt en welker behandeling gewoonlijk zeer onzindelijk is.

Verder wordt nog door onderscheidene raadsleden het woord gevoerd, waarop de zaak in stemming wordt gebragt en met algemeene stemmen wordt besloten, de rekesten van de gebroeders VAN DER LEY te wijzen van de hand en voorts aan burg. en weth. wordt opgedragen, om te zien of later een voorstel deze zaak betreffende, aan den raad zal worden gedaan.

2) *Beraadslaging over het rapport op een rekest van den steenkooper* B. HEUKERS. (Het advies der commissie, later nog eenigzins gewijzigd, strekte om het verzoek van adressant te wijzen van de hand, hem te kennen te geven dat de gemeente Groningen niet gehouden is tot eenige schadevergoeding en dat het onderzoek naar het betwiste eigendomsregt geen gunstig resultaat voor adressant heeft opgeleverd en voorts hem zijne aan den raad ingezonden stukken terug te bezorgen en van het raadsbesluit kennis te geven.) — Aangenomen.

3) *Benoeming van 2 leden voor het bureau van stemopneming en hunne plaatsvervangers, bij de aanstaande verkiezing op den* 10*den Mei voor leden van de Prov. Staten.* (Tot stemopnemers worden benoemd de heeren: ROELFSEMA, DOORNBOSCH, v. HOUTEN en OUDEMAN.)

De uitslag dezer benoeming was, dat tot leden werden benoemd, de heeren: v. CALCAR met 15 en VAN HEIJNINGEN BOSCH met 11 stemmen; tot plaatsvervangers, de heeren: UPMEIJER met 14 en DE LA FAILLE met 10 stemmen.

De benoemden verklaren de op hen gevallen keuze zich te zullen laten welgevallen.

4) *Benoeming van 2 leden voor het bureau van stemopneming en van hunne plaatsvervangers, bij de aanstaande verkiezing, op den 17den Mei, voor een lid van de Tweede Kamer der Staten Generaal.* — Tot leden zijn benoemd de heeren OUDEMAN met 13 en SWAAGMAN met 18 stemmen; tot plaatsvervangers: de heeren UPMEIJER en VAN IMHOFF beide met 12 stemmen. Ook deze zijn bereid daartoe.

5) *Instructie voor de raadscommissie voor de gasfabrijk.* Na eene wijziging op de aanmerking van den heer CREMERS in art. 3 dezer instructie gebragt, wordt ze aangenomen.

6) *Instructie voor den directeur der gasfabrijk*, eveneens in de vorige vergadering door de commissie aan den raad aangeboden. — Bij de beraadslaging hierover wordt door den heer QUINTUS, ten aanzien van artikel 6 der instructie, de bepaling inhoudende van de belooning van den directeur, de

wenschelijkheid betoogd, dat deze belooning in verhouding wordt gebragt tot de meerdere of mindere werkzaamheden van den directeur. De nu voorgestelde belooning (bestaande in een vast jaarlijksch tractement van f 1000 benevens vrije woning en vrij gebruik van cokes voor verwarming en gas voor verlichting), komt hem volstrekt niet te hoog voor, doch hij zoude wenschen, dat bovendien eene procentswijze belooning aan den directeur wierd toegekend, naar de hoeveelheid gas, die hij aan partikulieren zal leveren, ten einde ook daarin eenen prikkel te hebben, die zijnen ijver zoude kunnen opwekken. Hij zoude er daarom voor zijn, om aan den directeur boven het bepaalde honorarium 2 pCt. van de bruto ontvangst van het aan partikulieren te leveren gas toe te kennen.

De heer SWAAGMAN rekent zich verpligt rekenschap te geven van de reden waarom men, na hetgeen omtrent deze zaak in de afdeelingen gesproken is, bij de nu voorgestelde bepaling gebleven is. Hij gelooft het zeer verkeerd, eene belooning op dien voet vast te stellen, als door vorigen spreker wordt verlangd. Het gas zal zich zelf door zijnen redelijken prijs en zijne deugdelijkheid moeten aanbevelen, het debiet daarvan behoeft niet kunstmatig te worden bevorderd. Maar door dergelijke bepaling zal men den directeur dadelijk zelf vervormen tot een' agent voor den verkoop van gas, terwijl hij zich alleen met allen ijver er op toe moet leggen, om de inrigting op de meest zuinige wijze te behartigen. Spr. zou er in 't geheel niet tegen zijn, zoo men tot een prikkel zou willen stellen, dat de belooning later verhoogd wierd, doch hij is tegen eene belooning, percentswijze. Dit zoude er toe leiden den directeur in alle opzigten eenzijdig te ontwikkelen, en hem veeleer tot een' vennoot maken, terwijl men de stad daardoor aan banden zou leggen, die haar misschien niet eens meer vrij zouden laten later tot eene vermindering van den prijs van het gas te besluiten, zoo men zulks geraden mogt vinden.

De heer ROELFSEMA deelt in 't geen door den vorigen spreker is gezegd. Hij ontwikkelt verder, hoe de aard en het debiet van het gas geheel in strijd zou zijn met het voorgestelde denkbeeld van eene procentswijze belooning naar het debiet, en haalt daarbij het voorbeeld aan van gasfabrijken in andere steden, alsmede hetgeen bij de aanvraag om eene tweede gasfabrijk in den Haag is behandeld nopens dit onderwerp.

De heer DE SITTER geeft ook de reden op, waarom hij nu van een ander gevoelen is dan de heer QUINTUS. Dit voorstel toch is wel schijnbaar in 't belang der gemeente, maar ook slechts schijnbaar. Men haalt, tot aanbeveling er van, het voorbeeld te Leiden aan, maar bedenkt niet, dat de toestand hier anders is dan te Leiden: daar worden procenten gegeven van de winst van het gedebiteerde gas, hier wil men de procenten berekenen van de bruto ontvangst. Hier zoude dus een prikkel zijn om het gas zoo duur mogelijk aan den man te brengen en men zou aldus juist het tegenovergestelde uitwerken van hetgeen men wilde.

De heeren QUINTUS en CREMERS opperen eenige zwarigheden omtrent de bevoegdheid van de gemeente, in verband met de bepalingen van de gemeentewet en de uitspraken daaromtrent van den vorigen minister van binn. zaken, tot het verkrijgen van winst met de gezegde inrigting.

De heer v. ITTERSUM doet ook zijn gevoelen kennen tegen eene procentswijze belooning, maar kan zich zeer goed met het denkbeeld vereenigen van eene geldelijke belooning, hetzij tijdelijke verhooging van tractement, hetzij bij wijze van buitengewone gratificatie; hij gelooft dat men den directeur dan ook op een hooger standpunt plaatst, dan op dat van agent.

Na nog eene korte discussie wordt de instructie voor den directeur met algemeene stemmen aangenomen en aldus gearresteerd.

7) *Instructie voor den boekhouder van de gasfabrijk.* — Zonder beraadslaging gearresteerd.

8) *Conceptbesluit omtrent de regeling van het tractement en de verdere belooning van den directeur der gasfabrijk*, waarbij wordt besloten dat de vrije inwoning en het gebruik van cokes en gas zal ingaan op het oogenblik, dat het gebouw zal zijn voltooid en de fabrijk in werking zal zijn gebragt, en dat het geldelijk tractement zal ingaan op den dag, waarop de directeur tot de aanvaarding zijner betrekking zal worden geroepen en dus zal zijn beëdigd.

De heer v. ITTERSUM, die overigens voor dit besluit zal stemmen, verzoekt eenige inlichtingen nopens de reis van den directeur, waarover reeds in eene vorige vergadering is gesproken en wie de kosten daarvan zal dragen.

Door den voorzitter en den heer DE SITTER worden de gevraagde inlichtingen gegeven, waaruit blijkt, dat die kosten door den directeur zullen gedragen worden, gelijk zulks ook in de adressen der sollicitanten en o. a. in dat van den benoemde was aangeboden, terwijl de gascommissie voorts had gemeend de benoeming van den directeur op die voorwaarde te moeten voordragen, ten einde hem in de gelegenheid te stellen ook in zijn eigen belang tot het opdoen van practische kennis vóór zijne indiensttreding, als 't ware eene voortzetting van zijne studiën. — De conc.-resolutie wordt hierop gearresteerd.

9) *Rapport der commissie nopens de regeling van den afstand van grond achter de akademie Minerva aan de societeit de Harmonie.*

De voorzitter deelt zijn gevoelen mede, waarom hij het verkieslijk acht, dat dit rapport weder in handen gesteld wordt van de vorige commissie, in wier handen de behandeling dezer zaak gesteld was, vooral ook om de omstandigheden, die bij den afstand van dien grond moeten in aanmerking genomen worden.

De heer DE SITTER doet opmerken, dat zoodanig besluit in strijd zou zijn met art. 47 van het reglement van orde.

De heer v. HOUTEN wijst daarbij ook nog op de missive van Ged. Staten d.d. 10 Febr., ten gevolge waarvan de *geheele regeling* dezer zaak is opgedragen aan eene gecombineerde commissie uit den raad en de Ged. Staten.

Ten gevolge van eene motie van orde door den heer QUINTUS gedaan en door andere leden ondersteund, om deze zaak met gesloten deuren te behandelen, doet de voorzitter de deuren sluiten, ten einde over deze motie te beraadslagen.

Bij de heropening der deuren wordt door den voorzitter het besluit der vergadering medegedeeld om deze zaak in eene opene vergadering te behandelen.

De conclusie van het rapport wordt gelezen. — Na eenige discussie omtrent de reserves door de stad bij den afstand van grond te maken ten opzigte van 14 ellen grond achter Minerva en de voorwaarden te bedingen met de gemagtigden der aandeelhouders van de societeit de Harmonie, wordt besloten deze zaak weder in handen van de laatst benoemde commissie te stellen, ten einde een nader onderzoek te doen en ze te behandelen met de gemagtigden uit de aandeelhouders van de societeit de Harmonie en Gedep. Staten voor zooveel noodig, om daarvan nader rapport te doen aan de vergadering.

10) *Bestek van uitbesteding van het uitbaggeren van slijk uit en het uitdiepen van de diepen en havens in en buiten deze gemeente.* — Aangenomen.

11) *Missive van de plaatselijke schoolcommissie van den 31sten Maart, geleidende verslagen omtrent den staat der N. en Z. bewaarschool, over 1852.* — Voor kennisgeving aangenomen met dankzegging aan de commissie van toezigt.

12) *Concept-resolutie, houdende magtiging op den gemeente-ontvanger tot onderhandsche verhuring van eenige dijk- en Alanden.* — Gearresteerd onder goedkeuring van Ged. Staten.

13) *Onderhandsche verhuring van het stadsgestoelte in de Hervormde kerk te Hoogezand voor f 60.* — Onder goedkeuring van Ged. Staten aangenomen.

14) *Mededeelingen van den voorzitter*, a) dat de gemeente geregtelijk is aangesproken door den schipper DE GROOT tot betaling eener schadevergoeding van f 2000. Deze zaak, waaromtrent reeds het instellen van een regtskundig onderzoek is opgedragen aan de heeren v. IMHOFF, LOHMAN en OUDEMAN zal later weder in den raad in behandeling komen. — b) dat bij de raadsleden een plan zal rondgaan van eene negotiatie tot vinding der kosten voor de oprigting van de stedelijke gasfabrijk.

15) *Rapport op eene missive van de kamer van koophandel, betrekkelijk de aanteekenings- en contra-adresgelden*, alsmede *op het voorstel tot het ontwerpen eener instructie voor den commissaris van de Friesche en andere veren buiten de Apoort*, bij monde van den heer v. IMHOFF.

De kamer van koophandel had, ter tegemoetkoming van de klagten van den handel, voorgesteld de betrekking van commissaris van dat veer met die van besteller te vereenigen en de adresgelden in plaats van 5 te bepalen op 2½ cent.

De commissie kan zich met dit laatste denkbeeld zeer goed vereenigen, maar ze wenscht nog verder te gaan en adviseert daarom, het aanteekeningsgeld bij het afzenden der goederen tot op 2½ cent te verminderen, terwijl ze voor ieder adres slechts 1 cent zou willen hebben betaald. De commissie achtte het verder billijk, dat de schippers voor het opmaken van de vrachtlijsten aan den commissaris eene vergoeding betaalden.

Een lid der commissie wenschte echter die betaling voor de schippers niet verpligtend te hebben gemaakt, terwijl de overige leden vreesden, dat, zoo men hiertoe niet overging, de bezoldiging van den commissaris geen bestaan zoude kunnen opleveren. Ook was de bezoldiging door de stad ter sprake gekomen, waartegen echter in het belang der stadskas bezwaar bestond.

De commissie was van oordeel, dat de reglementen voor de Friesche en andere veren buiten de Apoort moeten worden veranderd, maar dat die voor de veren aan de Noorderhaven voorloopig konden blijven bestaan. Zij legt verder 2 ontwerp-verordeningen over, het eene ter vervanging van het reglement van 1841; het tweede voor en ter regeling van de administratie van den commissaris der Friesche en andere veren buiten de Apoort.

Hierbij wordt de betaling voor iedere vrachtlijst op 50 cent gesteld, zoodat de commissaris, de ontvangst der aanteekenings- en adres-gelden daarin begrepen, 's jaars pl. m. f 550 zal kunnen genieten; waarmede zich echter een lid der commissie niet kon vereenigen.

De meerderheid adviseert alzoo a) de concept-verordening ter vervanging van die van 1841 vast te stellen; b) de concept-instructie voor den commissaris vast te stellen, en c) de regeling van de veren voor de Noorderhaven vooreerst uit te stellen. — Besloten dit rapport bij de leden te doen rondgaan.

Na voorlezing der notulen, gaat de vergadering uiteen.

Officiële stukken

betrekkelijk de invoering der bisschoppelijke hierarchie tusschen de Regering en het hof van Rome gewisseld.

No. 1. Nota van den pauselijken internuntius, *Belgrado*, van den 9den December 1851, aan den heer *van Sonsbeek*, toenmaligen minister van buitenl. zaken, waarbij wordt kennis gegeven van de begeerte des Pausen, om te voldoen aan het verlangen van de R.-Kath. in Nederland, tot herstel van de bisschoppelijke hierarchie aldaar, en daarbij aangemerkt, dat, hoewel dit herstel, uit den aard der zaak, uitsluitend behoort tot de bevoegdheid van den Paus, ter zake van oppertoezigt (primatie) over al de R. K. kerken, er echter steeds eene overeenkomst van den jare 1827 bestaat, welke, ofschoon in 1841 geratificeerd, niet is ingevoerd, en echter verbindend is gebleven voor beide partijen.

No. 2. Antwoord van den minister van den 24sten Maart 1852, waarbij wordt geantwoord, dat, in gevolge de grondwet, niets verbindert, dat de R.-K. kerk in Nederland vrijelijk door den H. Stoel worde georganiseerd; dat het echter noodig was, zich deswege te verstaan, omdat het den grondslag geldt, waarop de betrekkingen van Nederland en het Katholijke kerkgenootschap zullen moeten berusten, en deze grondslag geenszins kan zijn van eenen tweeledigen aard (double espèce); — dat, zoo de Nederlandsche Regering aanneemt, dat de H. Stoel de bedoelde vrijheid bezit, en daardoor verklaart, dat deze ontheven is van de verpligtingen, bij de bedoelde overeenkomst aangegaan, zij zich vleit, dat ook van de zijde van dat Bewind zal worden erkend, dat de Nederlandsche Regering ontslagen zal zijn van de verbindtenissen, die uit de overeenkomsten van 1827 en 1841 zouden kunnen worden afgeleid.

No. 3. Uittreksel van een' brief van den minister van buitenl. zaken aan onzen gezant te Rome van den 29sten Maart 1852 (*niet* aan de Staten-Generaal medegedeeld), en waarin de minister schrijft: dat, indien de H. Stoel inderdaad de bisschoppelijke hierarchie in Nederland verlangde in te voeren, men zich daarmede dient te haasten, en over bedenkingen van ondergeschikten aard heenstappen; — omdat men in de tegenwoordige dagen weinig op de toekomst kan rekenen; — en indien het tegenwoordige bewind de invoering van het bisschoppelijke gezag beschouwt als niet alleen geboden door de belangen der K. Kerk zelve, maar ook door het belang des lands, er geen waarborg bestaat dat eene toekomstige regering dezelfde wijze van zien zou hebben. Hoe eenvoudiger overigens de manier van uitvoering is, hoe gemakkelijker het doel zal bereikt worden.

No. 4. Nota van den internuntius van den 23sten Junij, waarin deze zegt, dat de Paus verlangt dat de invoering der bisschoppen nu geschiede onafhankelijk van het Concordaat, zoo als de oprigting van vicariaten in 1841, maar dat het Concordaat toch overigens in kracht zou blijven.

No. 5. Antwoord van den minister van den 14den Augustus, waarbij hoofdzakelijk gezegd wordt dat dit niet opgaat, om nu de bisschoppen in te voeren buiten het Concordaat en later, als zulks Rome wel te pas mogt komen, er zich weer van te bedienen; dat zulks der scherpzinnigheid van den internuntius niet ontgaan kon, zoodat men eene stellige verklaring verwacht, dat het Concordaat van nu aan geheel is opgeheven.

No. 6. Nota van den internuntius van den 17den September, waarbij hij verklaart, dat de Paus, ofschoon hij wel gaarne het Concordaat ook nog zou hebben aangehouden, wel zie[t] dat dit niet gaat, en dus toegeeft dat nu alle vorige verbindtenissen vervallen.

No. 7. Uittreksel van eene voordragt van den minister va[n] buitenl. zaken aan den Koning van den 20sten Sept. (*nie[t]* aan de Staten Generaal overgelegd), om den internuntius t[e] schrijven: dat de verklaring nu voldoende is en tevens acte t[e] doen nemen van eene officieuse mededeeling, dat de H. Vader alvorens tot de invoering over te gaan, aan Z. M. kennis zo[u] geven van den tijd en wijze waarop dit zou plaats hebben.

No. 8. Goedkeurend antwoord deswege van den ministe[r] aan den internuntius, van den 16den Oct.

No. 9*a* en *b*. Brief van den gezant graaf *Liedekerke* aa[n] den minister van buitenl. zaken, baron *van Zuylen van Nyevelt*, dat bij den 11den Maart 's avonds te 10 uur twee exemplaren van de allocutie van den 7den en van de apostolisch[e] brieven van den 4den Maart had ontvangen, met een' gelei[]denden brief van den secretaris *Antonelli*, vermeldende, da[t] deze, alvorens den inhoud van beide stukken door het dag[]blad van Rome openbaar te maken, zich haaste dien ter ken[]nis van genoemden gezant te brengen.

No. 10. Brief van den gezant van den 14den Maart aa[n] den minister van buitenl. zaken, waarbij deze berigt dat de[n] internuntius ook bovengemelde stukken zullen zijn toegezon[]den, tevens met drie benoemingen voor Utrecht, Breda e[n] Roermond, met instructie om de benoemden in den Haag [] laten komen, om met hen de verdere uitvoering te beramen[] bij welken brief tevens de benoeming der aartspriesters to[t] eere-kamerheeren van den paus wordt vermeld.

No. 11. Brief van onzen gezant met 2 exemplaren va[n] eenen hem toegezonden verbeterden druk der apostolisch[e] brieven.

(De Nos. 9*a* en *b*, 10 en 11 *niet* aan de Staten Generaa[l] medegedeeld.)

No. 12. De pauselijke allocutie of toespraak in het Latijn in zijn geheim consistorie, gehouden den 7den Maart.

No. 13*a*. Latijnsche brief van den internuntius van de[n] 7den April, ten geleide der apost. brieven, aan den ministe[r].

No. 13*b*. De apostolische brief van den 4den Maart, in welke de Paus, na gewaagd te hebben van de eerste Christenker[] alhier, van de kracht en het geweld der Calvinistische ketterij[] van het monster en pest der Jansenisten-scheuring en van d[e] pogingen om dien woedenden en wreeden storm te bedwin[]gen, zich verblijdt in den tegenwoordigen bloei zijner ker[] en bekend maakt dat hij, de oogen tot den berg geslagen[] van waar de hulpe des Almagtigen komt en de medewerkin[g] der H. Maagd en verdere hemelingen inroepende, de bekend[e] bisschopszetels instelt en verder de geloovigen vermaant d[at] zij toch in 't vervolg meer overvloedig aalmoezen en gifte[n] schenken om in de kosten der bisschoppelijke hierarchie [] voorzien. Voorts eindigt de brief met verklaring, dat gee[n] synode of provinciale of algemeene conciliën, noch oude re[g]ten van kerkelijke instellingen hier te land iets tegen dit pa[u]selijk besluit zullen vermogen.

No. 14. Brief van den minister van buitenl. zaken aan d[en] gezant te Rome, van den 7den April, waarbij de heer *Zuyl[en] v. Nyevelt* verklaart, dat men die stukken wel vooraf h[ad] mogen mededeelen; dat het R. Hof wel dit blijk van vertrouwe[n] had mogen geven, en dat het zich nu de zwarigheden zal [] wijten hebben die de regering misschien anders had kunn[en] voorkomen of verzachten.

No. 15. Brief van den minister aan den gezant van d[en] 11den April, dat hij voorloopig Rome kan verlaten.

No. 16. Vertrouwelijke brief van denzelfden aan denze[l]den, van den 13den, in welke de minister den gezant ve[r]trouwelijk berigt geeft van zijne zienswijze. Daarin ko[mt] voor, dat men zich geenzins heeft willen moeijen met zake[n] op welker regeling men geen regt heeft; maar dat men, d[oor] tijdig te worden onderrigt, het pauselijke bewind opmer[k]zaam zou hebben willen maken op punten, die, naar de kenn[is] welke men hier van het Land heeft, aanleiding kond[en] geven tot bezwaar; — dat men alsdan de vestiging v[an] een aartsbisschoppelijken zetel zoude hebben ontraden [] eene stad, bekend door de onverdraagzaamheid ha[rer] inwoners; — dat men zoude hebben gewezen op het [] vaar, om het herstel der bisschoppelijke hierarchie te do[en] voorkomen als een noodzakelijk gevolg van de uitbreidi[ng] van het Katholicismus, en dit herstel in verband te br[in]gen met den vóór de 16de eeuw bestaanden toestand; — op [] noodzakelijkheid, om de zoo ligt ontvlambare gevoeligh[eid] van andersdenkenden niet te kwetsen.

De minister verzekert, dat men de Regering volstre[kt] onkundig heeft gelaten van hetgeen er gebeuren zoude; [] dat zij anders niet zoude hebben nagelaten, hare stem [] doen hooren, maar dat men welligt heeft gezwegen, [] dit te verhoeden; — dat zich intusschen belangrijke [] zwaren opdoen; dat de allocutie en de brief een jamme[r]lijken weerklank hebben gevonden; dat de ongepasth[eid] van sommige uitdrukkingen bij het hoogst gezag di[] wordt gevoeld, en dat de regelmatige afloop der za[ak] in gevaar is gebragt; — dat het noodig is, een openb[aar] bewijs te geven van misnoegen; — dat de voorgeste[lde] wijze de minst bedenkelijke schijnt en het minst strekk[en]de om onze betrekking met het hof van Rome op den d[uur] te verstoren, en dat het alzoo 's Konings begeerte is, [] de gezant dadelijk gebruik make van zijn verlof zonder [] tijd zijner terugkomst te bepalen.

No. 17. Voordragt van den raad van ministers van [] 14den April aan den Koning, waarbij het ministerie [] Koning een opstel aanbiedt van een antwoord dat Z. M. [] de Amsterdamsche bezendingen zou kunnen geven, aldus [] dende: „dat de invoering van een bisschoppelijk bestuur o[] „het R. K. kerkgenootschap hier te lande, als een uitvloe[isel] „der grondwettige kerkelijke vrijheid, geene goedkeuring [] „erkenning van Uwe Majesteit behoeft, noch op de belan[gen] „van andere kerkgenootschappen of van den Staat inv[] „behoort te hebben; dat Uwe Majesteit waakt en zal wak[en] „dat door die invoering niemands regten worden gekren[kt] „dat alzoo, bij wederzijdsche eerbiediging van iedere go[] „dienstige overtuiging, geen grond tot bekommering besta[at]."

No. 18. Dito van den 16den April; waarbij het ministerie [] Koning uitnoodigt om eene openbare verklaring te doen [] wegneming van den indruk van zijn antwoord aan de bez[en]dingen te Amsterdam gegeven, of anders de ministers te o[nt]slaan, en eindelijk

No. 19. van den 19den April; waarbij de Koning tot [] laatste overgaat.

Te *Groningen*, bij de Erven C. M. VAN BOLHUIS HOITSE[MA]